

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΚΔ'

Πέμπτη 21 Νοεμβρίου 2002

Αθήνα, σήμερα στις 21 Νοεμβρίου 2002, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.59' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η Βουλή σε ολομέλεια για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Α' Αντιπροέδρου αυτής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΓΕΙΤΟΝΑ**.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

(ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ: Σύμφωνα με την από 20-11-2002 εξουσιοδότηση του Σώματος, επικυρώθηκαν με ευθύνη του Προεδρείου τα πρακτικά της ΚΓ' συνεδριάσεώς του, της Τετάρτης 20 Νοεμβρίου 2002 σε ό,τι αφορά στην ψήφιση στο σύνολο του σχεδίου νόμου: "Κύρωση του Κώδικα Προσωπικού Λιμενικού Σώματος»).

Παρακαλείται ο κύριος Γραμματέας να ανακοινώσει τις αναφορές προς το Σώμα.

(Ανακοινώνονται προς το Σώμα από τον κ. Ιωάννη Γιαννακόπουλο, Βουλευτή Μεσσηνίας, τα ακόλουθα:

A. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

1) Ο Βουλευτής Αιτωλ/νίας κ. **ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΚΡΥΠΙΔΗΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Κεκροπίας Αιτωλ/νίας ζητεί την αποκατάσταση της λειτουργίας του Περιφερειακού Ιατρείου Παλαίρου του Δήμου Κεκροπίας.

2) Ο Βουλευτής Λακωνίας κ. **ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ζητεί ενημέρωση για την πορεία του έργου της εθνικής οδού Σπάρτης – Τρίπολης- Λεύκτρου – Αθίνας.

3) Ο Βουλευτής Λακωνίας κ. **ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ζητεί ενημέρωση για τον χρόνο αποπεράτωσης του Δικαστικού Μεγάρου Σπάρτης.

4) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Στυρέων ζητεί τη δημιουργία Κέντρου Υγείας στο Δήμο Στυρέων.

5) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Κονιστρών Εύβοιας ζητεί την αποκατάσταση της εύρυθμης λειτουργίας του ταχυδρομικού γραφείου Κονιστρών.

6) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία το Τοπικό Συμβούλιο του Δημοτικού Διαμερίσματος Στύρων ζητεί την ανα-

στολή εκτέλεσης της απόφασης για την κατάργηση του Ταχυδρομικού Γραφείου και του Ταχυδρομικού Ταμειυτηρίου Στύρων.

7) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Μαρμαρίου Εύβοιας ζητεί την ένταξη των νέων αγροτών του Δήμου Μαρμαρίου στο πρόγραμμα του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

8) Ο Βουλευτής Κορινθίας κ. **ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΤΣΩΝΗΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Νεμέας ζητεί για τους επαγγελματίες του Δήμου του παράταξη ενός εξαμήνου για την καταβολή χρεών τους προς το Δημόσιο.

9) Η Βουλευτής Πέλλας κ. **ΠΑΡΘΕΝΑ ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΔΟΥ** κατέθεσε αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ένωση Ιατρών Δημόσιας Υγείας – ΕΣΥ ζητεί να χορηγηθούν στους ιατρούς τα επιδόματα κινήτρων απόδοσης.

10) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΙΠΕΡΓΙΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Υπαλλήλων Φυλακών Χαλκίδας ζητεί την επίλυση εργασιακών προβλημάτων των μελών της.

11) Ο Βουλευτής Εύβοιας κ. **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΙΠΕΡΓΙΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Δήμος Αιδηψού Εύβοιας ζητεί την επίτευξη των διαδικασιών από τον ΟΑΕΔ για τον έλεγχο των δικαιολογητικών για τις πληρωμές από το πρόγραμμα ολοκληρωμένης παρέμβασης.

12) Ο Βουλευτής Πειραιά κ. **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία οι Γονείς του Βασίλη Δοσούλα που υπέστη τριπλό ακρωτηριασμό σε ατύχημα με ιπτάμενο δελφίνι, υποβάλλουν υπομνημα στο οποίο αναφέρονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους στη ζωή του και ζητούν την εξεύρεση λύσεων.

13) Ο Βουλευτής Αρκαδίας κ. **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συνταξιούχων Αποστράτων Σωμάτων Ασφαλείας ζητεί την επέκταση και εφαρμογή του Ν. 2838/2000 και στους συνταξιούχους απόστρατους των Σωμάτων Ασφαλείας.

14) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. **ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ** κατέθεσε αναφορά με την οποία ο Σύνδεσμος Πτυχιούχων Εργοληπτών Δημοσίων Έργων Θεσσαλονίκης και Κεντρικής

Μακεδονίας ζητεί παράταση της προθεσμίας για την αντικατάσταση των βεβαιώσεων ΜΕΕΠ κ.λπ.

15) Ο Βουλευτής Έβρου κ. ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νομού Ορεστιάδας ζητεί να επιτραπεί η παράδοση βάμβακος στα εκκοκιστήρια με εξουσιοδότηση από τους βαμβακοπαραγωγούς που έχουν κώλυμα στη μετακίνησή τους.

16) Ο Βουλευτής Ιωαννίνων κ. ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία η Ένωση Αναπήρων – Θυμάτων Στρατιωτικών Νομού Ιωαννίνων διαμαρτύρεται για την κατάργηση του δικαιώματος της δωρεάν μετακίνησης των μελών της με τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

17) Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης κ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ κατέθεσε αναφορά με την οποία ο κ. Διονύσης Αγγελόπουλος, κάτοικος Αθήνας, διαμαρτύρεται για τον παράνομο διορισμό υπαλλήλων, ως διδακτικού προσωπικού για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών της Σχολής Ικάρων.

18) Ο Βουλευτής Αιτωλ/νίας κ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΜΥΡΛΗΣ – ΛΙΑΚΑΤΑΣ κατέθεσε δημοσίευμα εφημερίδας το οποίο αναφέρεται στη ρύπανση του ποταμού Αχελώου από απορρίμματα του Δήμου Αιγίου.

Β. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ ΣΕ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ

1. Στις με αριθμό 154/3-7-2002 και 471/16-7-2002 ερωτήσεις δόθηκε με το υπ' αριθμ. 251/24-7-2002 έγγραφο από τον Υπουργό Δικαιοσύνης η ακόλουθη απάντηση:

«Απαντώντας στις ερωτήσεις με αριθμό 154/3-7-2002 και 471/16-7-2002 που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι Βουλευτές κύριοι Ν. Κατσάρος, Σ. Κούβελας, Γ. Ορφανός, Π. Ψωμιάδης, Α. Ρεγκούζας, Γ. Σαλαγκούδης και Α. Σπηλιόπουλος, σας γνωρίζουμε ότι για την επίλυση του ζητήματος αυτού το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει αναθέσει στην «Θέμις Κατασκευαστική Α.Ε.» την εξέταση της εγκατάστασης του κλιματισμού προκειμένου να εξευρεθεί λύση στο πρόβλημα.

Ήδη κλιμάκιο μηχανικών μετέβη στο Δικαστικό Μέγαρο Θεσσαλονίκης όπου πραγματοποίησε έλεγχο της υφιστάμενης εγκατάστασης κλιματισμού και αναμένονται εντός του προσεχούς διαστήματος οι προτάσεις για την επίλυση του θέματος αυτού.

Ο Υπουργός
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ»

2. Στην με αριθμό 179/4-7-2002 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 48/26-7-2002 έγγραφο από τον Υφυπουργό Οικονομικών η ακόλουθη απάντηση:

«Απαντώντας στην ερώτηση με αριθμό 179/4-7-2002 που κατέθεσε ο Βουλευτής κ. Στέφανος Μάνος, σχετικά με το ανωτέρω θέμα, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Α.1. Η έκδοση των προμετόχων και των τιτλοποιήσεων δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως «δημιουργικές» ρυθμίσεις για την απόκριψη ελλειμμάτων και χρεών, ούτε και υπήρξε πρόθεση παραπλάνησης αφού α) πρόκειται για σύγχρονα χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία στην πράξη χρησιμοποιούνται από όλες τις κυβερνήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι ευρέως αποδεκτά στις διεθνείς κεφαλαιαγορές, β) αφορούν διενθείς εκδόσεις, στις οποίες δόθηκε ευρεία δημοσιότητα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και συνεπώς δεν υπήρχε πρόθεση απόκριψης ή αλλοίωσης των δημοσιονομικών τους επιπτώσεων γ) οι εκδόσεις αυτές ελέγχθηκαν και αξιολογήθηκαν ως προς τη φερεγγυότητά τους (credit rating), πριν διατεθούν στις αγορές, από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης Moody's και Standard & Poors και εισήχθησαν στα Χρηματιστήρια Λουξεμβούργου ή και Αθηνών, τηρώντας έτσι την προβλεπόμενη διαδικασία των διεθνών εκδόσεων και δ) κατά το χρόνο έκδοσης των προϊόντων αυτών, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ESA95) δεν προέβλεπε συγκεκριμένους κανόνες λογιστικής

καταγραφής και απεικόνισης των συγκεκριμένων χρηματοοικονομικών προϊόντων, που θα έπρεπε να τηρηθούν. Οι πρόσφατοι κανόνες που θεσπίστηκαν από την Eurostat, θα ενσωματωθούν στο ESA 95 προς το τέλος του έτους.

2. Η εξέλιξη του λόγου Χρέους προς ΑΕΠ, ως γνωστόν, εξαρτάται τόσο από δημοσιονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση αυτού καθ' εαυτού του ύψους του Χρέους (πρωτογενές πλεόνασμα, προαγορές χρέους με έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις, αναδιάρθρωση της δομής του Χρέους και διαχείριση των κινδύνων, ανάληψη χρεών τρίτων κλπ.), όσο και από παράγοντες που σχετίζονται με το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ (γενικότερη οικονομική πολιτική, διαρθρωτικές αλλαγές, πληθωρισμός, επίπεδο επιτοκίων, διεθνείς οικονομικές συνθήκες κλπ.). Συνεπώς, ο παράγοντας της ύπαρξης υψηλών πλεονασμάτων του προϋπολογισμού, αν και κρίσιμος, δεν είναι ο μοναδικός παράγοντας για την επίτευξη του στόχου της διαμόρφωσης του Χρέους/ ΑΕΠ στο 90% κατά το έτος 2004. Η ασκούμενη οικονομική και δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης εγγυάται την ταχύτατη αποκλιμάκωση του χρέους και την επίτευξη υψηλών ρυθμών ανάπτυξης.

Β. Αναφορικά με τα εγγυημένα Δάνεια του ΟΣΕ για τα έτη 1994 μέχρι 2002, σας επισυνάπτουμε σχετικό πίνακα σε δραχμές.

Ο Υφυπουργός
Γ. ΦΛΩΡΙΔΗΣ»

3. Στην με αριθμό 180/4-7-02 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 30385/24-7-02 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η ακόλουθη απάντηση:

«Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 180/4-7-02 του Βουλευτή κ. Π. Ψωμιάδη, σας γνωρίζουμε ότι υπάρχει στο ύψος 22^{ου} χλμ. της οδού Θεσ/νίκης – Μηχανιώνας, ισόπεδος κόμβος όπου ήδη βρίσκεται σε λειτουργία φωτεινός σηματοδότης.

Για την τοποθέτηση νέου φωτεινού σηματοδότη θα πρέπει να ολοκληρωθεί η διαπλάτυνση των έργων οδοποιίας του οδικού άξονα Θεσ/νίκης – Περαιάς- Μηχανιώνας και να κατασκευαστεί ισόπεδος κόμβος, για τον οποίο προαπαιτείται η σύνταξη και η επί τόπου εφαρμογή των σχετικών πράξεων τακτοποίησης και αναλογισμού των παροδίων ιδιοκτησιών καθ' ότι η εν λόγω θέση βρίσκεται εντός του σχεδίου οικισμού Περαιάς.

Ο Υφυπουργός
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ»

4. Στην με αριθμό 185/4-7-02 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 3181/22-7-02 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

«Απαντώντας στην με αριθμό 185/4-7-02 ερώτηση που κατέθηκε στη Βουλή από το Βουλευτή κ. Γεράσιμο Γιακουμάτο σχετικά με την λειτουργία της Ν.Μ.Υγείας Χανίων, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Οι προβλεπόμενες από τον Οργανισμό του ΙΚΑ οργανικές θέσεις, γιατρών στην εν λόγω μονάδα και υπηρετούντες αντίστοιχα είναι:

Ειδικότητες	Οργανικές θέσεις	Υπηρετούντες
Παθολόγοι	15	17 + 1 ΣΑΒ
Ακτινολόγοι	2	2
Γυναικολόγοι	3	5
Δερματολόγοι	1	1
Καρδιολόγοι	3	6 + 1 ΣΑΒ
Νευρολόγοι	2	3
Οδοντίατροι	6	7
Ορθοδοντικοί	-	1
Οφθαλμίατροι	2	1
Ορθοπεδικοί	2	4
Ουρολόγοι	1	2
Παιδίατροι	4	5
Πνευμονολόγοι-Φυματιολόγοι	1	1
Χειρουργοί	2	2
Ω.Ρ.Λ.	2	3

Φυσικής Ιατρικής	1	-
Μικροβιολόγοι	3	1
Γαστρεντερολόγοι	-	1
Σύνολο	50	62+2 ΣΑΒ 64

Επιπλέον στη Μονάδα αυτή κατόπιν προκήρυξης έγινε η πρόσληψη ενός γιατρού μικροβιολόγου και δύο ενδοκρινολόγων οι οποίοι όμως δεν έχουν αναλάβει ακόμη υπηρεσία.

Το τελευταίο χρονικό διάστημα η λειτουργία της Ν.Μ.Υ. ΙΚΑ Χανίων έχει εξομαλυνθεί και έχει βελτιωθεί σημαντικά. Ιδιαίτερα μετά την εφαρμογή του τηλεφωνικού ραντεβού οι ασφαλισμένοι εξυπηρετούνται χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα.

Όσον αφορά τις ουρές που αναφέρονται για τη σειρά προτεραιότητας στο Μικροβιολογικό, αυτές παρατηρούνται ίσως σε περιόδους αιχμής. Ήδη έχουν δοθεί οδηγίες από την Διοίκηση του ΙΚΑ στη Μον. Υγείας Χανίων για την αλλαγή διαδικασίας χορήγησης των δελτίων προτεραιότητας ενώ επίκειται και η ένταξη των Μικροβιολογικών Εργαστηρίων του ΙΚΑ στο τηλεφωνικό ραντεβού που θα εξαφανίσει πλήρως αντίστοιχα φαινόμενα στο αμέσως προσεχές μέλλον.

Ο Υφυπουργός
Ρ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ»

5. Στην με αριθμό 195/4.7.02 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 30573/25.7.02 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η ακόλουθη απάντηση:

«Σε απάντηση της με αριθμό 195/4.7.02 ερώτησης, του Βουλευτή κ. Κ. Καρρά, αναφορικά με τους όρους διεξαγωγής υπαίθριου εμπορίου στην περιοχή του Δήμου Γαλασίου Ν. Αττικής, σας γνωρίζουμε, κατά λόγο αρμοδιότητας μας ότι, το Υπουργείο μας με Α.Π. 28218/10.7.02 έγγραφό του ζήτησε από την Περιφέρεια Αττικής στοιχεία, αμέσως μετά την περιέλευση των οποίων, θα σας ενημερώσουμε σχετικά.

Ο Υφυπουργός
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ»

6. Στην με αριθμό 196/4.7.02 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 30390/24.7.02 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης η ακόλουθη απάντηση:

«Σε απάντηση της ερώτησης με αριθμό 196/4.7.02 που κατέθεσε η Βουλευτής κ. Μ. Κολλιδά-Τσαρούχα, σας πληροφορούμε ότι στο Πρόγραμμα ΕΠΤΑ έχουν ενταχθεί για το Δ.Δ. Εμμ. Παππά έργα εγκεκριμένου προϋπολογισμού 1.587.674,2.

Ο Δήμος έχει τη δυνατότητα μέσα στα πλαίσια του εγκεκριμένου ορίου πιστώσεων του, να εντάξει το έργο της υδροδότησης του Δ.Δ. Εμμ. Παππά στο ΕΠΤΑ, υποβάλλοντας στην Περιφέρεια πρόταση τροποποίησης του Προγράμματος, σύμφωνα με την ισχύουσα διαδικασία.

Ο Υφυπουργός
Λ. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ»

7. Στην με αριθμό 198/4-7-02 ερώτηση δόθηκε με το υπ' αριθμ. 364/1-8-02 έγγραφο από τον Υφυπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων η ακόλουθη απάντηση:

«Απαντώντας στην ερώτηση με αριθμό 198/4-7-2002 που κατέθεσε στη Βουλή ο Βουλευτής κ. Σταύρος Δήμας, σχετικά με το ανωτέρω αναφερόμενο θέμα, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

1. Μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2000 η κυβέρνηση εξήγγειλε δέσμη μέτρων, με σκοπό την ανακούφιση και οικονομική στήριξη των πληγείσων περιοχών της χώρας. Μεταξύ των μέτρων αυτών προβλέφθηκε και παροχή έκτακτης οικονομικής ενίσχυσης ύψους 120. 000 δρχ. στους συνταξιούχους του ΟΓΑ, που κατά την ημερομηνία των πυρκαγιών, διέμεναν μόνιμα στις πληγείσες περιοχές.

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με τις Υ.Α. Φ21/1813/14-12-2000 (ΦΕΚ 1575Β), ΦΔ21/421/27-3-2001

και Φ21/1597/1-10-2001 (ΦΕΚ 1295Β) χορήγησε την ως άνω έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους συνταξιούχους ΟΓΑ διαφόρων περιοχών της χώρας (π.χ. περιοχές των νομών Σάμου, Ζακύνθου, Ιωαννίνων, Ηλείας, Χαλκιδικής, Κερκύρας, Βοιωτίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Φθιώτιδας, Αχαΐας, Ευβοίας), που είχαν οριοθετηθεί ως πληγείσες από πυρκαγιές με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις των Υπουργών Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε., Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης κα Αποκέντρωσης.

2. Το Υπουργείο μας συμπεριέλαβε στις εκδοθείσες υπουργικές αποφάσεις όλες τις περιοχές της χώρας, οι οποίες επλήγησαν από πυρκαγιές κατά το καλοκαίρι του 2000 και για τις οποίες είχε εκδοθεί απόφαση οριοθέτησης, η οποία είναι απολύτως απαραίτητη προκειμένου να χορηγηθεί η έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους συνταξιούχους του ΟΓΑ.

3. Ειδικά για το νομό Κορινθίας η υπ' αρ. 10233/00/ΤΠ32/12-1-2001 Κ.Υ.Α. «περί οριοθέτησης πληγέντων από τις πυρκαγιές της 12ης και 16ης Ιουλίου 2000 περιοχών ν. Κορινθίας» βάσει της οποίας χορηγήθηκε η έκτακτη οικονομική ενίσχυση στους συνταξιούχους του ΟΓΑ ν. Κορινθίας, δεν περιελάμβανε τα δημοτικά διαμερίσματα Ξυλοκάστρου, Συκιάς, Μελισσιού, Μάνας και Τρικάλων, που αναφέρονται στην Ερώτηση και κατά συνέπεια, το Υπουργείο μας δεν είχε την δυνατότητα να συμπεριλάβει τους συνταξιούχους ΟΓΑ του διαμερίσματος αυτού στην Υ.Α., με την οποία χορηγήθηκε η έκτακτη οικονομική ενίσχυση.

4. Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, αρμοδιότητα για την οριοθέτηση κάποιας περιοχής ως πυρόπληκτης έχει το Υπουργείο Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε., το οποίο είναι συναποδέκτης της ερώτησής σας.

Ο Υφυπουργός
ΡΟΒ. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ»

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να σας ανακοινώσω το δελτίο των Επικαιρών Ερωτήσεων της Παρασκευής 22 Νοεμβρίου 2002.

Α. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Πρώτου Κύκλου (Άρθρο 130 παρ.2 και 3 Καν.Βουλής)

1. Η με αριθμό 136/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Αναστάσιου Μαντέλη προς τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών, σχετικώς με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την απλοποίηση των κλήσεων των δεκαψήφιων τηλεφωνικών αριθμών κλπ.

2. Η με αριθμό 147/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση της Βουλευτού της Νέας Δημοκρατίας κ. Παρθένας Φουντουκίδου προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικώς με την αντιμετώπιση των προβλημάτων ασφαλούς στέγασης του 2ου Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου Γιαννιτσών.

3. Η με αριθμό 139/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Γεωργίου Χουρμουζιάδη προς τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, σχετικώς με την αντιμετώπιση προβλημάτων στην ακτοπολική σύνδεση της νήσου Θάσου, με την ηπειρωτική χώρα.

4. Η με αριθμό 143/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση της Βουλευτού του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Ασημίνας Ξηροτύρη-Αικατερινάρη προς τον Υπουργό Γεωργίας, σχετικώς με την καθυστέρηση καταβολής των αποζημιώσεων στους αγρότες της περιοχής Τυρνάβου Λάρισας κλπ.

Β. ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ Δεύτερου Κύκλου (Άρθρο 130 παρ.2 και 3 Καν.Βουλής)

1. Η με αριθμό 137/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Νικολάου Στρατηλάτη προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σχετικώς με τον καθαρισμό και την αποστράγγιση της κεντρικής τάφρου της πεδιάδας των Φιλιππων, που πλημμύρισε από τις έντονες βροχοπτώσεις κλπ.

2. Η με αριθμό 146/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνου Καρρά προς τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών, σχετικώς με τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την καλύτερη φύλαξη και φωτοσή-

μανση των διαβάσεων, του σιδηροδρομικού δικτύου της Πελοποννήσου.

3. Η με αριθμό 140/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Σπυρίδωνος Στριφτάρη προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος της δωρεάν στέγασης και σίτισης των φοιτητών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κλπ.

4. Η με αριθμό 138/19-11-2002 Επίκαιρη Ερώτηση του Ανεξάρτητου Βουλευτή κ. Γεωργίου Καρατζαφέρη προς τον

Υπουργό Εξωτερικών, σχετικά με το σχέδιο Ανάν για το Κυπριακό, την επίλυση του θέματος των αγνοουμένων κλπ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να σας ανακοινώσω ότι ο συνάδελφος Βουλευτής κ. Βασίλειος Γερανίδης ζητεί ολιγοήμερη άδεια απουσίας στο εξωτερικό.

Εγκρίνει η Βουλή;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Συνεπώς η Βουλή ενέκρινε τη ζητηθείσα άδεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κύριοι Βουλευτές, εισερχόμαστε στη συζήτηση των

ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Επίκαιρη ερώτηση πρώτου κύκλου:

Πρώτη είναι η με αριθμό 125/18-11-2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Ιωάννη Γιαννακόπουλου προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με τις προθέσεις του Υπουργείου να αλλάξει η διαδικασία αναγνώρισης πτυχίων πανεπιστημίων του εξωτερικού.

Η επίκαιρη ερώτηση του κυρίου συναδέλφου έχει ως εξής:

«Καλώς ή κακώς χιλιάδες Έλληνες φοιτητές σπουδάζουν σε ξένα πανεπιστήμια με τις γνωστές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες.

Τελειώνοντας τις σπουδές τους οι φοιτητές αυτοί υποχρεώνονται ανεξάρτητα σε ποια χώρα σπούδασαν να αναγνωρίσουν το πτυχίο τους από το ΔΙΚΑΤΣΑ (Διεπιστημονικό Κέντρο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών της Αλλοδαπής) ή το ΙΤΕ (Ινστιτούτο Τεχνολογίας Εκπαίδευσης) είτε οι εξετάσεις είναι τυπικές είτε ουσιαστικές. Εκεί αρχίζει ο Γολγοθάς τους. Στο ΔΙΚΑΤΣΑ ιδιαίτερα ακόμα και για τους πτυχιούχους χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαιτείται μακρύς χρόνος αναγνώρισης και χρονοβόρες διαδικασίες που ταλαιπωρούν αφάνταστα τους ανθρώπους αυτούς, αφού το ΔΙΚΑΤΣΑ ιδίως, εμφανίζει εικόνα διάλυσης, αποσύνθεσης και «οι υπηρεσίες του» προσβάλλουν βάνουσα την ανθρώπινη προσωπικότητα.

Κατόπιν αυτών ερωτάται ο κύριος Υπουργός: Τι πρόκειται και πότε να πράξει η Κυβέρνηση για να αλλάξει η διαδικασία και ο τρόπος αναγνώρισης πτυχίων πανεπιστημίων εξωτερικού;»

Ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Πέτρος Ευθυμίου έχει το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Κύριε Πρόεδρε, ξεκινώντας από τη φράση του κ. Γιαννακόπουλου ότι καλώς ή κακώς –κατά τη γνώμη μου κακώς, κύριε Γιαννακόπουλε- υπάρχουν τόσα Ελληνόπουλα, που πηγαίνουν για σπουδές στο εξωτερικό, θα ήθελα να πω ότι για αυτόν το λόγο όλη η κυβερνητική πολιτική απευθύνεται κυρίως εκεί. Γι' αυτό και από τους σαράντα δύο χιλιάδες εισακτέους στις ανώτατες σχολές το 1993 φθάσαμε στις ογδόντα τρεις χιλιάδες το 2002, υπερδιπλασιάζοντας κατ' ουσία τους εισαγόμενους στις ανώτατες σχολές και άρα περιορίζοντας αποφασιστικά τη φοιτητική μετανάστευση.

Δεύτερον θέλω να φέρω στη Βουλή το στοιχείο, που προσέκομισε ο πρύτανης του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, ο κ. Σιμόπουλος, στη Σύνοδο των Πρυτάνεων, ότι μετά τη νομοθεσία, που καταθέσαμε στη Βουλή για την απαγόρευση των μεταγραφών, τους όρους αυστηρότερου ελέγχου και εξέτασης περισσότερων μαθημάτων των φοιτητών ιατρικής εξωτερικού, στην Ιατρική Σχολή της Φιλιππούπολης στη Βουλγαρία ενεγράφη φέτος μόνον ένας Έλληνας φοιτητής, ενώ μέσο όρο είχαμε κάθε χρόνο εκατόν τριάντα. Αυτό σημαίνει ότι στις εκπαιδευτικές πολιτικές κάνεις την κίνηση σήμερα και την εισπράττεις λίγο αργότερα.

Επί της ερώτησής σας, θα ήθελα να πω ότι βρίσκεται σε πλήρη ωρίμανση η νομοθεσία, που ψηφίσαμε μόλις τον Ιούνιο και δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως τον Ιούλιο, για το ΔΙΚΑΤΣΑ. Τυποποιούνται, μηχανογραφούνται και αυτοματοποιούνται οι διαδικασίες, που αφορούν περίπου το 40% των σπουδών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Άρα, συντομότητα όπως ακριβώς είχα πει στη Βουλή όταν το ψηφίζαμε, ότι δηλαδή μετά το Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο θα φανεί αυτή η μεγάλη ανακούφιση με το 40% της ύλης να έχει τυποποιηθεί και μηχανογραφηθεί, έτσι ώστε, όποιος προσέρχεται μ' έναν αναγνωρισμένο τίτλο από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτομάτως να έχει και την αναγνώριση.

Από εκεί και πέρα στο μεν ΔΙΚΑΤΣΑ έχουμε την εξέλιξη του οργανισμού, ώστε να έχουμε καινούριες θέσεις και καλύτερη απόδοση συντομότητα.

Στο δε ΙΤΕ, κύριε Γιαννακόπουλε, εξ όσων γνωρίζω, δεν

υπάρχουν παράπονα. Δεν έχει ξεπεράσει ποτέ τον ένα μήνα η απάντηση στο ΙΤΕ, ενώ στο ΔΙΚΑΤΣΑ, επειδή πράγματι έχουμε πρόβλημα μεγάλων καθυστερήσεων ως τώρα, κάνουμε αυτήν την αποφασιστική παρέμβαση με βάση τη νομοθεσία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Το λόγο έχει ο κ. Γιαννακόπουλος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Υπουργέ, αυτή η ερώτηση δεν έγινε, για να δημιουργήσει εντυπώσεις, ούτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, αλλά έγινε, γιατί είναι ένα πρόβλημα αντικειμενικό και έτσι πρέπει να το δείτε. Λέω καλώς ή κακώς, γιατί πράγματι πηγαίνουν κάποιοι στο εξωτερικό, ενώ θα μπορούσε το κράτος, αν δεν ήθελε, να το απαγορεύσει και να μην αναγνωρίζονται τα πτυχία τους. Επίσης, δεν έγινε αυτή η ερώτηση, για να γίνουν ευκολότερες οι εξετάσεις.

Βεβαίως τα πανεπιστήμιά μας είναι εξαιρετικά, αλλά υπάρχουν και στο εξωτερικό πανεπιστήμια, που ίσως είναι καλύτερα από τα δικά μας. Δεν μπορεί κάποιος, που τελειώνει στο εξωτερικό, σε δυτική ή ανατολική χώρα, να έρχεται στην πατρίδα μας και να ταλαιπωρείται χρόνια ολόκληρα.

Εγώ αυτό ελέγχω κοινοβουλευτικά και δεν ελέγχω αν είναι αυστηρός ή όχι. Ναι, ίσως θα έπρεπε να γίνει και αυστηρότερος από ό,τι είναι, αλλά σας παρακαλώ πάρα πολύ, κύριε Υπουργέ, επειδή γνωρίζω την καλοπιστία σας και ότι αποφάσεις που παίρνετε είναι πάντοτε αποτελεσματικές, ρωτήστε τους συναδέλφους Βουλευτές, αν πράγματι υπάρχει στο ΔΙΚΑΤΣΑ μείζον πρόβλημα και όχι στο ΙΤΕ. Στο ΔΙΚΑΤΣΑ είναι το μεγάλο πρόβλημα. Σας πληροφορώ ότι όχι μόνο οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να επικοινωνήσουν, αλλά ούτε και εμείς οι Βουλευτές. Ρωτήστε όποιον συνάδελφο θέλετε αν έχουν χιλιάδες παράπονα –και δεν υπερβάλλω- κάθε χρόνο ότι δεν μπορούν να επικοινωνήσουν με την κυρία ή τον κύριο τάδε. Δεν θέλω να αναφέρω τα ονόματά τους. Είναι ένα πραγματικό πρόβλημα, κύριε Υπουργέ, και σας παρακαλώ να το δείτε.

Χαίρομαι, γιατί μου λέτε ότι σε μικρό χρονικό διάστημα θα αυτοματοποιηθούν αυτές οι διαδικασίες, γιατί υπάρχουν δύο ειδών εξετάσεις, εξετάσεις από τα δυτικά πανεπιστήμια, που είναι αναγνωρισμένα, και ουσιαστικά είναι τυπικές και εξετάσεις από κάποια άλλα πανεπιστήμια που υπάρχουν όντως κατηγορίες ότι πούλαγαν ή αγόραζαν τα πτυχία.

Εγώ δεν ελέγχω αυτό, κύριε Υπουργέ, αλλά ελέγχω τη Δημόσια Διοίκηση, γιατί δεν λειτουργεί σωστά και δεν εξυπηρετεί τους Έλληνες πολίτες. Χαίρομαι ειλικρινά που το έχετε κατά νου και πιστεύω ότι θα είναι αποτελεσματικότερο στο μέλλον.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, τα πράγματα στο ΔΙΚΑΤΣΑ εξελίσσονται με βάση μια νομοθεσία που ψηφίστηκε μόλις τον Ιούνιο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Το γνωρίζουμε.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Ιδρύουμε γραφείο του ΔΙΚΑΤΣΑ και ελπίζουμε να λειτουργήσει τέλος Δεκεμβρίου, το αργότερο αρχές Ιανουαρίου στη Θεσσαλονίκη, το οποίο θα στεγάζεται στο Υπουργείο Μακεδονίας Θράκης έτσι ώστε να αποσυμφορηθεί ακόμη περισσότερο η διαδικασία. Για πρώτη φορά από το 1979 που ιδρύθηκε το ΔΙΚΑΤΣΑ, προχωρήσαμε αποφασιστικά τον οργανισμό, ο οποίος τελεί υπό έγκριση ώστε να προσλάβουμε εκτεταμένο μόνιμο προσωπικό και μάλιστα προσωπικό εξειδικευμένο στην πληροφορική, ώστε να υπηρετήσει τη μηχανογράφηση που έχει μεν επιτευχθεί, αλλά θέλει και τα αντίστοιχα στελέχη για να τη λειτουργούν.

Είναι πράγματι άγχος το ΔΙΚΑΤΣΑ, διότι έχει (το πρωτοφανές για την ελληνική Δημόσια Διοίκηση) ένα μέσο όρο χιλίων αιτήσεων ανά υπόλληλο. Δεν υπάρχει στη Δημόσια Διοίκηση παρόμοια αναλογία. Πουθενά. Και είναι τίτλοι παράδοξοι. Πώς θα αναγνωρίσουμε στην Ελλάδα, τον προερχόμενο από υψηλότατο πανεπιστήμιο του εξωτερικού, κύριε Γιαννακόπουλε, τίτλο «οικονομίας και ιαπωνικών σπουδών»; Πώς θα του δώσουμε την αναγνώριση ότι είναι οικονομολόγος ισότημος του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών, του Μακεδονίας, του Πειραιώς, όπως θέλει ο ίδιος; Δεν μπορούμε να το κάνουμε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Να βάλουμε κριτήρια, κύριε Υπουργέ.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Όπως δεν μπορούμε να κάνουμε αναγνώριση νομικών σπουδών σε ένα «κοκτέιλ» σπουδών που παρουσιάστηκε στο ΔΙΚΑΤΣΑ και έγινε αντικείμενο ελέγχου στη Βουλή των Ελλήνων, όπου μία κυρία σπούδασε νομικά, διεθνείς σχέσεις και διεθνή αλληλεγγύη και θέλει να αναγνωρισθεί νομικός στην Ελλάδα. Το ΔΙΚΑΤΣΑ της επέβαλε δεκαέξι μαθήματα και διαμαρτύρεται ότι είναι κακό το ΔΙΚΑΤΣΑ. Μα, δεν γίνεται. Χωρίς Αστικό Δίκαιο, χωρίς Ποινική Δικονομία, χωρίς Συνταγματικό Δίκαιο πώς θα είναι νομικός ισοτιμημένη με τις ελληνικές σπουδές;

Θέλω να πω ότι είναι πάρα πολύ ορθή η κριτική. Γι' αυτό παλεύουμε με όλους τους τρόπους να βελτιώσουμε το ΔΙΚΑΤΣΑ, αλλά αναγνωρίζουμε, ότι το ΔΙΚΑΤΣΑ επιτελεί ένα έργο προστασίας δημοσίου συμφέροντος, αξιοπιστίας των προσκομιζομένων τίτλων, ισοτίμησης των σπουδών και διαφύλαξης του κύρους των πτυχίων των ελληνικών πανεπιστημίων. Άρα θα παρακαλούσα κάθε φορά να μην εμπλέκουμε με την κριτική του ΔΙΚΑΤΣΑ επί των διαδικασιών, με την κριτική του περιεχομένου του έργου του που είναι αναγκαίο και πολύτιμο για όλους.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ: Εγώ ποτέ δεν το έκανα αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Κύριε Γιαννακόπουλε, υπήρξατε σαφής στην τοποθέτησή σας. Υπάρχουν τα Πρακτικά, δεν χρειάζεται να επανερχόμαστε σ' αυτά.

Δεύτερη είναι η με αριθμό 134/18.11.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Θεόφιλου Λεονταρίδη προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σχετικές με την καθυστέρηση απονομής της σύνταξης σε αγρότες που είναι ασφαλισμένοι και σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς.

Η επίκαιρη ερώτηση του κυρίου συναδέλφου έχει ως εξής:

«Η μακροχρόνια αναμονή της σύνταξης, χωρίς άλλους πόρους αναγκάζει τους πολίτες να διαβιούν κατά τρόπο που θίγει την αξιοπρέπεια τους και συχνά τους οδηγεί στα όρια της οικονομικής εξάντλησης.

Την τραγική αυτή κατάσταση βιώνουν τα τελευταία χρόνια συνταξιούχοι του ΟΓΑ με διαδοχική ασφάλιση, αυτοί δηλαδή που είναι ασφαλισμένοι και σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς όπως στο ΙΚΑ, στο ΤΕΒΕ, κλπ, και περιμένουν επί τρία χρόνια να πάρουν το υπόλοιπο της σύνταξης που τους αναλογεί από τα ασφαλιστικά τους δικαιώματα.

Η παθogenία αυτή που εντοπίζεται σε υποθέσεις διαδοχικής ασφάλισης με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ), όπου τα σχετικά προβλήματα εμφανίζονται ιδιαίτερα διογκωμένα, δείχνει ότι η ύπαρξη των προβλημάτων αυτών, δεν οφείλεται μόνο στην ελλιπή στελέχωση και την αδυναμία μηχανογράφησης των ταμείων, όπως πολύ συχνά υποστηρίζεται, αλλά στην αναποτελεσματική οργανωτική της δομή, η ανασυγκρότηση της οποίας προβάλλει επιτακτικά και απαιτεί σοβαρή μελέτη.

Επειδή για μια οργανωμένη πολιτεία είναι αδικαιολόγητες οι πολύχρονες καθυστερήσεις που παρατηρούνται στη χορήγηση των συντάξεων, ερωτάται ο κύριος Υπουργός:

Γιατί μέχρι και σήμερα εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται οι ασφαλισμένοι του ΟΓΑ με διαδοχική ασφάλιση και σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς, όπως στο ΙΚΑ, στο ΤΕΒΕ, κλπ. περιμένοντας χρόνια με την πληρωμή της ολικής τους σύνταξης;

Πότε θα διεκπεραιωθούν όλες αυτές οι συνταξιοδοτικές υποθέσεις και με ποια μέτρα θα συντομευτεί δραστικά το χρονικό διάστημα μέχρι την απονομή σύνταξης στους ασφαλισμένους;

Ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Σπυρόπουλος έχει το λόγο.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θα προσπαθήσω να τους απαντήσω με ειλικρίνεια και σαφήνεια.

Ο καθορισμός του ύψους της σύνταξης που εμπεριέχει και τον υπολογισμό τμήματος σύνταξης που αναδράμει σε δικαίωμα διαδοχικής ασφάλισης, είναι η πλέον πολύπλοκη διαδικασία για όλα τα ασφαλιστικά ταμεία.

Γίνεται σαφώς πολύπλοκότερη για έναν ασφαλιστικό οργανισμό που δεν είχε καμία εμπειρία και καμία δομή και, αν θέλετε, δεν είχε προετοιμάσει λειτουργικές δομές για τη δυνατότητα υποστήριξης πολύπλοκων ασφαλιστικών υποθέσεων.

Προκειμένου να το θεμελιώσω αυτό, θέλω να σας πω το εξής: Για να ολοκληρωθεί η απαιτούμενη διαδικασία, θα πρέπει ο ΟΓΑ να κάνει αλληλογραφία με όλα τα ταμεία που αναδράμει διαδοχικός χρόνος ασφάλισης των δικαιούχων. Άρα, λοιπόν, σ' ένα σημαντικό βαθμό ο χρόνος είναι σε συνάρτηση του χρόνου απάντησης των υπόλοιπων ταμείων.

Θέλω να σας πω ότι οι μεγαλύτερες καθυστερήσεις αφορούν ασφαλισμένους, των οποίων το δικαίωμα διαδοχικής ασφάλισης ανατρέχει σε ασφαλιστικά δικαιώματα που είναι σε άλλη χώρα, συνήθως στη Γερμανία για τη βόρεια Ελλάδα και ειδικότερα στις Σέρρες. Βέβαια, η απάντηση από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς άλλων χωρών είναι γρήγορη. Ο μέσος χρόνος απάντησης από τη Γερμανία είναι οκτώ μήνες. Άρα, λοιπόν, αυτή καθ' αυτή η διαδικασία είναι χρονοβόρα.

Δεν θέλω να πω ότι δεν υπάρχουν προβλήματα. Κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν προβλήματα, που ανατρέχουν στα εξής: Ο ΟΓΑ και μία σειρά από ασφαλιστικούς οργανισμούς για πολλά χρόνια είχαν σαν καθολική δομή υποστήριξής τους το ΚΗΥΚΥ, έναν κεντρικό μηχανισμό μηχανογραφικής υποστήριξης όλων των ασφαλιστικών ταμείων. Στις δεκαετίες του 1960, του 1970 και του 1980 το ΚΗΥΚΥ ανταποκρίθηκε σ' αυτόν το ρόλο. Όμως, φαινόταν ότι ο κεντρικός μηχανισμός μηχανογραφικής υποστήριξης των ταμείων στέρησε από τα ταμεία τη δυνατότητα αυτενέργειας και διαμόρφωσης αυτόνομων δομών για τη μηχανογραφική τους υποστήριξη.

Αυτό το πρόγραμμα αναπτύσσεται αυτήν τη στιγμή. Το ΚΗΥΚΥ σύντομα με νομοθετική μας ρύθμιση θα γίνει θυγατρικός οργανισμός του ΙΚΑ και ειδικότερα ο ΟΓΑ θα αναπτύξει δικό του πληροφοριακό σύστημα. Σ' αυτό το μεταβατικό διάστημα, η εξυπηρέτηση γίνεται από το μηχανογραφικό πρόγραμμα που παραδίδει σταδιακά το ΚΗΥΚΥ. Από το Δεκέμβριο, μία σειρά από περιοχές της χώρας και ειδικότερα περιοχές της βόρειας Ελλάδας κατά προτεραιότητα θα έχουν ενταχθεί στο μηχανογραφικό σύστημα, προκειμένου να ανατάξουμε τους χρόνους. Έχετε δικίο, το πρόβλημα υπάρχει, όμως σας λέω ότι εξαντλούμε κάθε δυνατότητα ανάταξής του.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊφονας): Ο κ. Λεονταρίδης έχει το λόγο.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ: Κύριε Υπουργέ, αναγκάζομαστε για μία ακόμη φορά να επανέλθουμε στο μεγάλο πρόβλημα των καθυστερήσεων που παρατηρούνται στην απονομή των συντάξεων, γιατί η κατάσταση χειροτερεύει αντί να βελτιώνεται. Περίμενα εδώ να μου φέρετε κάποια επιχειρήματα και περίμενα να μιλήσετε με σαφήνεια και ειλικρίνεια, αλλά δυστυχώς βλέπω ότι τα επιχειρήματά σας είναι έωλα, χάρτινα και δεν ευσταθούν, διότι τα γεγονότα σας διαψεύδουν.

Επικαλείσθε ότι καθυστερεί η αλληλογραφία. Όμως, έχω μπροστά μου περιπτώσεις αλληλογραφίας συνταξιούχων του ΟΓΑ που έχουν γίνει εδώ και δύο-τρία χρόνια. Κάποιοι συνταξιούχοι του ΟΓΑ, γεννηθέντες το 1934, υπέβαλαν τα χαρτιά τους το 1998, η αλληλογραφία από το ΙΚΑ προς τον ΟΓΑ έγινε στα τέλη του 1999 με αρχές του 2000 και ακόμα εδώ και δύο χρόνια ο ΟΓΑ δεν ανταποκρίνεται, ώστε να γίνει η απονομή της σύνταξης.

Άλλες είναι οι κύριες αιτίες αυτών των προβλημάτων και εκεί παρουσιάζονται τα φαινόμενα κακοδιοίκησης των ασφαλιστικών ταμείων, που δεν τα παραδέχεστε. Υπάρχει κακοδιοίκηση, ανεπάρκεια στελέχωσης των ασφαλιστικών φορέων, υπάρχουν ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή, όπως είναι η μηχανογράφηση, που έπρεπε να γίνει νωρίτερα. Αυτό μας το είχατε πει πριν από δύο χρόνια και τώρα λέτε ότι θα γίνει το μηχανογραφικό σύστημα. Υπάρχει γραφειοκρατία, υπάρχουν δαιδαλώδεις διαδικασίες, απουσία ταχείας και αποτελεσματικής συνεργα-

σίας μεταξύ των ταμείων, απουσία ενημέρωσης και έγκυρης πληροφόρησης των ασφαλισμένων για τις υποχρεώσεις τους, για τα δικαιολογητικά που πρέπει να υποβάλλουν για την ολοκλήρωση μιας υπόθεσης, με αποτέλεσμα να παραπέμπονται από υπάλληλο σε υπάλληλο. Αυτό είναι το τραγικό. Ακόμη και τα γραφεία μας έχουν γίνει παραρτήματα του ΟΓΑ και δεν μπορούμε κι εμείς να διεκπεραιώσουμε υποθέσεις, δηλαδή δεν μπορούμε να βοηθήσουμε αυτούς τους ανθρώπους, που ταλαιπωρούνται αφάνταστα.

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η αναξιοπιστία του κράτους και η αμφισβήτησή του από την κοινωνία οφείλεται σε μεγάλο μέρος στην εντύπωση που αποκομίζει σήμερα ο πολίτης από την επαφή του με τους οργανισμούς ασφάλισης. Και καταλαβαίνετε ότι αυτή η μακροχρόνια αναμονή της σύνταξης χωρίς άλλους πόρους, αναγκάζει τους πολίτες να διαβιούν κατά τρόπο που θίγει την αξιοπρέπειά τους και συχνά τους οδηγεί στα όρια της οικονομικής εξάντλησης. Ζούνε με δανεικά λένε όλοι, διότι όταν περιμένει κάποιος τρία χρόνια να πάρει τη σύνταξή του από το ΙΚΑ, καταλαβαίνετε ότι εκείνη τη στιγμή ζει με δανεικά.

Αυτές είναι δικαιολογίες και πιστεύω ότι εδώ στη Βουλή θα πρέπει να δίνετε απαντήσεις με επιχειρήματα και όχι να επικαλείστε έωλα επιχειρήματα που δεν ευσταθούν. Επιτέλους πρέπει να δούμε από κοντά τους συνταξιούχους του ΟΓΑ και αυτούς που είναι ασφαλισμένοι με την απλή σύνταξη, αλλά και με τη διαδοχική ασφάλιση, εντείνοντας την προσοχή μας πάνω στις οργανωτικές αδυναμίες προκειμένου να λυθεί αυτό το πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γέitonας): Το λόγο έχει ο κ. Σπυρόπουλος Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): Αγαπητέ συνάδελφε, θα σας απαντήσω όπως και στην πρωτολογία μου χωρίς λεονταρισμούς. Εγώ δεν λέγομαι Λεονταρίδης, αλλά Σπυρόπουλος.

Θέλω να σας τονίσω, λοιπόν, ότι δεν είπα κανένα έωλο επιχείρημα, κανένα κάλπικο και κανένα ψεύτικο.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΛΕΟΝΤΑΡΙΔΗΣ: Τα χαρτιά είναι εδώ κύριε Υφυπουργέ.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): Σας απάντησα με σεμνότητα και με ειλικρίνεια. Ωστόσο εσείς από όλα αυτά δεν συλλάβατε τίποτα. Αυτό είναι το πρόβλημά μας.

Αρα, λοιπόν, συνάδελφε, ξαναεπανερχομαι μήπως τώρα καταλάβετε. Το πρόβλημα είναι σημαντικό. Σας είπα την αλήθεια. Και βέβαια ξέρουν και οι αγρότες, γιατί, πέρα από τους αγρότες οι οποίοι ταλαιπωρούνται, υπάρχουν και χιλιάδες άλλοι για τους οποίους ειδικότερα δεν αναδράμει αυτό το δικαίωμα σε διαδοχικό δικαίωμα αλλοδαπής όπου ταχύτατα αν θέλετε -σε ικανοποιητικούς χρόνους θα έπρεπε να πω- όμως σε ικανοποιητικούς χρόνους ικανοποιούνται οι απαιτήσεις τους.

Είμαστε σε μια φάση πλήρους ανάταξης των λειτουργικών υποδομών. Θα γίνουν οι λειτουργικές υποδομές, αγαπητέ συνάδελφε. Βέβαια, χρειάζεται δουλειά, συνέπεια και υπευθυνότητα. Σ' αυτήν την κατεύθυνση δουλεύουν και ο ΟΓΑ, αλλά και τα υπόλοιπα ασφαλιστικά ταμεία αναπτύσσοντας πληροφοριακά συστήματα. Αυτό θα ανατάξει όλο αυτό το πρόβλημα και θα δημιουργήσει μια νέα λειτουργική δυνατότητα στους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Έως τότε θα υπάρχουν αυτά. Όμως, ο καθένας εξ ημών από όποιο επίπεδο και αν υπάρχει, θα πρέπει να λειτουργεί στην κατεύθυνση της άμβλυσης του προβλήματος.

Εγώ σας προσκαλώ, κύριε συνάδελφε, να μου φέρετε εκείνες τις περιπτώσεις ονομαστικά που υπάρχουν δύο ή τρία χρόνια σε εκκρεμότητα. Έχουν έλθει αρκετές περιπτώσεις και έχω επικοινωνήσει με συναδέλφους οι οποίοι έχουν καταλάβει και έχουν καλέσει τον ενδιαφερόμενο να του επισημάνουν τις δικές του ελλείψεις.

Ας δούμε, λοιπόν, τις περιπτώσεις. Εγώ σαν Υφυπουργός, είμαι υποχρεωμένος να απαντήσω και σε μεμονωμένες περιπτώσεις αγαπητέ συνάδελφε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γέitonας): Τρίτη είναι η με αριθμό 132/18.11.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας και Ε' Αντιπροέδρου της Βουλής κ. Παναγιώτη Κοσιώνη προς τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σχετικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος της δωρεάν στέγασης και σίτισης των φοιτητών του Τεχνικού Επαγγελματικού Ιδρύματος Πάτρας.

Η επίκαιρη ερώτηση του κυρίου συναδέλφου έχει ως εξής:

«Σε κινητοποιήσεις έχουν προχωρήσει οι φοιτητές του ΤΕΙ Πάτρας διεκδικώντας, πέρα από τη λύση των γενικότερων προβλημάτων που έχουν να κάνουν με την πολιτική που προωθεί η Κυβέρνηση και η ΕΕ στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης, τη λύση των αυξημένων προβλημάτων στέγασης και σίτισης που αντιμετωπίζουν.

Από τα πιο πιεστικά προβλήματα είναι αυτό της στέγασης δεδομένου ότι με την υπάρχουσα υποδομή μόνο διακόσια σαράντα έξι από τις δεκαεπτά χιλιάδες φοιτητές εξασφαλίζουν στέγη στις εστίες.

Η Κυβέρνηση, αντί να προχωρήσει άμεσα σε πρόγραμμα για δωρεάν φοιτητική μέριμνα με νέες φοιτητικές εστίες, ενοικίαση ξενοδοχείων, επιδότηση ενοικίου και άλλα, προχώρησε μαζί με τη διοίκηση του ΤΕΙ σε απαράδεκτη ρύθμιση με την οποία καθορίζουν το δικαίωμα στη στέγαση πλέον μόνο για έξι μήνες και μετά ακολουθεί η έξωση από τις εστίες. Έτσι στην ουσία η δωρεάν στέγαση καταργείται ακόμα και γι' αυτούς που σήμερα μένουν στις εστίες.

Ερωτάται ο κύριος Υπουργός, τι μέτρα προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για την άμεση αντιμετώπιση του προβλήματος στο ΤΕΙ Πάτρας, καθώς και για να κατοχυρωθεί το δικαίωμα της δωρεάν στέγασης και σίτισης για όλους τους φοιτητές».

Το λόγο έχει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Ευθυμίου.

ΠΙΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι αληθές ότι το πρόβλημα της φοιτητικής στέγης είναι οξύ, ιδιαίτερα γιατί μέσα σε μία δεκαετία είχαμε διπλασιασμό των εισαγομένων στις ανώτατες σχολές. Από τις σαράντα δύο χιλιάδες το 1993, φτάσαμε στις ογδόντα τρεις χιλιάδες το 2002.

Προσπαθούμε να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα με ένα ευρύ κατασκευαστικό πρόγραμμα στην σπουδαστική στέγη, το οποίο πιο συγκεκριμένα στην Πάτρα, υλοποιείται τώρα μετά την επέκταση και την απόκτηση νέας οικοπεδικής περιουσίας από τα ΤΕΙ Πάτρας. Εκεί, λοιπόν, θεμελιώνουμε από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μία μεγάλη καινούργια φοιτητική εστία.

Στα παρόντα δεδομένα, η εικόνα για το ΤΕΙ Πάτρας είναι ότι στις δύο εστίες, δηλαδή του ΤΕΙ και του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας, στεγάζονται διακόσια σαράντα έξι φοιτητές και επιπλέον λαμβάνουν επιδότηση ενοικίου άλλοι διακόσια ογδόντα φοιτητές, έτσι ώστε ο συνολικός αριθμός των στεγαζομένων φοιτητών να ανέρχεται στους πεντακόσια είκοσι έξι φοιτητές.

Αυτό που αντιλαμβανόμαστε εμείς από τα στοιχεία που αντλήσαμε από το ΤΕΙ Πάτρας, είναι ότι το ΤΕΙ φέτος εισήγαγε ένα κανονισμό λειτουργίας των εστιών, ο οποίος αποτελεί ακριβή αντιγραφή των όσων ισχύουν στη Μεγάλη Βρετανία, σύμφωνα με το οποίο το σύστημα επιλογής φοιτητών που δικαιούνται στέγαση είναι ενιαίο, δηλαδή εφαρμόζονται τα ίδια κριτήρια τόσο για τους πρωτοετείς, όσο και για τους παλαιούς φοιτητές σε ετήσια βάση.

Αυτή η ρύθμιση εφαρμόζεται πιλοτικά μόνο στη μία από τις δύο εστίες, δηλαδή στην εστία των εκατό κλινών. Αυτό το σύστημα όχι απλώς δεν συνδέεται με έξωση, αλλά εάν κάποιος φοιτητής πρέπει να παραχωρήσει το δωμάτιο της εστίας σε άλλον που έχει περισσότερη ανάγκη, θα μπορεί να ενταχθεί στο σύστημα επιδότησης ενοικίου.

Άρα δεν καταλαβαίνουμε γιατί υπάρχει ειδικά αυτή η εμπλοκή, την ώρα, κύριε Κοσιώνη, που προκύπτει ότι αυτή η απόφαση του ΤΕΙ έχει την έγκριση της συντριπτικής πλειοψηφίας των φοιτητών και των μεγάλων παρατάξεων που ομονοούν και επομένως θα έπρεπε να δώσουμε, βάσει ενός μέτρου ισοτήτας και δικαιοσύνης μεταξύ πρωτοετών και παλαιών φοιτητών, την ευκαιρία και την ευχέρεια να δοκιμαστεί. Αντί ένας πολύ μικρός,

απ' ό,τι φαίνεται, αριθμός φοιτητών να θέλει να ορίσει δικούς του κανόνες, να μην αποδέχεται την ενιαία διαδικασία κρίσης μεταξύ πρωτοετών και παλαιών φοιτητών και κυρίως να θέλει να επιβάλει και δικούς του κανόνες για το ποιοι ακριβώς είναι οι δικαιούχοι.

Δηλαδή, ένα ίδρυμα το οποίο απ' ό,τι γνωρίζετε, διοικείται με δημοκρατικό τρόπο και με τη συμμετοχή των φοιτητών να μην ορίζει το ίδιο τους διαιγείς κανόνες με τους οποίους θα κινηθεί, αλλά μια ομάδα να ορίζει τους κανόνες που θα επιβάλλει σε όλους τους άλλους;

Θεωρώ και μου είναι δύσκολο να κατανοήσω, πώς ακριβώς μπορεί να προσπίσει κανείς αυτή την πρακτική των συγκεκριμένων ανθρώπων που αρνούνται τις αποφάσεις του Ιδρύματος και απαιτούν να προσαρμολογεί όλο το ΤΕΙ στη δική τους αντίληψη για τους κανόνες που πρέπει να επικρατήσουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Το λόγο έχει ο κ. Κοσιώνης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ: Κύριε Υπουργέ, θα κρατήσω αυτό που είπατε, δηλαδή τη φράση σας «σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε». Αυτό σημαίνει ότι κρατάτε μία μικρή επιφύλαξη μήπως και δεν είναι έτσι τα πράγματα. Θα ήθελα, λοιπόν, να πω το εξής.

Κύριε Ευθυμίου, αν είναι έτσι τα πράγματα και πηγαίνουν τόσο ομαλά, πρέπει να δοθεί μία απάντηση στο ερώτημα, τι πιάνει τους φοιτητές κάθε χρόνο τέτοια εποχή-τι τους πιάνει ντε-λίριο;- και επανέρχονται στο ίδιο θέμα.

Πέρυσι, με διαφορά ακριβώς πέντε ημερών, 26 Νοεμβρίου 2001, εγώ είχα υπογράψει πάλι την ίδια επίκαιρη ερώτηση, για το ίδιο ακριβώς θέμα, για το θέμα της στέγασης. Μπορεί η ερώτηση να είχε διαφορετικό περιεχόμενο, αλλά το αντικείμενο ήταν το ίδιο. Αφορούσε το ξενοδοχείο «Κούκου» και διάφορα άλλα.

Τότε υπήρχε συγκεκριμένος λόγος. Υπήρξε υποχώρηση από τη διοίκηση των ΤΕΙ ακριβώς γιατί υπήρχε αυτή η αντίδραση. Τώρα, λοιπόν, γιατί το ξανακάνουν; Αυτά που είχε πει την προηγούμενη φορά ο κ. Γκεσουλής ότι θα τα κάνουμε, δεν έχουν προχωρήσει. Διακόσια σαράντα έξι φοιτητές ήταν τότε, διακόσια σαράντα έξι είναι και τώρα.

Υπάρχουν δύο πράγματα, κύριε Υπουργέ, τα οποία πρέπει να ελέγξετε. Το ένα είναι μία πληροφορία, η οποία έχει διαρρεύσει και επικρατεί σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ότι το ξενοδοχείο Κουκου π.χ. θα χρησιμοποιηθεί για την «Πάτρα-Ολυμπιακή Πόλη», για τη φιλοξενία άλλων, κάποιων αντιπροσώπων κλπ.

Και το δεύτερο που είναι το κυριότερο. Με ποιο δικαίωμα παίρνει απόφαση η διοίκηση του ΤΕΙ και λέει ότι αυτοί που στεγάζονται θα είναι για έξι μήνες μόνο, μετά από έξι μήνες θα έρθουν κάποιοι άλλοι, έτσι ώστε να λέμε ότι καλύπτουμε μεγάλο αριθμό και θα είναι μόνο για έξι μήνες.

Και μάλιστα υπήρξε διορθωτική απόφαση-ανακοίνωση από τον πρόεδρο του ΤΕΙ, που έλεγε ότι ήταν τυπογραφικό λάθος και θα ισχύει για ένα έτος. Δηλαδή πού αλλού γίνονται αυτά τα πράγματα; Όταν είναι ένας που θα σπουδάσει για τέσσερα χρόνια, πρέπει να έχει το δικαίωμα αυτό για τέσσερα χρόνια. Τώρα να δεχθεί κανείς ότι στους δεκαεπτά χιλιάδες φοιτητές σαράντα κάνουν κουμάντο, κύριε Υπουργέ; Έχετε περάσει από το φοιτητικό κίνημα και ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι δεν γίνονται έτσι τα πράγματα. Μήπως είναι συνολικότερη αντίδραση όλων των φοιτητών -της μεγαλύτερης μερίδας- που δεν έχει δοθεί λύση συγκεκριμένη σ' αυτό; Και πέρσι ήταν διακόσια σαράντα έξι και φέτος είναι διακόσια σαράντα έξι.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κύριε Υπουργέ, έχετε το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων): Μετέρχομαι ένα παράδειγμα πάρα πολύ ορατό και πολύ κοντά μας, ότι υπάρχει πολλές φορές καταδολίευση δικαιωμάτων. Για παράδειγμα, οι φοιτητικές εστίες των Αθηνών θα χρησιμοποιηθούν για να στεγαστούν τα χωριά δημοσιογράφων κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων και θα επαναποδοθούν στους φοιτητές ως πολύ πιο βελτιωμένες στις υποδομές και λειτουργίες. Σ' αυτό το διάστημα ο φοιτητής που απομακρύνθηκε από τις εστίες αναγκαστικά, παίρνει μια υψηλή

επιδότηση ενοικίου και μια πλήρη κάλυψη αναγκών.

Όταν, λοιπόν, έγινε εκκαθάριση των μητρώων, απεδείχθη ότι δεκατρείς τρόφιμοι αυτής της εστίας δεν είχαν κανένα απολύτως δικαίωμα και κανένα κριτήριο να είναι εκεί.

Λοιπόν, γιατί ο ελληνικός λαός, εμείς όλοι, να σπίτζει και να στεγάζει ανθρώπους που δεν καλύπτουν κανένα κριτήριο από τα κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια, που έχει θέσει η πολιτεία για κάλυψη αυτών των αναγκών; Δεν σημαίνει ότι όποιος κινητοποιείται έχει δίκιο. Το αντίθετο. Μπορεί μια κινητοποίηση ακραία, όπως είναι αυτή η δήθεν κατάληψη της εστίας Αθηνών, να είναι η πιο βαθιά αντικοινωνική στάση, υπό την έννοια ότι η κοινωνία πρέπει να τρέφει ανθρώπους, οι οποίοι δεν δικαιούνται βάσει των κριτηρίων να έχουν αυτές τις προβλέψεις του νόμου.

Άρα όταν μιλάμε για ένα αγαθό το οποίο παρέχει η πολιτεία με βάση κάποιες αρχές, σημαίνει ότι πρέπει να συνοδεύεται πάντα από τη μεγαλύτερη διαφάνεια κριτηρίων. Και εξ όσων έχω εδώ μπροστά μου όλα τα στοιχεία των αποφάσεων του ΤΕΙ Πατρών, δεν προκύπτει μια σκοτεινή πλευρά κριτηρίων. Μία διαφανής τάξη κριτηρίων υπάρχει, η οποία σε ετήσια βάση αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο τους πρωτοετείς και τους παλιούς φοιτητές. Δεν είναι τυχαίο, ότι φαίνονται να αντιδρούν οι παλιοί.

Εγώ θα το ελέγξω βεβαίως, αλλά θεωρώ ότι όταν εισάγεις ίδια κριτήρια για τους φοιτητές, δεν πράττεις κατ' αρχήν κάτι άδικο. Το αντίθετο. Δεν μπορεί να δω ποτέ καίτια η σκοτεινή πλευρά της απόφασης του ΤΕΙ Πατρών και κατά τούτο δεν θεωρώ ότι βρισκόμαστε προ κάποιας ελεγκτέας πράξης σε οποιοδήποτε επίπεδο.

Φυσικά θέλω να τονίσω -γιατί το θέσατε- είμαι απόλυτα βέβαιος, από σας το ακούω πρώτη φορά ότι δεν υπάρχει θέμα αλλαγής χρήσης των φοιτητικών εστιών. Να είμαστε ξεκάθαροι πάνω σ' αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να σας ανακοινώσω ότι ο επίτιμος Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, συνάδελφος κ. Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, ζητεί ολιγοήμερη άδεια απουσίας στο εξωτερικό.

Η Βουλή εγκρίνει;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Η Βουλή ενέκρινε.

Τετάρτη είναι η με αριθμό 130/18.11.2002 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Ασπμίνης Ξηροτύρη-Αικατερινάρη προς τους Υπουργούς Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σχετικώς με τη διενέργεια προσεσμικών ελέγχων στα σχολικών κτίρια.

Η επίκαιρη ερώτηση της κ. Αικατερινάρη έχει ως εξής:

«Εκκληση μεταξύ των άλλων σε όλους μας απηύθυναν οι γονείς των παιδιών που καταπλακώθηκαν στα ερείπια του σχολείου τους κατά το σεισμό στην Κεντρική Ιταλία, για να ληφθούν όλα τα μέτρα, ώστε να μην έχουμε ξανά τέτοιες τραγικές επιπτώσεις από σεισμική ανεπάρκεια σχολικών κτιρίων. Για την Ελλάδα, με την υψηλή σεισμικότητα, η εκκληση αυτή επαναφέρει στο προσκήνιο τις υποχρεώσεις της πολιτείας για τον προσεσμικό έλεγχο των σχολικών κτιρίων και την αντισεισμική ενίσχυσή τους. Τα προβλήματα για τα σχολικά κτίρια της χώρας μας είναι γνωστά και καταγράφηκαν συστηματικά και κατά τους καταστροφικούς σεισμούς των τελευταίων δεκαετιών, όπως το 1978, μέχρι το 1999 στην Αθήνα (όπου ο Ο.Σ.Κ. ανακοίνωσε σχετικό πρόγραμμα αντισεισμικού ελέγχου), ενώ συνεχείς ανακοινώσεις σχετικών φορέων και αποτελέσματα πιλοτικών προγραμμάτων επισημαίνουν τα πολλαπλά προβλήματα αντισεισμικής ανεπάρκειας και προτείνουν τη μεθοδολογία αντιμετώπισής τους. Προκειμένου το σοβαρό αυτό ζήτημα να αντιμετωπιστεί συστηματικά, και βάσει τομεακού προγράμματος, με παρέμβασή μου, θεσμοθετήθηκαν σχετικές υποχρεώσεις της «Ο.Σ.Κ. Α.Ε.» περιλαμβάνεται και η ευθύνη και η μέριμνα για τη σύνταξη και υλοποίηση προγράμματος ελέγχου και ενίσχυσης των σχολικών κτιρίων της χώρας. Επειδή το τραγικό συμβάν στην Ιταλία και τα μεγάλα προβλήματα της χώρας μας επιβάλλουν την ενεργοποίηση των άρθρων της νομοθεσίας και των αρμοδίων φορέων ερωτώνται οι κύριοι Υπουργοί:

Σε ποιο σημείο βρίσκονται τα επιμέρους προγράμματα προσεισμικού ελέγχου σχολικών κτιρίων και αν έχει ξεκινήσει η σύνταξη ολοκληρωμένου προγράμματος του ελέγχου που υπαγορεύει η σχετική παράγραφος του άρθρου 2 του ν. 3027/2002, και το βασικότερο, ποια κονδύλια προβλέπονται για την κάλυψη των σοβαροτάτων αυτών αναγκών.»

Θα απαντήσει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευτικών κ. Ευθυμίου.

Έχετε το λόγο, κύριε Υπουργέ.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων) :

Η κυρία Βουλευτής θέτει ένα ουσιαστικό θέμα και καλό θα ήταν να έχουμε πολύ ξεκάθαρες απαντήσεις εδραζόμενες στη γνώση των θεμάτων, όπως αυτή προκύπτει από τη νομοθεσία.

Κυρία Αικατερινάρη, πρώτον ξέρετε καλά ότι η ευθύνη της σεισμικής ασφάλειας, του προσεισμικού ελέγχου των σχολικών κτιρίων, με βάση τη σημερινή νομοθεσία, υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των δήμων.

Δεύτερον μετά την εγκύκλιο 2189/ 29-5-2001 του κ. Νάσου Αλευρά και σε συνεννόηση με τον ΟΑΣΠ, το ΥΠΕΧΩΔΕ έχει διαβιβάσει προς όλες τις υπηρεσίες του κράτους κανονιστικό πλαίσιο αναφοράς για τον πρωτοβάθμιο προσεισμικό έλεγχο των δημοσίων κτιρίων, το οποίο εισάγει και τη δέσμευση των νομαρχιών στον έλεγχο των δημοσίων κτιρίων.

Αρα, ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων εκ του νόμου δεν έχει καμία ευθύνη για τον έλεγχο σεισμικότητας. Στην περίπτωση του Ο.Σ.Κ. κατ' εγχώρηση αρμοδιότητας λόγω του επείγοντος του 1999 έγινε ο έλεγχος στην Αττική. Με βάση αυτόν τον έλεγχο μπορούμε να διαβεβαιώσουμε ότι η σεισμική ασφάλεια των σχολικών κτιρίων της Αττικής πρέπει να θεωρείται κατοχυρωμένη.

Εσείς τον Ιούνιο στη νομοθεσία περί Ο.Σ.Κ. εισαγάγατε μια τροπολογία που την κάναμε αποδεκτή, ότι πρέπει να συμπεριλάβουμε στο κύριο έργο του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων και μια συμμετοχή στον προσεισμικό έλεγχο των σχολικών κτιρίων. Αυτήν τη στιγμή μελετούμε πώς ο Ο.Σ.Κ. θα μπορέσει επιστημονικά, μέσα από τη δεδομένη νομοθεσία και την ανάθεση ευθύνης σε συγκεκριμένους φορείς, όπως οι δήμοι και οι νομαρχίες, να συμβάλει και αυτός με μια ορισμένη τεχνογνωσία στην αρτίωση των μηχανισμών προσεισμικού ελέγχου.

Είμαστε βέβαιοι ότι θα βρούμε έναν τρόπο να συμβάλουμε χωρίς να δημιουργήσουμε σύγχυση ευθυνών, έτσι ώστε σε αυτό το καίριο και αποφασιστικό σημείο να γνωρίζουμε όλοι πώς πρέπει να κινούμαστε και πώς πρέπει με απόλυτο και σαφή τρόπο να έχουμε την ευθύνη απέναντι στο πιο πολύτιμο αγαθό, που είναι η ζωή των παιδιών, και στη δυνατότητα ενός σεισμού να θέσει σε απειλή αυτήν την πλευρά. Φυσικά, θα ήταν αδιανόητο και τραγικό να το σκεφθούμε, έστω και ως εφιαλτικό σενάριο.

Αρα, κ. Αικατερινάρη, επειδή δική σας είναι η πρόταση που αποδεχθήκαμε, θέλουμε να συμβάλουμε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην αρτίωση της ευθύνης, η οποία ήδη αναλογεί και η οποία ήδη εκπληρώνεται από τους δήμους και τις νομαρχίες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Η κ. Ξηροτύρη-Αικατερινάρη έχει το λόγο.

ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ: Κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, και κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου για τις αρμοδιότητες των Οργανισμών Σχολικών Κτιρίων, είχα εκφράσει την άποψή μου ότι ο Ο.Σ.Κ. και για τα υπόλοιπα σχολεία της Ελλάδας θα πρέπει να έχει συναρμοδιότητα, τουλάχιστον όσον αφορά αυτά τα πολύ σημαντικά θέματα, να εξασφαλίσει δηλαδή σε συνεργασία με τους άλλους φορείς και τα άλλα υπουργεία την αντισεισμική προστασία, αλλά και μια ασφαλή σχολική στέγη, όπου οι ελλείψεις είναι μεγάλες.

Είχα πει ότι οι νομαρχίες και οι ΟΤΑ δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν σε τέτοιου είδους ειδικά προγράμματα σχολικής στέγης, όπως και αποκατάστασης παλαιών κτιρίων, ιδιαίτερα μεγάλων πόλεων όπως είναι και η πατρίδα μου η Θεσσαλονίκη με τα πολλά προβλήματα που έχουν. Έτσι, βλέποντας και το ΥΠΕΧΩΔΕ πώς προωθεί το πρόγραμμα του ΟΑΣΠ, όσον αφορά τον προληπτικό προσεισμικό έλεγχο, θα έλεγα ότι σε θεωρητι-

κό επίπεδο έχουμε προχωρήσει –και σ' αυτό έχουμε συμβάλει όλοι- επειδή είμαστε η έκτη χώρα στον κόσμο σε συχνότητα σεισμών και οι πρώτοι στην Ευρώπη. Οι επιπτώσεις αυτές πραγματικά θωράκισαν από απόψεως προδιαγραφών κανονισμών, αλλά και από άποψη πολιτικής βούλησης και της Κυβέρνησης και των άλλων κομμάτων, να προχωρήσουμε σε αυτό το θέμα. Όμως, δεν διαθέτουμε κονδύλια. Έχουμε ένα άριστο υπόβαθρο, αλλά δεν διαθέτουμε κονδύλια, για να επιλυθούν τα προβλήματα. Έχουμε πολλούς οργανισμούς για τον αντισεισμικό έλεγχο, επικάλυψη αρμοδιοτήτων, χωρίς κονδύλια. Ξεκινάει ένα μεγάλο πρόγραμμα το ΥΠΕΧΩΔΕ και για τα σχολικά κτίρια. Ποιο είναι, όμως, αυτό το πρόγραμμα; Τελικά περιορίστηκε σε έναν οπτικό προληπτικό έλεγχο στη Θεσσαλονίκη στα τετρακόσια κτίρια που έχει επιλέξει, μεταξύ των οποίων πάμπολλα διατηρητέα, ακατάλληλα σχολικά κτίρια, με κόστος διακόσια μόλις εκατομμύρια από την Περιφέρεια και ζητάτε μετά από τις νομαρχίες και τους ΟΤΑ να ξεκινήσουν και τον οπτικό έλεγχο και μετά τον ουσιαστικό έλεγχο και να κάνουν την αποκατάσταση. Κύριε Υπουργέ, αν θέλετε πραγματικά ο ΟΣΚ να συμβάλει σε αυτό, πρέπει να ξεχωρίσετε αυτό το αντικείμενο και σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ να πάτε στα άλλα στάδια των ελέγχων για τα σχολικά κτίρια, αλλά, προς Θεού, να αρχίσετε να εξασφαλίζετε κάποια κονδύλια και κυρίως από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, στο οποίο φαίνονται τα κονδύλια να είναι περιορισμένα για την παιδεία και ιδιαίτερα γι' αυτά τα θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων) : Θα ήθελα να τονίσω -γιατί το χειρότερο που μπορεί να συμβεί είναι να θεωρήσουμε ότι υπάρχει σύγχυση αρμοδιοτήτων, άρα κατ' ουσίαν να εμφανισθούμε ενώπιον του ελληνικού λαού όλοι μακράν των ευθυνών- κ. Ξηροτύρη, ότι η Βουλή των Ελλήνων τα έχει ψηφίσει και πρέπει να τα απαιτούμε και να τα επιβάλλουμε. Δεν μπορεί ομοθυμωσ η ΚΕΔΚΕ και η ΕΑΝΕ να ζητούν τις πλήρεις αρμοδιότητες για τη σχολική στέγη, να τις έχουν, να έχουν και τα κονδύλια, αλλά μετά να μην αναλαμβάνουν τις ευθύνες. Είναι δυνατόν να σκεφθούμε ότι υπάρχει δήμος που δεν έχει πρωταρχικό θέμα τον προσεισμικό έλεγχο; Είναι δυνατόν να σκεφθούμε ότι υπάρχει νομαρχία που δεν έχει την αγωνία του προσεισμικού ελέγχου; Δηλαδή λέτε ότι η Νομαρχία Θεσσαλονίκης δεν έχει τεχνικές υπηρεσίες υψηλές και κύρους και δεν έχει τη δυνατότητα να κάνει συμβάσεις με γραφεία όπως του κ. Πενέλη, όπως έκανε η Νομαρχία Ηρακλείου για το σχολικό συγκρότημα Καζαντζάκη; Δηλαδή, θα αθώσουμε τους δήμους και τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για τις γιγάντιες ευθύνες που έχουν, τις οποίες διεκδικούν και οφείλουν έναντι των πολιτών να τις ασκήσουν;

Χαίρομαι που είναι εδώ ο κ. Αρσένης κήρυξε συναγερμό μετά τους σεισμούς και έκανε εκχώρηση αρμοδιότητας στον ΟΣΚ για τον προσεισμικό έλεγχο της Αττικής. Δεν υπήρχε καν αυτή η αρμοδιότητα και η δυνατότητα. Και έτσι ξέρουμε, λόγω του ΟΣΚ, ότι η Αττική είναι ασφαλής. Αλλά εσείς, κυρία Ξηροτύρη, δεν θέλετε να επισημάνουμε στη Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση την πρωτογενή ευθύνη; Δηλαδή, θα εμπλέξουμε σε σύγχυση ποιος πρέπει να κάνει τι;

ΑΣΗΜΙΝΑ ΞΗΡΟΤΥΡΗ-ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΑΡΗ: Πρωτογενώς το κάνουν. Δεύτεροβάθμια πώς θα το κάνετε;

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ (Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων) : Κυρία Ξηροτύρη, αν μου επιτρέπετε, δεν πρέπει να δημιουργούμε εντυπώσεις και δεν πρέπει να δημιουργούμε συγχύσεις. Στην Αττική, λόγω του ΟΣΚ, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι για τη σεισμική ασφάλεια. Σε όλη την Ελλάδα, με βάση τις οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, με βάση τις οδηγίες του ΟΑΣΠ, με βάση τις ποικίλες δυνατότητες που έχουν οι δήμοι και οι νομαρχίες, όχι μόνο από τις ίδιες τεχνικές υπηρεσίες, αλλά από τη σύναψη συμβάσεων είτε με πανεπιστήμια, είτε με πολυτεχνεία, ο προσεισμικός έλεγχος είναι αυτονόητη προτεραιότητα και ευθύνη των δημοτικών και νομαρχιακών αρχών.

Δεν πρέπει να το παρακάμψουμε ποτέ. Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων, με βάση τη δική σας τροπολογία, αναζητεί τον

τρόπο να συμβάλει επιστημονικά στην αρτίωση αυτού του έργου, αλλά όχι στην άρση ούτε τη μετάθεση ευθύνης ούτε τη σύγχυση αυτού του πεδίου. Αυτή είναι η αλήθεια.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊπόνας): Επίκαιρες ερωτήσεις δεύτερου κύκλου:

Η πρώτη με αριθμό 126/18-11-2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος κ. Αναστάσιου Μαντέλη προς τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών, σχετικά με τη λειτουργία του τηλεοπτικού σταθμού της Βουλής, διαγράφεται λόγω κωλύματος του ερωτώμενου Υπουργού.

Δεύτερη είναι η με αριθμό 135/18-11-2002 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού της Νέας Δημοκρατίας κ. Σοφίας Κаланτζάκου προς τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σχετικά με τις προθέσεις του Υπουργείου για τη δημιουργία φορέα που να μελετά τις ανάγκες και τις προοπτικές της ελληνικής αγοράς εργασίας κλπ.

Η επίκαιρη ερώτηση της κ. Κаланτζάκου έχει ως εξής:

«Επιβεβαιώνονται αυτά που κατά καιρούς έχουν λεχθεί από την Αντιπολίτευση. Ότι, δηλαδή, παρ' όλο που οι πολιτικές για την απασχόληση θεωρούνται κορυφαίος στόχος για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα δεν έχει καταφέρει να δείξει μετρίσιμη διαφορά στους δείκτες. Με άλλα λόγια, ο ΟΑΕΔ παρ' όλες τις αλλαγές στη νομική του φύση και τις αλλαγές που μόλις πριν δύο χρόνια κρίθηκαν αναγκαίες για την καλύτερη λειτουργία του, δεν έχει καταφέρει να εκπληρώσει τη βασική του αποστολή: Να βρει δουλειές στους άνεργους, να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης των νέων και των γυναικών στην αγορά εργασίας. Είναι σαφές ενόψει και της ελληνικής προεδρίας πως θα χρειαστούν συγκεκριμένες διαρθρωτικές αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική για την απασχόληση. Για αυτό, ερωτάται ο κύριος Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:

1. Τι μέτρα και πότε σκέφτεται να λάβει η Κυβέρνηση για να συνδεθεί ο ΟΑΕΔ ουσιαστικά με την αγορά εργασίας;

2. Τι μέτρα προτίθεται να πάρει το Υπουργείο για τη δημιουργία ενός φορέα που να μελετά τις ανάγκες και τις προοπτικές της ελληνικής αγοράς εργασίας σε βάθος χρόνου;

3. Με τι προωθητικές ενέργειες θα υλοποιήσει τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξασφάλιση των ίσων ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών;»

Θα απαντήσει ο Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων κ. Τζιόλας.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΖΙΟΛΑΣ (Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Πρέπει κατ' αρχάς να ενημερώσω το Σώμα, με την ευκαιρία της ερώτησης της συναδέλφου κ. Κаланτζάκου, ότι στα θέματα αυτά θα έχουμε την ευκαιρία να αναφερθούμε και να συζητήσουμε αναλυτικότερα στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα, με το διάλογο που θα γίνει κατά την κατάθεση σχετικού νομοσχεδίου εκ μέρους του Υπουργείου Εργασίας για διάφορα θέματα που αφορούν την απασχόληση.

Πρέπει να πω ότι ο δείκτης ανεργίας στη χώρα μας, μετά το 2000, ακολουθεί σταθερά πτωτική πορεία. Με τα στοιχεία που έχουμε, το δεύτερο τρίμηνο του 2002, για πρώτη φορά την τελευταία πενταετία, ο δείκτης βρίσκεται σε μονοψήφιο επίπεδο, με 9,6%. Η πτωτική αυτή πορεία του δείκτη της ανεργίας με τη μεγάλη προσπάθεια που γίνεται -και μέσω της αναπτυξιακής πορείας της χώρας, και μέσω της εφαρμογής των προγραμμάτων που συγκροτούν το Γ' Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης, και μέσω της Ολυμπιακής προετοιμασίας, αλλά και μέσω των προγραμμάτων που εκτελεί ο ΟΑΕΔ- θα συνεχιστεί.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ.)

Ο στόχος στο τέλος της τετραετίας μας να έχουμε ποσοστό ανεργίας αντίστοιχο του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι ένας στόχος που έχει προτεραιότητα, και είναι ένας στόχος, ο οποίος εκτιμούμε, ότι θα επιτευχθεί.

Ειδικότερα τώρα, όσον αφορά άλλα στοιχεία της ερώτησης, πρέπει να πω ότι στον τομέα της γυναικείας απασχόλησης -και στα προγράμματα που εκτελεί ο ΟΑΕΔ για το 2002 και στα προγράμματα που έχουν ήδη ανακοινωθεί και θα πραγματοποιη-

θούν το 2003- οι γυναίκες αποτελούν μία κοινωνική κατηγορία στοχευμένων πολιτικών. Γιατί, πράγματι, η ανάλυση των στοιχείων της ανεργίας στην Ελλάδα δείχνει ότι η γυναικεία ανεργία, καθώς επίσης και η ανεργία των νέων, είναι από τις υψηλότερες. Συμμετέχουν με το υψηλότερο ποσοστό στα πλαίσια του εθνικού δείκτη ανεργίας.

Στα προγράμματα αυτά λοιπόν -που εκτελούνται το 2002 και εκείνα που έχουν προγραμματιστεί και έχουν ήδη ανακοινωθεί για το 2003- στις είκοσι μία χιλιάδες πεντακάσιες θέσεις που θέλουμε να δημιουργήσουμε για το 2002, το 60% από αυτές αφορά σε γυναίκες. Αντίστοιχα στις τριάντα πέντε χιλιάδες θέσεις που θέλουμε να δημιουργήσουμε για το 2003, εκ των οποίων οι είκοσι πέντε χιλιάδες θα είναι επιδοτούμενες νέες θέσεις εργασίας και οι δέκα χιλιάδες θα είναι νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες, πάλι το 60% αφορά γυναίκες.

Επίσης, μέσα στο 2003 θα πραγματοποιήσουμε δύο ειδικά προγράμματα: ένα πρόγραμμα το οποίο απευθύνεται μόνο σε γυναίκες ηλικίας από δεκαοκτώ έως εξήντα πέντε ετών και ένα ειδικό πρόγραμμα το οποίο απευθύνεται σε νέους από δεκαοκτώ έως τριάντα ετών. Το πρώτο πρόγραμμα το οποίο απευθύνεται αποκλειστικά σε γυναίκες θα είναι διάρκειας είκοσι ένα μηνών και στο δεύτερο πρόγραμμα που απευθύνεται σε νέους, οι γυναίκες πάλι θα συμμετέχουν με ποσοστό 60%. Οι στοχευμένες αυτές πολιτικές στο γυναικείο δυναμικό δείχνουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που έχουμε για την προώθηση της απασχόλησης στις γυναίκες.

Θα έλεγα ακόμη, τελειώνοντας, ότι σχετικά με τα θέματα της αγοράς εργασίας σύντομα θα έρθει στη Βουλή το σχετικό σχέδιο νόμου, με το οποίο γίνεται η συγκρότηση του Εθνικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση, ενώ έχει ενεργοποιηθεί, δραστηριοποιήθηκε και βρίσκεται σε λειτουργία η τρίτη εταιρία του ΟΑΕΔ, η εταιρία «Παρατηρητήριο Απασχόλησης -Ερευνητική Πληροφορική ΑΕ», η οποία έχει σαν στόχο ακριβώς, να τα ερευνά σε διαρκή βάση τα προβλήματα της αγοράς εργασίας στην Ελλάδα προσφοράς και ζήτησης, να εισηγείται λύσεις και να προτείνει πολιτικές.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ορίστε, κυρία Κаланτζάκου. Έχετε δύο λεπτά για να αναπτύξετε την ερώτησή σας.

ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΑΝΤΖΑΚΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, κατέθεσα επίκαιρη ερώτηση με θέμα την απασχόληση γιατί έχω πειστεί πως τελικά στο Υπουργείο Εργασίας δεν υπάρχει ξεκάθαρη στρατηγική και δεν ακολουθήθηκε μελέτη για την αναδιοργάνωση του ΟΑΕΔ, που έγινε το 2001. Αυτό προκύπτει και από τις δηλώσεις του κ. Νικολάου, που παραδέχεται ότι «ο αρχικός σχεδιασμός δεν θα μπορούσε να οδηγήσει σε αποτελέσματα». Αυτά τα είπα για κάτι που σχεδιάστηκε, που άρχισε να υλοποιείται ένα χρόνο πριν. Ήδη καταργείτε, όπως είπατε, -και θα συζητήσουμε και στη Βουλή το νέο νομοσχέδιο- την εταιρία προώθησης της απασχόλησης, ενώ είστε έτοιμοι να δώσετε και την οικονομική διαχείριση των προγραμμάτων σε ιδιώτες. Είδατε τελικά πως η προώθηση της απασχόλησης απαιτεί εξειδικευμένους συμβούλους και μεγάλα κονδύλια, για να στηθεί σωστή τράπεζα πληροφοριών για την απόκτηση της γνώσης των αναγκών της αγοράς εργασίας. Και ο κ. Νικολάου έλεγε ότι «η απόπειρα εκσυγχρονισμού άργησε να ξεκινήσει, με αποτέλεσμα τα προβλήματα να συσσωρεύονται».

Θα μιλήσω περιληπτικά αφού δεν έχω και πολύ χρόνο. Η κυρίαρχη τάση σήμερα είναι η αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και όχι η διαχείριση της ανεργίας. Εσείς κάνετε διαχείριση της ανεργίας.

Μιλήσατε και γι' αυτά τα προγράμματα για τις γυναίκες, για τις τριάντα πέντε χιλιάδες θέσεις εργασίας, οι οποίες, όμως, είναι επιδοτούμενες θέσεις. Γι' αυτό λέω πάλι ότι πρόκειται για διαχείριση της ανεργίας. Ξέρουμε, λοιπόν, πως τις θέσεις εργασίας δεν τις δημιουργεί το Υπουργείο Εργασίας, αλλά η ίδια η αγορά, η οικονομία της αγοράς, οι επενδύσεις. Η ανεργία στην Ευρώπη είναι διαρθρωτική και τα προγράμματα τα οποία πρέπει να συγκροτήσουμε και στα οποία πρέπει να στοχεύσουμε είναι αυτά που θα αντιμετωπίσουν αυτού του είδους την ανεργία. Ερωτώ: Ποια εταιρία σήμερα θα έρθει στον ΟΑΕΔ, για να

βρει εργαζόμενο για μια θέση, αν αυτή η θέση δεν επιδοτείται; Τα στοιχεία δείχνουν ότι το 14,4% των ανέργων βρήκε εργασία μέσω των υπηρεσιών του ΟΑΕΔ. Αυτό το νούμερο είναι πάρα πολύ μικρό για να θεωρούμε ότι έχουμε πετύχει. Στα ΙΕΚ που εποπτεύετε έχει γίνει σύγχρονος σχεδιασμός, για να παράγονται ειδικότητες που ενδιαφέρουν την αγορά εργασίας και ειδικά τις κατά τόπους περιφέρειες που έχουν άλλες ανάγκες;

Στη μερική απασχόληση οι αριθμοί κι η πραγματικότητα διαψεύδουν κάθε εξαγγελία. Η μερική απασχόληση αντιπροσωπεύει μόνο το 4,7% της αγοράς εργασίας έναντι του 18% του κοινοτικού μέσου όρου. Αυτό είναι τεράστια αποτυχία κυρίως για τις γυναίκες, οι οποίες ζητούν περισσότερο από κάθε άλλον τη μερική απασχόληση.

Το πρόβλημά μου με το σύστημά σας δεν είναι κομματικό, είναι αντικειμενικό. Δεν έχετε καταλάβει την αξία του σύγχρονου και ποιοτικού μάντζμεντ. Επικαλείστε τον εκσυγχρονισμό και δεν έχετε εμβαθύνει στις πολιτικές της Ευρώπης που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους άνεργους πολίτες μας. Είμαστε στον 21ο αιώνα και οι άνεργοι δεν μπορούν να περιμένουν εσάς να φτιάχνετε νέες φόρμουλες σχεδιασμού κάθε χρόνο.

Ανοίξτε τα μάτια σας να δείτε τι κάνουν οι εταίροι. Ελάτε πιο κοντά στην αγορά εργασίας για να δείτε τι ανάγκες υπάρχουν. Ο άνεργος θέλει εξατομικευμένη παρακολούθηση και ατομικό σχέδιο δράσης για τον ίδιο. Έχει όνομα, επώνυμο, έχει προσόντα, έχει ταλέντα, αλλά έχει και μειονεκτήματα. Τα stage, όπως λειτουργούν σήμερα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δεν υπάρχει τράπεζα πληροφοριών, ανακυκλώνουν απλώς την ανεργία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΤΖΙΟΛΑΣ (Υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων): Αντιλαμβάνεστε, κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι σ' ένα τέτοιο περιβάλλον ατεκμηρίωτων επιχειρημάτων δεν μπορεί κανείς να συζητήσει σοβαρά. Θέλω να συζητήσουμε το θέμα της ανεργίας, βέβαια στον περιορισμένο προσφερόμενο χρόνο, αλλά όχι μέσα από μια αντίληψη αρνητισμού και καταγγελιών. Εγώ παρήγαγα συγκεκριμένα στοιχεία και πρέπει να σας πω ότι η στρατηγική για την απασχόληση στη χώρα μας κάθε χρόνο αποτυπώνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την απασχόληση.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την απασχόληση έχει ιεραρχημένους στόχους και, επίσης, προβλέπει συγκεκριμένους μηχανισμούς και δομές στήριξης και υλοποίησής του. Βεβαίως, η απασχόληση δεν προκύπτει μόνο μέσα από τα προγράμματα που προωθεί στην αγορά εργασίας ο ΟΑΕΔ, αλλά προκύπτει μέσα από μια συνολική δράση των επιχειρηματικών δυνάμεων, των κατασκευαστικών προγραμμάτων των αναπτυξιακών δραστηριοτήτων και των προγραμμάτων του ΟΑΕΔ. Η εκτίμησή μας είναι ότι έχουμε θετικά αποτελέσματα σε αυτή τη μεγάλη και πολυμέτωπη προσπάθεια που κάνουμε στη χώρα μας.

Λέτε ότι δεν υπάρχει η εξατομικευμένη παρέμβαση στον ΟΑΕΔ. Ξέρετε πάρα πολύ καλά ότι εμείς υιοθετήσαμε και εφαρμόσαμε για πρώτη φορά ειδικές μονάδες στον ΟΑΕΔ, τα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης. Παραλάβαμε έναν ΟΑΕΔ χωρίς Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης, αυτή τη στιγμή λειτουργούν πενήντα οκτώ, στο τέλος του χρόνου θα είναι εξήντα, στο τέλος του 2003 θα είναι εβδομήντα και στο τέλος του 2004 θα είναι ογδόντα, όπως προκύπτουν από τη στρατηγική που έχουμε για την ανάπτυξη του ΟΑΕΔ. Τα Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης θα είναι οι μονάδες οι οποίες θα στελεχώνονται από στελέχη υψηλού επιπέδου, πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης, και θα έχουν σαν αποκλειστικό σκοπό να πραγματοποιούν την εξατομικευμένη προσέγγιση, δηλαδή το ατομικό, το προσωπικό σχέδιο για κάθε εργαζόμενο εν σχέσει με τις δεξιότητές του και τη ζήτηση των επιχειρήσεων, τη ζήτηση της αγοράς εργασίας.

Εμφανίζεται τώρα κι ένα άλλο επιχείρημα ότι οι ιδιώτες μπαίνουν στον ΟΑΕΔ, διότι ο ΟΑΕΔ καταρρέει. Ψεύτικο πέρα για πέρα. Τι λέμε ότι θα πρέπει να κάνουν ορισμένες ιδιωτικές επιχειρήσεις στον ΟΑΕΔ; Επειδή ο ΟΑΕΔ πρέπει να τρέξει περισσότερο και πρέπει να ασχοληθεί δυναμικότερα και αποτελε-

σματικότερα με τα θέματα της ανεργίας και της απασχόλησης, ζητήματα που έχουν σχέση, όπως η ενταλματοποίηση ορισμένων αποδόσεων λογαριασμών, όπως ορισμένες λογιστικές διαδικασίες στο εσωτερικό του ΟΑΕΔ, για να απελευθερωθεί δυναμικό για το μέτωπο της ανεργίας, θα πρέπει αυτές, και μόνο αυτές, οι εργασίες να ανατεθούν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Κι αυτό το έργο ανατίθεται στα πλαίσια των τελευταίων αποφάσεων που πήραμε για τον ΟΑΕΔ, ώστε ο Οργανισμός να γίνει πιο σύγχρονος και αποτελεσματικός.

Και για να κλείσω κύριε Πρόεδρε. Μιλάμε για τη μερική απασχόληση. Είμαστε υπέρ ή κατά της μερικής απασχόλησης; Η μερική απασχόληση στην Ελλάδα βεβαίως είναι σε χαμηλό ποσοστό αλλά πείτε στην ελληνική κοινωνία ότι εσείς θα εντείνετε, θα αυξήσετε θεαματικά τη μερική απασχόληση, δηλαδή την αβεβαιότητα που φέρνει η μερική απασχόληση στην ελληνική οικογένεια. Εμείς δεν είμαστε γενικά κατά της μερικής απασχόλησης, αλλά ισορροπημένα και ενταγμένα ως τμήμα μιας στρατηγικής πλήρους απασχόλησης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Υπουργέ, σας παρακαλώ τελειώστε. Είναι θέμα επερωτήσεως το θέμα της ανεργίας και όχι επικαίρου ερωτήσεως!

ΣΟΦΙΑ ΚΑΛΑΝΤΖΑΚΟΥ : Πάντως τον ΟΑΕΔ τον παραλάβατε το 1993 και όχι πριν έξι μήνες.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Τρίτη είναι η υπ' αριθμόν 131/18.11.2002 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος κ. Άγγελου Τζέκη προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, σχετικώς με την ποινικοποίηση των συνδικαλιστικών, αντιπολεμικών και πολιτικών αγώνων κλπ.

Η επίκαιρη ερώτηση του κ. Τζέκη είναι η ακόλουθη: «Άλλοι έξι φιλειρηνιστές οδηγούνται στα δικαστήρια και πρόκειται να δικάστούν στις 26.11.2002 στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Κιλκίς για τη συμμετοχή τους στις αντιπολεμικές-αντιμπεριαλιστικές κινητοποιήσεις του λαού μας τον Απρίλη του 1999 κατά την επίθεση του ΝΑΤΟ στη Γιουγκοσλαβία και την εμπλοκή της χώρας μας.

Οι διώξεις αυτές είναι αποτέλεσμα της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής που οδηγεί στην ποινικοποίηση των συνδικαλιστικών, αντιπολεμικών και πολιτικών αγώνων του λαού μας και στοχεύει στον εκφοβισμό και τρομοκρατία όσων αντιστέκονται στην πολιτική της και τη νέα τάξη.

Ερωτάται ο κύριος Υπουργός τι μέτρα προτίθεται να πάρει η Κυβέρνηση για να μπει τέλος στην απαράδεκτη ποινικοποίηση των αγώνων και να σταματήσουν αυτές οι διώξεις;»

Ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Φίλιππος Πετσάλνικος έχει το λόγο.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Σχετικά με το θέμα που τίγεται στην παρούσα ερώτηση του συναδέλφου θα ήθελα πρώτα από όλα να τονίσω, ότι πρόκειται για μια υπόθεση η οποία εκκρεμεί ενώπιον των δικαστηρίων. Εκκρεμεί και όπως όλοι γνωρίζουμε η ελληνική δικαιοσύνη ανεξάρτητη και σύμφωνα με το Σύνταγμα ουδείς νομιμοποιείται να επεμβαίνει με οποιονδήποτε τρόπο στο έργο της. Καλό θα είναι, λοιπόν, να αναμένουμε τις αποφάσεις των δικαστηρίων.

Οι εν λόγω κατηγορούμενοι δεν παραπέμπονται βέβαια στη δικαιοσύνη επειδή συμμετείχαν σε κάποια κινητοποίηση ή αντιπολεμική διαμαρτυρία απλά ούτε πολύ περισσότερο -θα μου επιτρέψετε, κύριοι συνάδελφοι, να το υπογράμμισω αυτό- διώκονται για τις ιδέες τους ή τις πεποιθήσεις τους. Αυτά είναι φαινόμενα άλλων εποχών και ανήκουν οριστικά στο παρελθόν.

Όπως πληροφορήθηκα βάσει των άρθρων 45 και 292 του Ποινικού Κώδικα κατηγορούνται για παρακώλυση συγκοινωνιών, έκλεισαν το δρόμο. Γι' αυτό, λοιπόν, θα έπρεπε ίσως να είμαστε πιο προσεκτικοί και με πνεύμα νηφαλιότητας να εκτιμούμε τα γεγονότα χωρίς να καταφεύγουμε σε ερμηνείες που μπορεί να ενέχουν και τον κίνδυνο της αυθαιρεσίας.

Βέβαια σε κανένα δεν είναι ευχάριστο -και σε μένα τον ίδιο προσωπικά δεν είναι καθόλου ευχάριστο- όταν πολίτες που συμμετείχαν σε διαδηλώσεις και σε κινητοποιήσεις οδηγούνται στα δικαστήρια. Εδώ όμως υπήρξε διάπραξη συγκεκριμένου αδικήματος -τουλάχιστον αυτό εξάγεται από τη δικογραφία. Αλλά, όπως είπα, το δικαστήριο θα αποφασίσει.

Όμως είμαι υποχρεωμένος να υπενθυμίσω ότι σε μια ευνομούμενη δημοκρατική πολιτεία υπάρχουν κανόνες και νόμοι, οι οποίοι οριοθετούν τα πλαίσια, εντός των οποίων πρέπει να εκφράζονται και οι λαϊκές διαμαρτυρίες. Σε καμιά περίπτωση η έκφραση διαμαρτυρίας ή η αγωνιστική κινητοποίηση δεν μπορεί βέβαια να συνοδεύεται με παραβίαση των νόμων και πιο συγκεκριμένα του Ποινικού Κώδικα. Πιστεύω ότι είναι υποχρέωση όλων μας και του κάθε πολίτη χωριστά να σεβόμαστε τους νόμους του κράτους.

Κλείνοντας θα ήθελα να τονίσω κατηγορηματικά ότι στη χώρα μας η ελεύθερη έκφραση των πολιτών είναι συνταγματικά κατοχυρωμένη και ουδείς εμποδίζει ούτε –πολύ περισσότερο– ποινικοποιεί λαϊκές κινητοποιήσεις ή μορφές διαμαρτυρίας, εφόσον αυτές βέβαια –και αυτό είναι αυτονόητο– εκδηλώνονται εντός των πλαισίων που ορίζουν πάνω απ' όλα το Σύνταγμα και οι νόμοι της χώρας μας.

Στην Ελλάδα, κύριε συνάδελφε, η δημοκρατία λειτουργεί πλήρως, λειτουργεί ομαλά και σεμνυνόμεθα ως Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ. γιατί όλες οι Κυβερνήσεις του ΠΑ.ΣΟ.Κ. έχουν συμβάλει αποφασιστικά προς αυτήν την κατεύθυνση. Όμως –επαναλαμβάνω– κανείς δεν μπορεί να είναι υπεράνω των νόμων και όλοι μας ανεξαιρέτως οφείλουμε να επιδεικνύουμε υπεύθυνη στάση και σεβασμό έναντι του Συντάγματος και των νόμων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο κ. Τζέκης έχει το λόγο για δύο λεπτά να αναπτύξει την ερώτησή του.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η απάντηση του κυρίου Υπουργού ήταν αναμενόμενη. Όμως δεν ενημερώνει σωστά τη Βουλή. Γιατί θα πρέπει να τον ενημερώσουν ότι για εμάς αυτοί οι έξι φιλειρηνιστές δεν πήγαν γιατί κάπου καθόντουσαν και δεν ήξεραν πώς θα περάσουν την ώρα τους, αλλά συμμετείχαν σ' ένα αντιπολεμικό-φιλειρηνικό συλλαλητήριο στο Πολύκαστρο, προκειμένου να σταματήσουν μια μεγάλη ευρωνατοϊκή φάλαγγα προώθησης και στρατιωτών και στρατιωτικού υλικού τον Απρίλιο του 1999, όταν και η χώρα μας συμμετείχε στο βομβαρδισμό της ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας και συγκεκριμένα του Κοσόβου.

Αρα, λοιπόν, η στάση των έξι είναι πολιτική. Ο κύριος Υπουργός πρέπει να ξέρει ότι μ' αυτό το σκεπτικό ήλθε και το κατηγορητήριο της εισαγγελέως Κιλκίς γι' άρση ασυλίας του ομιλούντος. Και βέβαια ομόφωνα η Βουλή και τα κόμματα έκριναν ότι ήταν πολιτική η στάση και η δική μου, αλλά και των υπολοίπων αγωνιστών-φιλειρηνιστών. Επομένως, δεν είναι παραβίαση του Ποινικού Κώδικα.

Πιστεύω ότι δεν μιλάμε για άμεση παρέμβαση στη δικαιοσύνη. Έμμεση, όμως, παρέμβαση έχει κάνει, κύριε Πρόεδρε, η Κυβέρνηση κι εξακολουθεί να κάνει. Η παραχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων σε υπερεθνικούς οργανισμούς –όπως το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Ένωση– ακόμα και σε διάφορα κοινωνικά κι εργασιακά ζητήματα που προκαλούν την αγανάκτηση του λαού, προκαλεί –κι αυτό είναι επόμενο– αντιδράσεις.

Αντιδράσεις πολύμορφες υπήρξαν και για τους αγρότες και για τους μαθητές και για τα εργατικά-συνδικαλιστικά στελέχη, που φυλακίζονται, που διώκονται δικαστικά κλπ. Είναι γνωστά τα αγροτοδικεία και τα μαθητοδικεία. Επομένως η στάση της Κυβέρνησης είναι αυτή που προκαλεί την έμμεση παρέμβαση και της δικαιοσύνης, αλλά ακόμα και κατασταλτικών μηχανισμών.

Επιτέλους, η Κυβέρνηση δεν πρέπει να μιλά για παραβίαση του Ποινικού Κώδικα. Η ίδια, κύριε Πρόεδρε, είχε παραβιάσει το άρθρο 27 παράγραφος 2 του Συντάγματος που αναφέρει ότι για να περάσουν ξένα στρατεύματα πρέπει να υπάρξει ψήφισμα νόμου με αυξημένη πλειοψηφία, που να δίνει την άδεια. Κι αυτό δεν υπήρξε! Κι αυτό δεν το λέμε μόνο εμείς. Το λένε και πάρα πολλοί δικαστές του Συμβουλίου της Επικρατείας, που είχαν βγει τότε ανοιχτά με υπογεγραμμένη ανακοίνωση.

Αρα, λοιπόν, πιστεύω ότι η Κυβέρνηση πρέπει να δει το ζήτημα της ποινικοποίησης και της συγκεκριμένης φάσης των αγώνων που έκαναν οι κάτοικοι της περιοχής. Δεν ήταν μόνο αυτοί οι έξι! Ήταν εκατοντάδες πολίτες από τη Θεσσαλονίκη και χιλιάδες από την περιοχή του Κιλκίς. Η συγκέντρωση εκεί είχε μετατραπεί σ' ένα αντιπολεμικό-φιλειρηνικό συλλαλητήριο.

Δεν μπορεί, λοιπόν, να αντιμετωπίζουμε ένα τέτοιο γεγονός

ως προσωπική υπόθεση έξι ατόμων, κύριε Πρόεδρε. Η ποινικοποίηση των αγώνων πρέπει να σταματήσει! Κι αυτό είναι στα χέρια της Κυβέρνησης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Καλώς, κύριε Τζέκη.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Κλείνω, κύριε Πρόεδρε λέγοντας ότι εάν δεν το κάνει η Κυβέρνηση, το κάνει ο ίδιος ο λαός με τη διαρκή κινητοποίησή του!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ορίστε, κύριε Υπουργέ. Έχετε δυο λεπτά να δευτερολογήσετε.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Η ποινικοποίηση των λαϊκών αγώνων, αγαπητέ συνάδελφε, βρίσκεται στη φαντασία σας!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΖΕΚΗΣ: Δέκα χιλιάδες αγρότες, τρεις χιλιάδες μαθητές και είναι και οι εργαζόμενοι!

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Επαναλαμβάνω στη φαντασία σας βρίσκεται η ποινικοποίηση των λαϊκών αγώνων και ιδιαίτερα σε όλο το διάστημα που κυβερνά με τη θέληση του ελληνικού λαού η Κυβέρνηση του ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Αναφερθήκατε επίσης στην παραχώρηση εθνικών δικαιωμάτων. Και αυτό στη φαντασία σας βρίσκεται. Η χώρα μας συμμετέχει ισότιμα σε αυτούς τους οργανισμούς και τις επιλογές της ελληνικής Κυβέρνησης όπως τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στο ΝΑΤΟ αυτές τις επιλογές τις έχει εγκρίνει ο ελληνικός λαός γιατί επαναλαμβάνω πρόκειται περί ισότιμης συμμετοχής και ακόμα με τον πολύ προσεκτικό και σύμφωνα με τα εθνικά συμφέροντα χειρισμό εκείνου του πολύ μεγάλου προβλήματος που υπήρχε δίπλα στην πόρτα μας στα Βαλκάνια, χειρισμό από πλευράς Κυβέρνησης που επίσης τον επιδοκίμασε ο ελληνικός λαός γιατί ήταν πολύ προσεκτικός και σύμφωνος με τα εθνικά μας συμφέροντα. Δεν δικαιούμεθα λοιπόν να κρίνουμε την υπόθεση αυτή γιατί βρίσκεται ενώπιον της δικαιοσύνης και ούτε έμμεση παρέμβαση και επηρεασμός μπορεί να υπάρξει στην ελληνική δικαιοσύνη.

Πάντως για την πληροφόρηση που μας έστειλαν οι αρμόδιες δικαστικές αρχές διαπιστώνω ότι πράγματι είχε κλείσει ο δρόμος και αυτό σύμφωνα με πραγματικά γεγονότα. Είχαν τοποθετηθεί οχήματα συγκεκριμένα και παρεμπόδιζαν την κυκλοφορία γι' αυτό και η κατηγορία αφορά την παρακώλυση συγκοινωνιών. Και θα θυμάστε ότι ένας από τους οδηγούς των αυτοκινήτων ήσασταν και εσείς στα πλαίσια της άσκησης των βουλευτικών σας καθηκόντων. Πάντως επαναλαμβάνω θα περιμένουμε την απόφαση της ανεπηρέαστης δικαιοσύνης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Φορηγό οδηγούσε κύριε Υπουργέ;

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Δεν γνωρίζω ακριβώς τι αυτοκίνητο οδηγούσε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Τέταρτη και τελευταία είναι η με αριθμό 129/18.11.2002 επίκαιρη ερώτηση της Βουλευτού του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου κ. Μαρίας Δαμανάκη προς τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, σχετικά με δημοσιεύματα του Τύπου, αναφερόμενα σε παρασημοφόρηση αξιωματικών που συμμετείχαν στο πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου 1974, που ανέτρεψε τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο στην Κύπρο κλπ.

Η επίκαιρη ερώτηση της κ. Δαμανάκη σε περίληψη έχει ως εξής:

«Όπως προκύπτει από αποκάλυψη του Δημοσιογράφου Γιάννη Διακογιάννη στην εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» 15.11.2002 με απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ΦΕΚ 149/2002 τεύχος Γ') παρασημοφορήθηκαν αξιωματικοί πρωταγωνιστές τους πραξικοπήματος της 15 Ιουλίου 1974, που ανέτρεψε τη νόμιμη εκλεγμένη κυβέρνηση του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου στην Κύπρο. Ανάμεσά τους και ο αρχηγός της τότε Εθνοφρουράς.

Με βάση τα προαναφερόμενα, ερωτάται ο κύριος Υπουργός. Αν επιβεβαιώνει το δημοσίευμα.

Πώς προτίθεται να επανορθώσει την πρόκληση απέναντι στα αισθήματα του ελληνικού λαού, που παρακολουθεί να επιβραβεύονται οι πρωταγωνιστές της προδοσίας της Κύπρου;».

Ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Λουκάς Αποστολίδης έχει το λόγο.

ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας):

Κατ' αρχάς επειδή είναι σήμερα και ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων, θα μου επιτρέψουν οι αγαπητοί συνάδελφοι να κάνω μια αναφορά σ' αυτή τη μέρα που ασφαλώς είναι για όλους μας ημέρα τιμής, μνήμης και ασφαλώς ημέρα έμπνευσης για όλους αυτούς τους αγωνιστές που έπεσαν στο πεδίο της τιμής και του καθήκοντος, για τα ιερά του τόπου μας για τη λευτεριά και την ανεξαρτησία.

Ασφαλώς σήμερα οι Ένοπλες Δυνάμεις βρίσκονται πολύ ψηλά και στη συνείδηση του ελληνικού λαού αλλά και από άποψη ισχύος, προετοιμασίας, εκπαίδευσης και ενσωμάτωσης των σύγχρονων τεχνολογιών στο οπλοστάσιό τους.

Θεωρώ ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις σήμερα συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση μιας εθνικής αυτοπεποίθησης και μιας μεγάλης δυνατότητας για να παρέχουν ασφάλεια στον Έλληνα πολίτη.

Είναι αλήθεια ότι είχα την τιμή και την ευκαιρία και στη συνεδρίαση της Τρίτης στην Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας να απαντήσω σε παρόμοια ερώτηση συναδέλφου που τέθηκε στη συζήτηση και δεν είμαι απ' αυτούς που αποφεύγω να απαντώ, όπως είπα στα διάφορα δημοσιεύματα πικρόχολα και σε μικροπολιτικά σχόλια.

Ασφαλώς και είναι σωστή η παρατήρηση και η ευαισθησία, όπως εκφράστηκε και από την κ. Δαμανάκη που έκανε αυτήν την ερώτηση, αλλά και από τον συγκεκριμένο δημοσιογράφο, ο οποίος επεσήμανε αυτή τη λαθεμένη –κατά την άποψη όλων μας βέβαια– κίνηση.

Για την αποκατάσταση, όμως, της αλήθειας και για να υπάρξει μία ολοκληρωμένη και πραγματική εικόνα των γεγονότων, θα πρέπει να γνωρίζει το Σώμα και ο ελληνικός λαός ότι το 1998 με το ν. 2641 θεσμοθετήθηκε διάταξη, η οποία ήθελε να τιμήσει τους δύο χιλιάδες τριακόσιους περίπου αξιωματικούς και στρατιώτες, οι οποίοι συμμετείχαν στα γεγονότα από είκοσι Ιουλίου 1974 έως είκοσι Αυγούστου 1974, καθώς επίσης και στα γεγονότα κατά τα έτη 1964 και 1967 στην Τυληρία, στη Λευκωσία, στην Κοφίνου και τους Αγίους Θεοδώρους.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υφυπουργού)

Επιτρέψτε μου ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

Έτσι έγινε, για να τιμήσουν πραγματικά τους αγώνες, τους αγωνιστές, πολλοί εκ των οποίων θυσιάστηκαν και έδωσαν τον αγώνα του καθήκοντός τους και της τιμής σ' αυτό το μαρτυρικό νησί.

Με βάση αυτή τη νομοθετική διάταξη, εκδόθηκε στις 25-1-2001 το υπ' αριθμόν εννιά προεδρικό διάταγμα, με το οποίο καθορίστηκε το αναμνηστικό μετάλλιο επιχειρήσεων της Κύπρου. Δυστυχώς, αυτό το συγκεκριμένο διάταγμα δεν έθετε ούτε προϋποθέσεις, αλλά συλλήβδην σε όλους τους συμμετέχοντες στις συγκεκριμένες αυτές επιχειρήσεις απένειμε ή –αν θέλετε– δημιούργησε την κατάσταση, για να απονεμηθούν τα παράσημα και τα μετάλλια, τα οποία φυσικά δεν έχουν δοθεί.

Η συνέχεια αυτού του προεδρικού διατάγματος, με την κατάσταση η οποία είχε ήδη δημιουργηθεί, ήταν το 2002 να υπογραφεί και από το σημερινό Υπουργό και, ασφαλώς, η συγκεκριμένη επισήμανση που έγινε που είναι μείζον θέμα αρχής και ηθικής. Ασφαλώς, οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν βρίσκονται σ' αυτή την εποχή και δεν έχουν καμία σχέση με το να τιμούν επίορκους, οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση ούτε με το στράτευμα, αλλά ούτε τιμούν τον όρκο τους.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Σας παρακαλώ, κύριε Υπουργέ. Τα υπόλοιπα τα λέτε στη δευτερολογία σας.

ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας): Κύριε Πρόεδρε, θα κάνω χρήση του μισού χρόνου της δευτερολογίας μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Μα, ήδη έχετε πάρει όλο το χρόνο της δευτερολογίας σας.

ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας): Κυρία Δαμανάκη, θα ήθελα να σας πω ότι προωθήσαμε άμεσα τη διαδικασία ανάκλησης του προεδρικού διατάγματος απόδοσης των μεταλλίων. Ήδη η ανάκληση έγινε. Αναλάβαμε πρωτο-

βουλία αναμόρφωσης του νομικού πλαισίου απονομής των μεταλλίων με τροποποίηση του π.δ. 9/25-1-2001 και να είστε απόλυτα σίγουρη ότι κανένας επίορκος δεν μπορεί ούτε να παρασημοφορηθεί, αλλά ούτε να τιμηθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ορίστε, κυρία Δαμανάκη, έχετε το λόγο.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ: Κύριε Πρόεδρε, είναι φανερό και από την απάντηση του κυρίου Υπουργού ότι πρόκειται για ένα πολύ σοβαρό λάθος, το οποίο πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να το επανορθώσουμε.

Αναμφισβήτητο, το διάστημα στο οποίο αναφέρεται το προεδρικό διάταγμα που επέτρεψε την παρασημοφόρηση συλλήβδην τόσων αξιωματικών –που άλλοι έκαναν το καθήκον τους, αλλά κάποιοι άλλοι δεν το έκαναν– είναι ένα διάστημα πολύ ευαίσθητο, κύριε Υπουργέ.

Προσωπικά δεν μπορώ να αντιληφθώ πώς αυτοί που συνέταξαν τον κατάλογο δεν αντιλήφθηκαν πως όταν μιλούμε για μία τόσο ευαίσθητη περίοδο, μέσα στην οποία συντελέστηκε το πραξικόπημα κατά του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και η προδοσία της Κύπρου, έπρεπε να πάρουν κάποια μέτρα διαχωρισμού.

Κύριε Πρόεδρε, από εκεί και πέρα θέλω να πω ότι μου κάνει εντύπωση –πρέπει να το δεχτεί και ο κύριος Υπουργός αυτό– ότι όλα δικαιούνται κανείς να μην τα ξέρει, αλλά είναι δυνατόν αυτοί που συνέταξαν κατ' αρχήν τον κατάλογο να μην είδαν ότι ανάμεσα στα ονόματα είναι και ο Ντερτιλής που είναι στον Κορυδαλλό, κύριε Πρόεδρε, με ισόβια κάθειρξη; Αυτό το όνομα τουλάχιστον δεν το ξέρουν;

Και αν δεν το ξέρουν, πρέπει κάτι να κάνουμε να το μάθουν. Και αναφερόμαι στη μαρτυρία ενός ανθρώπου από την Κύπρο, που έχει κάθε δικαίωμα να μιλά, ο οποίος λέει το εξής: «Ανάμεσα στους άξιους του μεταλλίου πολεμικού σταυρού επελέγησαν και ο ηγής του χουντικού πραξικοπήματος στην Κύπρο Γεωργίτσος, ο Κωνσταντίνος Κομπόκης, που επετέθη με τους άνδρες του κατά του προεδρικού μεγάρου, μαζί και ο Ναπολέων Δαμασκηνός, που τον είδα με τα μάτια μου. Άξιος μνήμης είναι ο Αθανάσιος Λεσκώνης που κατέλαβε το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου και διέταξε και μετεδίδετο συνεχώς «Ο Μακάριος είναι ήδη νεκρός» και για τρεις περίπου ώρες με διαταγή του απεκρύπτετο η αρξάμενη τουρκική εισβολή, την οποία μετέδιδε το BBC και άλλοι σταθμοί». Ομιλούμε δηλαδή, για καταστάσεις πέραν των όσων μπορεί να δεχθεί το δημοκρατικό φρόνημα του ελληνικού λαού.

Διά ταύτα, κύριε Πρόεδρε, η πρότασή μας είναι η εξής. Καλώς το Υπουργείο ανακάλεσε το διάταγμα. Ήταν μία σωστή πράξη. Καλώς επανεξετάζει την υπόθεση.

Είναι καιρός να δει σοβαρά το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας το θέμα των παρασώμων, των μεταλλίων και των ευφημών μνείων και να αποδίδονται εκεί που πραγματικά αξίζουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Καλώς.

Κύριε Υπουργέ, σας δίνω μισό λεπτό για να κλείσετε με μία φράση.

ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας): Θα ήθελα, κυρία Δαμανάκη, πραγματικά, όπως είπα και στην επιτροπή, να ενημερώσω το Σώμα ότι και αυτοί ακόμα που συνέταξαν τον κατάλογο με τέτοια τρανταχτά ονόματα στα οποία αναφέρονται, θα έχουν τις ανάλογες διοικητικές ποινές και ευθύνες που προβλέπει ο κανονισμός.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΕΔΙΚΟΓΛΟΥ: Και κυρώσεις.

ΛΟΥΚΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ (Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας):

Και κυρώσεις ασφαλώς.

Θα πρέπει να γνωρίζετε ότι ο εκσυγχρονισμός και η αναμόρφωση των Ενόπλων Δυνάμεων δεν είχε μονάχα τη διάσταση των εξοπλιστικών προγραμμάτων, αλλά είχε και τη διάσταση του εκσυγχρονισμού των κανονισμών και ασφαλώς όλων αυτών των στοιχείων που αποδίδουν, αν θέλετε, τιμή σε αυτόν που λέμε ήρωα, σε αυτόν που λέμε αγωνιστή, σε αυτόν που πέφτει στο καθήκον, όπου τον έχει τάξει το Σύνταγμα και η πατρίδα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε η συζήτηση των επικαίρων ερωτήσεων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή».

Η Διάσκεψη των Προέδρων αποφάσισε στη συνεδρίασή της στις 7-11-2002 να συζητηθεί το νομοσχέδιο αυτό σε τρεις συνεδριάσεις.

Εκ μέρους του ΠΑ.ΣΟ.Κ. εισηγητής στο νομοσχέδιο είναι ο κ. Ασκητής και εκ μέρους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης είναι ο κ. Λυκουρέζος.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κύριε Πρόεδρε, μου επιτρέπετε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κύριε Υπουργέ, θέλετε να κάνετε κάποιες διορθώσεις;

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα παρακαλούσα να διανεμηθούν στους συναδέλφους οι αναδιατυπώσεις, βάσει των προβληματισμών που κατατέθηκαν στην επιτροπή, έτσι ώστε να έχουν έγκαιρα το κείμενο των άρθρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Παρακαλώ, οι διορθώσεις που ο κύριος Υπουργός καταθέτει στα Πρακτικά να διανεμηθούν στους συναδέλφους Βουλευτές.

(Στο σημείο αυτό ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Φ. Πετσάλνικος καταθέτει για τα Πρακτικά τις προαναφερθείσες αναδιατυπώσεις, οι οποίες έχουν ως εξής:

«Αναδιατυπώσεις στο σχέδιο νόμου «Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή».

Άρθρο πρώτο

Το άρθρο 1458 αναδιατυπώνεται ως εξής:

«Η μεταφορά γονιμοποιημένων ωαρίων στο σώμα άλλης γυναίκας και η κυοφορία από αυτήν επιτρέπεται με δικαστική άδεια που παρέχεται πριν από τη μεταφορά, εφόσον υπάρχει έγγραφη και χωρίς αντάλλαγμα συμφωνία των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο και της γυναίκας που θα κυοφορήσει, καθώς και του συζύγου της, αν αυτή είναι έγγαμη. Η δικαστική άδεια παρέχεται ύστερα από αίτηση της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτή είναι ιατρικώς αδύνατο να κυοφορήσει και ότι η γυναίκα που προσφέρεται να κυοφορήσει είναι, ενόψει της κατάστασης της υγείας της, κατάλληλη για κυοφορία.»

Άρθρο πέμπτο

Άρθρο 619

Η έκτη παράγραφος αναδιατυπώνεται ως εξής: «Η αγωγή για την αναγνώριση της ύπαρξης ή μη ύπαρξης επιτροπείας απευθύνεται, όταν την ασκεί ο επιτρόπος, κατά του επιτροπευομένου, και όταν την ασκεί ο επιτροπυόμενος, ή ένας τρίτος, κατά του επιτρόπου αλλιώς απορρίπτεται.»)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο κ. Ασκητής έχει το λόγο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ:

Κύριε Πρόεδρε, κύριε Υπουργέ, κύριες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι το σημερινό νομοσχέδιο είναι ίσως από τα πιο γοητευτικά και σημαντικά νομοσχέδια στο Κοινοβούλιό μας, αν σκεφθούμε ότι ο μεγάλος πρωταγωνιστής είναι το παιδί και οι γονείς, δηλαδή η οικογένεια.

Σαν γιατρός, αλλά και σαν πολιτικός, νιώθω την ανάγκη να εκφράσω μερικές σκέψεις μου που έρχονται μέσα από το νομοσχέδιο και που πράγματι καθορίζουν αυτή την παρουσία σαν την καλύτερη σχέση της ιατρικής και της νομικής. Θα έλεγε κανείς απλά ότι το νομοσχέδιο αυτό έρχεται να νομοθετήσει και να δώσει απαντήσεις στις ιατρικές πράξεις, σε προβλήματα που αφορούν όλο και περισσότερο ανθρώπους της σύγχρονης κοινωνίας, τόσο τον άνδρα, όσο και τη γυναίκα.

Ο άνθρωπος από τη γέννηση μέχρι το θάνατό του ολοκληρώνεται βιολογικά μέσα από το δρόμο αυτής της ίδιας της παρουσίας της γονιμότητάς του, διαμορφώνοντας τη γενετήσια λειτουργία του με την αναπαραγωγή και την εξέλιξή του σε σύντροφο και γονιό. Ο άνθρωπος, όμως, στο στάδιο αυτής της ψυχοσεξουαλικής του ανάπτυξης διαμορφώνει μία σεξουαλικό-

τητα, που ουσιαστικά καθορίζει το ρόλο και τη στάση του απέναντι στις δύο μεγάλες πλευρές, τη συντροφικότητα και την οικογενειακή πληρότητα ή καλύτερα τη ψυχική ωρίμανση.

Είναι γεγονός ότι η ανθρώπινη ζωή εκφράζεται συνειδητά με την αναζήτηση ενός συντρόφου. Καθένας μας μέσα στον κύκλο της ζωής του διεκδικεί την αυτονομία του, έλκεται από έναν άνθρωπο και σε κάποια στιγμή αναζητά μαζί με αυτόν τον άνθρωπο το μεγάλο μήνυμα της ανθρώπινης φύσης και σχέσης, δηλαδή τη συντροφική επικοινωνία και τη συναισθηματική ολοκλήρωση.

Όσο και αν οι σύγχρονοι ρυθμοί της ανθρώπινης ζωής μας σε μία κοινωνία, απαιτούν υψηλούς στόχους, επαγγελματική καταξίωση με τίμημα την ευμάρεια, ο άνθρωπος τελικά δεν ολοκληρώνεται και δεν αποκτά ψυχική ωριμότητα, εάν δεν φτιάξει το δικό του χώρο, το δικό του κουκούλι, το δικό του παιδί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το παιδί μέσα στην ανθρώπινη ύπαρξη είναι βασικός άξονας της ζωής ενός σημερινού ανθρώπου αγχωτικού, νευρωσικού, που η δική του ανάγκη στη συνέχεια, η δική του αληθινή ύπαρξη τον φέρνει μέχρι το θάνατο μέσα σε πολλές αναζητήσεις και πολλές μεταλλάξεις. Πολλές έρευνες δείχνουν ότι οι άνθρωποι που δεν γέννησαν και δεν μεγάλωσαν παιδιά, δεν ανέπτυξαν πραγματική αυτήν την ψυχοσυναισθηματική τους πορεία και δεν ένωσαν την αληθινή χαρά και την ηδονή της ζωής, που ένα παιδί προσφέρει.

Όλες οι σύγχρονες κοινωνίες τόσο σε επίπεδο επιστήμης και έρευνας όσο και σε επίπεδο κοινωνικής και πολιτικής οριοθέτησης προσφέρουν όλο και περισσότερο την καλύτερη δυνατή φροντίδα και προστασία στην υγεία του παιδιού. Προστατεύουν και ενισχύουν τη μητρότητα και την πατρότητα ως βασικούς άξονες μίας υγιούς κοινωνίας με κυρίαρχο πρόσωπο το γονιό.

Στο χώρο της προληπτικής ιατρικής και αγωγής υγείας των παιδιών μας ο οικογενειακός προγραμματισμός μέσα από το μάθημα της σεξουαλικής αγωγής είναι σταθμός ενεργοποίησης και ευαισθητοποίησης των αγοριών και των κοριτσιών για το σημαντικό ρόλο του γονιού στο αύριο της ζωής τους, δηλαδή την ενημέρωση, τη γνώση και την παιδεία με τελικό σκοπό αυτήν την πλευρά.

Η χώρα μας, που έχει πληγεί σημαντικά από τη μεγάλη μείωση των γεννήσεων, έχοντας ήδη εδώ και πάνω από είκοσι χρόνια αναπτύξει δημογραφικό πρόβλημα έχει περισσότερους θανάτους –εκατόν πέντε κάθε χρόνο- από τις γεννήσεις, που δεν φτάνουν τις εκατό χιλιάδες.

Η νοοτροπία, η κουλτούρα και οι νέες αντιλήψεις των σύγχρονων Ελλήνων έχουν απομακρύνει σημαντικά το μήνυμα της γονιμότητας τόσο από τις γυναίκες όσο και από τους άνδρες. Οι νέες γενιές δεν μεγαλώνουν με το όραμα της παλιάς, παραδοσιακής οικογένειας και ο γάμος έχει αλλάξει πλέον μορφή, δημιουργώντας ένα καινούριο πρόσωπο του «εγώ και εσύ» και ένα ή κανένα παιδί, αυτό που λέγαμε «πυρηνικός γάμος».

Σημαντική αύξηση εμφανίζει ως μορφή σχέσης των δύο φύλων στη χώρα μας η συμβίωση, δηλαδή η συνύπαρξη και η διαχείριση της συντροφικής ζωής στο ίδιο σπίτι χωρίς γάμο στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας μας, Αθήνα, Θεσσαλονίκη, αλλά και σε άλλες πόλεις, σε ποσοστό που εκτιμάμε ότι κυμαίνεται στο τριακόσια πέντε σε ζευγάρια ηλικίας κατά μέσο όρο είκοσι πέντε έως τριάντα πέντε ετών και με οικονομική αυτονομία και διάθεση απόκτησης παιδιού. Το 90% των ζευγαριών της συμβίωσης, που αποκτούν παιδί, καταλήγουν μέσα στον πρώτο χρόνο της ζωής του παιδιού στο γάμο, πολιτικό ή θρησκευτικό.

Καθώς η κοινωνία εξελίσσεται στις νέες τάσεις της, τα διαζύγια αυξάνονται και πληθαίνουν φθάνοντας σχεδόν το ένα στα τέσσερα για την ελληνική πραγματικότητα. Αν σκεφθούμε ότι το 1980 ήμασταν περίπου ένα προς δέκα, αυτό και μόνο δημιουργεί το συναίσθημα φόβου και το χρέος ενοχής των νέων ανθρώπων μπροστά στην απόφαση ενός γάμου και την απόκτηση ενός παιδιού με κυρίαρχη τη σκέψη «γιατί να παντρευτώ και να κάνω παιδί, αφού θα χωρίσω». Η πραγματική αλήθεια αυτής της μάταιης ανθρώπινης λογικής εκφράζεται μέσα από τα βλέμματα των όλο και περισσότερων παιδιών από χωρισμένους γονείς, απόκτημα της σύγχρονης δυτικής κοινωνίας, αυτής της αντίληψης που τα μηνύματα όλο και περισσότερο αποθαρρύν-

νουν και ακυρώνουν τις ψυχολογικές εκφράσεις και σκέψεις εκείνων που πιστεύουν ότι ο γάμος και το παιδί είναι ένας πραγματικός μπελάς.

Είναι, επίσης, γνωστό ότι η Ελλάδα γερνάει και δεν γεννάει και ότι ευτυχώς ο αριθμός του πληθυσμού μας συμπληρώνεται από την αύξηση και την ουσιαστική παρουσία των οικονομικών μεταναστών, που φαίνεται προς το παρόν να γεννούν πολλά παιδιά, περίπου δέκα με δεκαπέντε χιλιάδες το χρόνο.

Όσο και αν υποστηρίζουμε την άποψη ότι δεν δίνουμε σημαντικά κίνητρα για να αυξηθεί ο αριθμός των γεννήσεων στη χώρα μας, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ακόμα περισσότερα παιδιά γεννούν οι φτωχοί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το ξέρετε ή οφείλεται να το ξέρετε ότι το σεξ είναι ζωή και ο έρωτας δικαίωμα. Το παιδί έρχεται μέσα από τη σεξουαλική επαφή δύο ανθρώπων που τους ενώνει η χαρά της ηδονής και η ψυχική διάθεση αυτής της ίδιας της εικόνας της επαφής. Ο τρόπος αυτός είναι ο φυσικός τρόπος. Ένας άντρας και μία γυναίκα αποφασίζουν να κάνουν ένα παιδί. Τι γίνεται, όμως, όταν μέσα από τη σεξουαλική επαφή δεν μπορούν να αποκτήσουν ένα παιδί; Τι κάνει μια γυναίκα μέσα από ένα ιατρικό πρόβλημα που δεν μπορεί να μείνει έγκυος και κυρίως δεν μπορεί να κυοφορήσει εννέα μήνες; Πόσο σύγχρονη είναι η κοινωνία μας για να επιτρέψει σε μία άγαμη γυναίκα που δεν μπορεί να μείνει έγκυος με ένα σύντροφο και δεν έχει και ένα σύντροφο τελικά να κάνει ένα παιδί μέσα από μία ιατρική παρέμβαση; Πόσο ηθικό ή ανήθικο θεωρείται η διατήρηση ενός κατεψυγμένου σπέρματος ή εμβρύου να χρησιμοποιηθεί μετά το θάνατο ή της γυναίκας και πόσο τελικά σήμερα η σύγχρονη ελληνική κοινωνία είναι έτοιμη να δεχθεί ένα νομοσχέδιο που η πολιτεία με αρκετή σοβαρότητα και συνέπεια ετοιμάζει να της προσφέρει, για να οριοθετήσει νομικά όλες αυτές τις ιατρικές πράξεις που έχουν σαν πρώτο μέλημα και σκοπό τη δημιουργία ενός ανθρώπου ή πιο απλά η γέννηση ενός παιδιού.

Πρέπει να σας πληροφορήσω, αν και είμαι σίγουρος ότι το ξέρετε, ότι οι νεότεροι άνθρωποι φαίνεται να είναι περισσότερο στείροι και μη γόνιμοι από τους παλαιότερους και ότι οι συνθήκες της σημερινής επιβίωσης απειλούν τόσο τον άνδρα όσο και τη γυναίκα να οδηγηθούν στο δρόμο της στειρότητας και της έλλειψης ικανότητας να αποκτήσουν παιδί μέσα από την ίδια τη σεξουαλική εικόνα της φύσης.

Στη χώρα μας πάνω από τριακόσιες χιλιάδες ζευγάρια έχουν πρόβλημα γονιμότητας, ενώ στα δύο εκατομμύρια του αναπαραγωγικού μας πληθυσμού, το 15% με 17% περίπου αντιμετωπίζει πρόβλημα σύλληψης παιδιού. Το 2% με 2,5% των παιδιών που γεννιούνται ετησίως στην Ελλάδα έρχονται από την εξωσωματική γονιμοποίηση, ενώ τα ποσοστά στειρώσης για τον άνδρα και τη γυναίκα αγγίζουν αντίστοιχα το 40%, ενώ το υπόλοιπο 20% είναι από μη γνωστές αιτιολογίες που αφορούν και τους δύο συντρόφους με κυρίαρχο ίσως και πιθανό αίτιο τη ψυχοσωματική αντίδραση και την αγχώδη διαταραχή. Τρόπος ζωής, κακή διατροφή, χρήση ουσιών, καπνός, έλλειψη σωματικής άσκησης κ.ο.κ.

Πρέπει επίσης να γνωρίζετε ότι στην Ελλάδα κάθε χρόνο γίνονται δεκαπέντε χιλιάδες εξωσωματικές τεχνητές γονιμοποιήσεις στα τριάντα κέντρα εξωσωματικής γονιμοποίησης που υπάρχουν σήμερα στη χώρα μας.

Νομίζω ότι όλα αυτά μας προβληματίζουν τόσο σαν πολιτεία όσο και σαν κοινωνία, φωτογραφίζοντας ένα από τα πιο ουσιαστικά ζητήματα της ανθρώπινης ζωής και ασφαλώς της ανθρωποκεντρικής ύπαρξής μας. Δεν νομίζω ότι υπάρχει Έλληνας ή Ελληνίδα που δεν αντιλαμβάνεται την αναγκαιότητα και τη σοβαρότητα ύπαρξης ενός νόμου που να νομοθετεί επάνω στα ιατρικά δεδομένα, διαμορφώνοντας τις καλύτερες προοπτικές στις νέες τεχνολογικές προσεγγίσεις της ιατρικής, ως προς την υποβοήθηση της ανθρώπινης αναπαραγωγής.

Η χώρα μας, έχοντας ήδη καθυστερήσει ως προς την ύπαρξη ενός τέτοιου νομοσχεδίου έρχεται σήμερα μέσα στη Βουλή με μια προτροπή της παρούσης Κυβέρνησης να ζητήσει την ψήφιση ενός τόσο σημαντικού και μεγάλου ανθρώπινου νομοσχεδίου που έχει σαν πρωταγωνιστή πραγματικά το παιδί. Ένα

παιδί που μπορεί να γεννηθεί από δύο ανθρώπους που δεν μπορούν μέσα από τη φυσική οδό να τεκνοποιήσουν, καταφεύγοντας στην ιατρική βοήθεια και δικαιώνοντας τη σχέση τους μέσα από την ύπαρξη αυτού του μεγάλου αποκτήματος της ζωής τους.

Κάθε άνθρωπος μπορεί πράγματι να έχει ένα παιδί μέσα από τις ιατρικές, υπεύθυνες και σωστές παρεμβάσεις με μία πολιτεία που οφείλει να προστατέψει τόσο το παιδί που γεννιέται όσο και το γονιό που το αποκτά, αλλά και τον ίδιο το γιατρό που μέσα από το νόμο αισθάνεται υπεύθυνος και σίγουρος στην ιατρική του πράξη.

Το παρόν νομοσχέδιο αναμφίβολα θεωρείται ένα υψίστου σημασίας, τόσο για την ανθρώπινη ζωή και την ποιότητα στην επικοινωνία, την ψυχική επαφή και την ίδια την ερωτική σεξουαλική απεικόνιση των ανθρώπων εκφράσεων, δηλαδή, όλων εκείνων που ξέρουν να ερωτεύονται, να αγαπούν και να γεννούν. Τα οκτώ άρθρα του και το ένατο που επικυρώνεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως είναι πραγματικά ουσιαστικές ερμηνείας και εξασφαλίζουν όλες τις πλευρές της ιατρικής υποβοήθησης στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, τόσο από την πλευρά της απαγορευτικής διάταξης για την ανθρώπινη αναπαραγωγή με τη μέθοδο της κλωνοποίησης -όπως ορίζει το άρθρο 1455, καθώς και την επιλογή φύλλου και τέκνου- όσο και από τις επιμέρους πλευρές της άγαμης γυναίκας -στο άρθρο 1456- αλλά και της ίδιας της μεταθανάτιας γονιμότητας -στο άρθρο 1457- όπως και της κυοφορίας με δανεική μήτρα -το άρθρο 1458- που προκάλεσε εντυπώσεις, ερωτηματικά και αμφιλεγόμενες ερμηνείες για το αν πράγματι αυτό το άρθρο πρέπει να μπει στο νομοσχέδιο και πόσο απειλεί τη γενετική μορφή, δηλαδή τη σχέση του γονιού με το παιδί, αν και εμείς υποστηρίζουμε ότι γονιός δεν είναι μόνο ο φυσικός, αλλά ο αληθινός και μοναδικός γονιός.

Όλα αυτά τα άρθρα έρχονται να προσδιορίσουν αυτήν τη μοναδική σχέση. Πιστεύω ότι πληρούν τις προϋποθέσεις και διαμορφώνουν τους προσδιορισμούς τόσο για την πατρότητα και τη μητρότητα, όσο και για την προσεγγισμένη επιμέλεια του τελευταίου άρθρου, του άρθρου 8, που προστατεύει την κυοφορία στο σώμα άλλης γυναίκας, δανεικής μήτρας, αποφεύγοντας την οποιαδήποτε «τουριστική» γονιμότητα, εφόσον ήδη μπαίνει σαν οριοθέτημα η μόνιμη κατοικία τόσο της αιτούσας, όσο και της κυοφόρου γυναίκας στην Ελλάδα.

Επίσης, είναι καθοριστικό το ότι χωρίς αντάλλαγμα προσδιορίζεται η εικόνα της σχέσης της γυναίκας που θα κυοφορήσει και της γυναίκας που θα είναι αύριο η μητέρα του παιδιού, καθώς και η ψυχική και σωματική υγεία της γυναίκας δανεικής μήτρας.

Διατυπώθηκαν επιφυλάξεις και από την ίδια την Εκκλησία για την άγαμη γυναίκα. Υποστηρίξαμε κι εμείς την άποψη ότι σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν υπάρχει οικογένεια. Όμως, θέλω να σας πληροφορήσω σαν ψυχίατρος ότι οι άγαμες γυναίκες που οδηγήθηκαν στην απόκτηση παιδιού χωρίς σύντροφο, διεκδικήσαν μετά τη γέννηση του παιδιού τους ένα σύντροφο πατέρα και έφτιαξαν θετικές οικογένειες, προσφέροντας τη θαλπωρή και την οικογενειακή χαρά στο παιδί τους. Έτσι, δεν καταδικάστηκαν στο να μείνουν άτεκνες και στο μεγαλύτερο ποσοστό καταθλιπτικές στη μέση ηλικία της ζωής τους, δεδομένου ότι η γυναίκα γεννιέται μάνα, σα να έχει αυτην την πληροφορία του γενετικού κώδικα από το DNA της. Η μη απόκτηση παιδιού την οδηγεί πολλές φορές στη στέρηση, στη μοναξιά, στην κατάθλιψη και στην απελπισία να ψάχνει μετά τα εξήντα της χρόνια τρόπους και ιατρικές παρεμβάσεις για να αποκτήσει ένα παιδί τότε, που φυσικά είναι αργά.

Ακόμη, η Εκκλησία εξέφρασε επιφυλάξεις και προβληματισμούς για την κυοφορία στο σώμα αυτής της άλλης γυναίκας, της δανεικής μήτρας, στο κατά πόσο είναι εφικτό να γίνει και βέβαια στο κατά πόσο αυτή η γυναίκα, που κυοφορεί το παιδί, δε δένεται συναισθηματικά και ψυχικά και πολλές φορές δεν επιζητά μετά τη γέννηση του παιδιού τη δική του εικόνα. Όμως, εδώ ο νομοθέτης ορθά ζητά τη δικαστική άδεια και την προϋπόθεση ότι η αιτούσα γυναίκα ιατρικώς είναι αδύνατον να κυοφορήσει. Πώς είναι δυνατόν να αποκλείσουμε μία γυναίκα που

έχασε τη μήτρα της από ένα ατύχημα, από μία ολική υστερεκτομή και να της πούμε ότι δεν έχει το δικαίωμα να αποκτήσει παιδί;

Άλλη επιφύλαξη που διατυπώθηκε ήταν για τη μεταθανάτια γονιμοποίηση. Εδώ οφείλουμε να πούμε ότι στο άρθρο 1457 καθορίζονται ρητά οι προϋποθέσεις που τη στηρίζουν και επιτρέπουν το δικαίωμα ύπαρξής της. Σαφώς, όμως, ένα ηθικό δίλημμα γεννιέται, αν μια χήρα γυναίκα δεν επιθυμεί να χρησιμοποιήσει το σπέρμα του άντρα της που είναι κατεψυγμένο και πιέζεται ψυχολογικά από τη μάνα του πεθαμένου άντρα για να γεννηθεί ένα παιδί του, ενώ αυτός δεν είναι πια στη ζωή. Αυτή η γυναίκα έχει το δικαίωμα να μη θελήσει να γεννήσει ένα παιδί από τον άνδρα που έχασε και να ζητήσει τη δική της συνέχεια με έναν επόμενο σύντροφο. Γι' αυτό, η τεχνητή γονιμοποίηση ορθά διενεργείται μετά την πάροδο έξι μηνών και πριν από τη συμπλήρωση διετίας από το θάνατο του συζύγου.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω σε ένα λεπτό.

Ένα άλλο θέμα που μας προβληματίσε στην πρόταση του σχεδίου νόμου ήταν στο άρθρο 1459 ως προς τους κρυοσυντηρημένους γαμέτες και τα κρυοσυντηρημένα γονιμοποιημένα ωάρια, που δε θα χρησιμοποιηθούν κατά προτεραιότητα για την τεκνοποίηση και για το τι θα γίνουν. Οι λύσεις σ' αυτό το θέμα είναι τρεις και πολύ ξεκάθαρες. Θα διατεθούν σε άλλα πρόσωπα που θα επιλέξουν ο γιατρός ή το ιατρικό κέντρο, θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς ή για ιατρικούς σκοπούς ή θα καταστραφούν.

Μία ακόμη σκέψη προβληματισμού τέθηκε ως προς την ταυτότητα των τρίτων προσώπων που έχουν προσφέρει τους γαμέτες ή τα γονιμοποιημένα ωάρια, δηλαδή ως προς την ταυτότητα του δότη, στο άρθρο 1460, που υποστηρίζει ότι αυτό δεν πρέπει να γνωστοποιείται στα πρόσωπα που επιθυμούν να αποκτήσουν παιδί. Μάλιστα, τηρείται απόρρητο αρχείο. Πρόσβαση θα έχει μόνο το τέκνο για λόγους που αφορούν την υγεία του, δεδομένου ότι ο δότης δεν είναι ο πραγματικός γονιός του παιδιού και πρέπει να εξασφαλίζεται απόλυτα η ανωνυμία του.

Σαν εισηγητής της Πλειοψηφίας, θεωρώ ότι αυτό το νομοσχέδιο είναι ένα ωρίμο βήμα της πολιτείας μας, που έρχεται να συμπληρώσει τις σύγχρονες απαιτήσεις και τα πολλά νομικά και ηθικά διλήμματα που παρουσιάζονται μέσα στην παράμετρο της εξωσωματικής υποβοήθησης της ανθρώπινης αναπαραγωγής. Πολλές χώρες της Ευρώπης έχουν υιοθετήσει ένα αντίστοιχο νομοσχέδιο εδώ και πολλά χρόνια. Το δικό μας έρχεται να προσδιορίσει το ρόλο του και τη θέση του σαν ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο νομοθέτημα, που ενδεχομένως στα επόμενα χρόνια, με τις ραγδαίες εξελίξεις της ιατρικής τεχνολογίας, να χρειαστεί αλλαγές, ρυθμίσεις και τροποποιήσεις ως προς τη σημαντική του υφή και υπόσταση. Ακόμα, πρέπει να σας μεταφέρω ότι η κυοφορία της άλλης γυναίκας, δανεικής μήτρας, που θεωρείται ένα μεγαλύτερο βήμα για τη χώρα μας σε σχέση με άλλες χώρες, υπάρχει και λειτουργεί στην Αμερική, στην Αγγλία, στο Βέλγιο, στην Ουγγαρία, στο Ισραήλ και στην Ολλανδία, όπου ήδη έχουν τεθεί αυτές οι θέσεις.

Τέλος, θέλω να πω ότι το νομοσχέδιο αναζητά, για την πλήρη λειτουργικότητά του, μία αντίστοιχη ρύθμιση που ετοιμάζεται από ανεξάρτητη αρχή, σύμφωνα με πληροφορίες που έχω, στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, με κεντρικό θέμα τα δημόσια κέντρα εξωσωματικής γονιμοποίησης, αλλά και την αυστηρή οριοθέτηση και χορήγηση αδειών των αντίστοιχων ιδιωτικών κέντρων εξωσωματικής γονιμοποίησης. Αυτή η ρύθμιση θα δημιουργήσει τις απαιτούμενες προϋποθέσεις της σωστής λειτουργίας όλων των κέντρων εξωσωματικής γονιμοποίησης που θα λειτουργούν στη χώρα μας, προσφέροντας τις υψηλότερες επιστημονικές παροχές και τις πιο υπεύθυνες ιατρικές μεθοδολογικές πράξεις. Είναι γνωστό πόσα χρήματα απαιτούνται σήμερα από ένα ζευγάρι για να μπει στη διαδικασία αυτής της εικόνας, είναι γνωστό το πόσο υποφέρει και πονάει ψυχικά και σωματικά μία γυναίκα στην προσπάθεια που κάνει κάθε φορά. Αυτό δε χρειάζεται καν να το θυμίσουμε εδώ. Οι αγωνίες του ζευγαριού, το κόστος του ηθικού χρέους εκείνου ή εκείνης που

έχει το πρόβλημα είναι ο εφιάλτης της ζωής τους, αλλά είναι τεράστια και η πίεση που δέχονται από τις οικογένειές τους γιατί ακόμα δεν έκαναν παιδί.

Το κίνητρο, λοιπόν, είναι ισχυρό και ουσιαστικό. Πολλές φορές η γυναίκα φαίνεται να «λυγίζει» μπροστά στις συνθήκες που την οδηγούν μετά τη δεύτερη ή τρίτη προσπάθεια να εγκυταλείπει όλη αυτήν τη διαδικασία και να κυριαρχείται από αισθήματα ηττοπάθειας και παραίτησης, χάνοντας την πιθανότητα να αποκτήσει ένα παιδί.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει επανειλημμένα το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Για όλα αυτά και κυρίως για το οικονομικό πλαίσιο των εξόδων, πρέπει όλα αυτά να ενταχθούν μέσα στο ασφαλιστικό σύστημα κάλυψης, ώστε η πολιτεία να προσφέρει αυτήν τη δυνατότητα στον άνθρωπο που οικονομικά δεν μπορεί να αποκτήσει παιδί. Άλλωστε, μία κοινωνία που θεωρείται σύγχρονη και μία πολιτεία που οφείλει να είναι ευαίσθητη, πρέπει να προστατεύει και αυτούς που οικονομικά αδυνατούν, αλλά και να μη δώχνει σε άλλες χώρες εκείνους που, λόγω της οικονομικής τους άνεσης, καταφεύγουν έξω από την Ελλάδα, για να χρησιμοποιήσουν την παροχή ιατρικής βοήθειας και την απαραίτητη νομοτελειακή υποστήριξη, λες και η χώρα μας νομικά δεν έχει την αντίστοιχη υποδομή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Ασκητή, ολοκληρώστε, σας παρακαλώ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, τελειώνω.

Κύριε Υπουργέ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πραγματικά το νομοσχέδιο αυτό είναι ένα μεγάλο και θετικό βήμα για όλους μας. Το στηρίζουμε σαν ΠΑ.ΣΟ.Κ., το στηρίζω κι εγώ σαν εισηγητής και πρέπει να το ψηφίσουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να ανακοινώσω ότι ο κ. Σιούφας με επιστολή του ορίζει ως Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας το Βουλευτή Β' Αθηνών κύριο Βύρωνα Πολύδωρα.

Επίσης, ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Κολοζώφ ορίζει με επιστολή του ως Κοινοβουλευτικό Εκπρόσωπο το Βουλευτή Αχαΐας κ. Παναγιώτη Κοσιώνη.

Ο κ. Λυκουρέζος έχει το λόγο ως εισηγητής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το σχέδιο νόμου που εισάγεται σήμερα προς συζήτηση αποτελεί ίσως ένα από τα σημαντικότερα μεταρρυθμιστικά νομοθετήματα στο χώρο του οικογενειακού δικαίου από της ισχύος του Αστικού Κώδικα. Δεν τροποποιεί, δε ρυθμίζει συνολτικές σχέσεις, δεν εκσυγχρονίζει υφιστάμενες διατάξεις του οικογενειακού δικαίου, αλλά εισάγει νέους θεσμούς, που θα προκαλέσουν νομικές και ιατρικές συνέπειες σε επίπεδο κοινωνικό, ηθικό και διαπροσωπικών σχέσεων.

Είναι δεδομένο ότι η τεχνική της εξωσωματικής γονιμοποίησης έχει αναπτυχθεί τελευταία. Είναι πρόσφατη κατάκτηση της ιατρικής επιστήμης και της βιολογίας. Εφαρμόζεται όλο και περισσότερο και έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο βαθμό, που οι καταστάσεις που δημιουργούνται απαιτούν την θεσμοθέτηση ρυθμιστικών κανόνων, που αν δεν έχουν ήδη διαμορφώσει, διαμορφώνουν έναν καινούριο κλάδο δικαίου, αυτό που ονομάζεται «βιονομία».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πιστεύω ότι, για να μπορέσει κανείς ορθά να προσεγγίσει και να αντιληφθεί το σχέδιο νόμου που εισάγεται προς ψήφιση σήμερα, θα πρέπει να αναζητήσει πρωταρχικά το φιλοσοφικο-υπαρξιακό, ηθικό και συνταγματικό του υπόβαθρο.

Αυτό δεν έγινε στην έκταση που θα έπρεπε διότι δεν υπήρξε, κατά την κρίση μας, ο αναγκαίος δημόσιος λόγος από απόψεως χρονικής διάρκειας και εύρους, πράγμα που, αν είχε συμβεί, θα επέτρεπε τον λεπτομερέστερο και σαφέστερο προσδιορισμό της πολυεπίπεδης προβληματικής που εμφανίζει η υποβοηθούμενη ανθρώπινη αναπαραγωγή.

Ένα από τα βασικά ερωτήματα –και θα μου επιτρέψετε μία

πολύ σύντομη θεωρητική παρέμβαση- που θα έπρεπε νομίζω να είχε ανιχνευθεί και τεθεί –και δεν ετέθη- στην προσπάθεια μιας θεωρητικής θεμελίωσης του σχεδίου νόμου, είναι η διάκριση μεταξύ «ατόμου» και «πρόσωπου» σαν βάση του κοινού δικαίου ή της βιονομίας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όπως γνωρίζουν οι εξ υμών νομικοί, στον χώρο του κοινού δικαίου οι κανόνες είναι αφηρημένοι και ατομοκεντρικοί, αφού απευθύνονται σε μέλη μιας συγκροτημένης κοινωνίας, το περιεχόμενο δε των κανόνων αυτών προσδιορίζεται με κριτήριο τον άνθρωπο-άτομο, την αφηρημένη κοινωνική μονάδα. Υποκείμενο δικαίου είναι ο άνθρωπος ως άτομο και όχι σαν πρόσωπο. Προστατεύεται δε η αυτονομία του μέσα από το δικαίωμα. Στον χώρο όμως της βιονομίας δεν μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση το άτομο, δηλαδή η απρόσωπη, όπως είπα, κοινωνική μονάδα αλλά λειτουργεί με βάση το πρόσωπο με τη μοναδικότητα και ετερότητά του.

Αυτός όλος ο προβληματισμός δυστυχώς δεν αναπτύχθηκε διότι δεν υπήρξε, πιστεύω, ο αναγκαίος χρόνος ενός ευρύτερου δημόσιου διαλόγου. Υπάρχει όμως και μια άλλη διάσταση. Και αυτή είναι η συνταγματική διάσταση, το συνταγματικό υπόβαθρο αυτού του σχεδίου νόμου.

Στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται ότι: «Το δικαίωμα της αναπαραγωγής βρίσκεται την κατοχύρωσή του στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος σύμφωνα με το οποίο «καθένας έχει το δικαίωμα με βάση την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του να αποκτήσει απογόνους σύμφωνα με τις επιθυμίες του». Κατά συνέπεια, η προσφυγή στις ιατρικές μεθόδους προκειμένου να αποκτηθούν τέκνα εντάσσεται στο προστατευτικό πεδίο του Συντάγματος, αρκεί η άσκηση του δικαιώματος της αναπαραγωγής να μην προσκρούει σε δικαιώματα άλλων, να μην παραβιάζει το Σύνταγμα και να μην προσβάλλει τα χρηστά ήθη». Αυτά αναφέρονται στην εισηγητική έκθεση.

Λησμονεί όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η εισηγητική έκθεση και παραβλέπει δυο άλλα επίσης σημαντικά άρθρα του Συντάγματος. Συγκεκριμένα, το άρθρο 2 παράγραφος 1 που αναφέρει ότι «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας» και το άρθρο 22 παράγραφος 1 που ορίζει ότι «η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους».

Το δικαίωμα λοιπόν της αναπαραγωγής, σαν έκφραση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος που έχει ο καθένας να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του, θα πρέπει, πιστεύω, να ασκείται κατά συνταγματική επιταγή μόνο σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παράγραφος 1 που έχει σαν άξονα την αξία του ανθρώπου οντολογικά και ως πρόσωπο και το άρθρο 22 παράγραφος 1 που έχει σαν πυρήνα την προστασία της οικογένειας.

Για να γίνει κατανοητή, νομίζω, η αξιολόγηση των διαφόρων μορφών της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής ως εμφανίζονται και αποτυπώνονται στο σχέδιο νόμου, είναι απαραίτητο να αναφερθώ αρχικά στην ορολογία του σχεδίου νόμου.

Στο άρθρο πρώτο το Υπουργείο Δικαιοσύνης, μετά από τις εύστοχες παρατηρήσεις και τα σχόλια της Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος, εγκατέλειψε τον αδόκιμο όρο «γενετικό υλικό», που είχε υιοθετήσει, και ο οποίος περιελάμβανε το σπέρμα και το ωάριο, (τις γαμέτες) και το γονιμοποιημένο ωάριο. Ο όρος αυτός εγκατελείφθηκε και αντικαταστάθηκε με δύο όρους, «τις γαμέτες» που περικλείουν το σπέρμα και το ωάριο και «το γονιμοποιημένο ωάριο», το οποίο είναι το προϊόν της ένωσης αυτών στο σωλήνα, *in vitro*.

Εδώ υπήρξε ένας προβληματισμός και αναπτύχθηκαν πολλές απόψεις γύρω από τη χρησιμοποίηση των όρων αυτών, γιατί έχουν νομικές, ουσιαστικές και ιατρικές συνέπειες. Τέθηκε το ερώτημα αν είναι ορθός ο όρος «γονιμοποιημένο ωάριο» και για να διευκολύνω τον προβληματισμό όλων μας, θα κάνω μία σύντομη αναφορά στο τι ισχύει στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Ετέθη θέμα, είναι ορθός ο όρος γονιμοποιημένο ωάριο, είναι ορθός ο όρος προεμφυτευτικό έμβρυο ή έμβρυο απλώς; Υπήρξαν απόψεις, που η κάθε μία υποστηρίζει τη θέση της και

θα αναφερθώ τι συμβαίνει στις χώρες της Ευρώπης. Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ολλανδία, στην αντίστοιχη νομοθεσία χρησιμοποιείται ο όρος έμβρυο. Στην Ισπανία ο όρος προ-έμβρυο. Στη Νορβηγία και στη Σουηδία ο όρος όπως κι εμείς γονιμοποιημένο ωάριο. Στο Βέλγιο η πρόταση νόμου του 2001 αναφέρεται στην προστασία του εμβρύου *in vitro*. Τέλος, στις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης των 1986 και 1989, ως και στην Έκθεση Επιτροπής Αξιολόγησης των Επιστημονικών και Τεχνολογικών Επιλογών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2001 υιοθετείται ο όρος έμβρυο.

Η Κυβέρνηση δεν θέλησε να το υιοθετήσει τον όρο έμβρυο, προφανώς επειδή αυτός ο όρος θα δημιουργούσε πολλά θέματα, που συνδέονται με το περίφημο θέμα των πλεοναζόντων γονιμοποιημένων ωαρίων και την καταστροφή τους. Βέβαια το γονιμοποιημένο ωάριο που δεν έχει τη μορφή του εμβρύου, κατά μία άποψη και την ορθότερη, ίσως μπορούσε να χαρακτηριστεί ως έμβρυο, υποστηρίζουν ορισμένοι επιστήμονες, αφού έχει σαν προορισμό τη δημιουργία ανθρώπινης ζωής.

Η βασική αρχή του νομοσχεδίου καταγράφεται στο άρθρο 1455. Για να προσφύγει κανείς στην τεχνητή γονιμοποίηση, θα πρέπει το ζεύγος σε γάμο ή εκτός γάμου να μη μπορεί με φυσιολογικό τρόπο να τεκνοποιήσει πρώτον και δεύτερον Δεν προσδιορίζεται όριο ηλικίας και αυτό θα το συζητήσουμε στην κατ' άρθρο συζήτηση. Προϋπόθεση είναι η γραπτή συναίνεση. Και τέλος, αποκλείεται με παρέμβαση που έκανε το Υπουργείο, πάλι μετά από παρατηρήσεις που κάναμε, τα ομοφυλόφιλα ζευγάρια να αποκτούν παιδιά.

Η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή ή τεχνητή γονιμοποίηση εμφανίζεται με τις εξής μορφές: Πρώτον, ενδομητρική ή τεχνητή σπερματέγχυση, που είναι η τοποθέτηση επεξεργασμένου και όχι συντηρημένου σπέρματος στην κοιλότητα της μήτρας της γυναίκας. Δεν παρουσιάζει προβλήματα, είτε είναι ομόλογη είτε είναι ετερόλογη. Ομόλογη είναι η τεχνική γονιμοποίηση, που προέρχεται από γαμέτες του ζεύγους, είτε αυτού που ζει σε γάμο είτε εκτός γάμου. Ετερόλογη είναι εκείνη που το γενετικό υλικό, οι γαμέτες, προέρχονται είτε από τρίτο δότη, είτε από τρίτη δώτρια, δηλαδή, παρεμβαίνει ένα τρίτο πρόσωπο. Εκεί υπάρχουν κάποιες αντιρρήσεις, που έχει προβάλει η Επιτροπή Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδας και θα αναφερθώ παρακάτω, για να διατυπώσω την άποψή μου και αυτή της Νέας Δημοκρατίας.

Έχουμε, λοιπόν, την ομόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση εντός και εκτός γάμου, την ετερόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση πάλι εντός και εκτός γάμου. Έχουμε την τεχνητή γονιμοποίηση της άγαμης μοναχικής γυναίκας, τη μεταθανάτια γονιμοποίηση και την παρένθετη κυοφόρο γυναίκα ή δανεική μήτρα. Αυτές είναι οι μορφές τις οποίες περιγράφει και εισάγει το υπό συζήτηση νομοσχέδιο.

Σύντομα, διότι ο χρόνος πιέζει, θα ήθελα να διατυπώσω συμπυκνωμένα και περιληπτικά, τις θέσεις μου στην κάθε μία από αυτές τις μορφές. Όπως είπα, η ομόλογη ή ετερόλογη ενδομητρική τεχνητή σπερματέγχυση δεν έχει και δεν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα. Η ομόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση εντός γάμου, έχει όπως είπαμε σαν προϋπόθεση να μην μπορείς να τεκνοποιήσεις με το φυσιολογικό τρόπο, να διαπιστώνεται αυτό ιατρικά, να υπάρχει συναίνεση και στο άρθρο αυτό ορθότατα απαγορεύεται ρητώς η αναπαραγωγική κλωνοποίηση.

Πιστεύω ότι υπάρχει ένα κενό στο άρθρο αυτό και σε όλο το νομοσχέδιο, διότι δεν ορίζεται τι γίνεται με τη θεραπευτική κλωνοποίηση. Και θα πρέπει ενδεχομένως το Υπουργείο σύντομα να πάρει τη νομοθετική πρωτοβουλία για τη ρύθμιση αυτού του ιδιαίτερα σοβαρού θέματος.

Η ετερόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση που έχει προκαλέσει αντιδράσεις από ορισμένους, προϋποθέτει, όπως είπα, μια διάσπαση της γεννητικής μητρότητας και πατρότητας, αφού παρεμβαίνει ένα τρίτο πρόσωπο, σπέρμα του δότη ή ωάριο της δώτριας.

Πιστεύω ότι θα πρέπει να την υιοθετήσουμε, διότι σε αντίθετη περίπτωση δεν θα μπορεί να αποκτήσει παιδί ένα ζευγάρι όταν είναι άγονο το σπέρμα ή το ωάριο δεν μπορεί να γονιμοποιηθεί.

Το ίδιο θα πούμε και για την ετερόλογη εξωσωματική γονιμοποίηση εκτός γάμου. Βέβαια ορισμένοι έχουν διατυπώσει διαφονίες όσον αφορά την τεχνητή γονιμοποίηση ζευγαριών εκτός γάμου. Παρ' όλο που αυτό δεν είναι ένα ιδιαίτερα ανεπτυγμένο φαινόμενο στην Ελλάδα -νομίζω ότι δεν μπορούμε να το αρνηθούμε- εγώ όμως θα πρότεινα, εφόσον πρόκειται περί συντρόφων που ζουν εκτός γάμου, που συμβιώνουν, να υπάρχει σαν προϋπόθεση μία τουλάχιστον συνεχής συμβίωση διετίας, και μία δικαστική απόφαση την οποία έχει δεχθεί και το Υπουργείο.

Πρόβλημα δημιουργεί η γονιμοποίηση της μοναχικής και άγαμης γυναίκας, διότι εδώ υποστηρίζουν όσοι αντιτίθενται ότι προγραμματίζουμε τη δημιουργία ενός παιδιού χωρίς πατέρα. Υπάρχει και αντίθετη άποψη που υποστηρίζει ότι δεν μπορεί η πολιτεία να στερήσει από την μοναχική και άγαμη γυναίκα το δικαίωμα της τεκνοποίησης. Και νομίζω ότι θα πρέπει να καταλήξουμε θετικά, εγώ εισηγούμαι να γίνει δεκτή και αυτή η δυνατότητα εξωσωματικής γονιμοποίησης.

Πέμπτη μορφή είναι η μεταθανάτια γονιμοποίηση. Εδώ υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα. Η μεταθανάτια γονιμοποίηση προβλέπεται με δύο μορφές: Ή όταν υπάρχει κρυσσυντηρημένο σπέρμα του συζύγου που έχει πεθάνει ή όταν υπάρχει κρυσσυντηρημένο, γονιμοποιημένο ωάριο. Νομίζω ότι θα πρέπει να μη δεχθούμε –και είμεθα αντίθετοι σαν Νέα Δημοκρατία στη μεταθανάτια γονιμοποίηση με κρυσσυντηρημένο σπέρμα- αλλά είμεθα θετικοί στη μεταθανάτια γονιμοποίηση με κρυσσυντηρημένο γονιμοποιημένο ωάριο. Και τούτο ισχύει, νομίζω, βασική αρχή, ότι θα πρέπει ο καθένας που αποφασίζει και επιλέγει την εξωσωματική τεχνική γονιμοποίησης, να μπορεί μέχρι την τελευταία στιγμή να είναι ελεύθερος να ανακαλέσει την απόφασή του, πράγμα που δεν μπορεί να συμβεί με κάποιον που δεν βρίσκεται εν ζωή. Όταν όμως υπάρχει ήδη κρυσσυντηρημένο γονιμοποιημένο ωάριο, νομίζω ότι δεν θα υπάρχει πρόβλημα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Αν το βάλει στη διαθήκη στην τελευταία βούληση;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Σε αυτήν την περίπτωση δεν μπορεί να ανακαλέσει;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Δεν είναι το ίδιο πράγμα κατά την άποψή μου. Δημιουργείτε ένα παιδί.

Και πάλι δημιουργείται ένα παιδί, αν θέλετε, προγραμματισμένο χωρίς πατέρα, αλλά νομίζω ότι θα πρέπει να γίνει αυτή η διαφοροποίηση.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα δημιουργείται με την εισαγωγή του θεσμού της «παρένθετης κυοφόρου» γυναίκας ή δανεικής μητέρας.

Το Υπουργείο έκανε δύο αναδιατυπώσεις, οι οποίες όμως νομίζω ότι δεν λύνουν το πρόβλημα και δεν ακυρώνουν τα μεγάλα προβλήματα που θα δημιουργηθούν. Δανεική μητέρα έχουμε όταν ένα ζευγάρι του οποίου η γυναίκα δεν μπορεί να κυφορήσει, συμφωνεί με μία τρίτη γυναίκα να κυφορήσει για λογαριασμό τους το γονιμοποιημένο ωάριο, το οποίο μπορεί να προέρχεται είτε από τους συζύγους είτε από τρίτους.

Τα προβλήματα είναι πολύ μεγάλα. Θα σας αναφέρω ορισμένα. Αν αυτό γίνει δεκτό, θα έχουμε ένα παιδί με τρεις μητέρες. Την βιολογική μητέρα, εκείνη που δίνει το ωάριο, τη γενετική μητέρα, εκείνη που κυφορεί, και την κοινωνικοσυναισθηματική μητέρα, όπως ονομάζεται, εκείνη δηλαδή, που με το σύζυγό της επιδιώκουν την απόκτηση του παιδιού και θέλουν να του δώσουν μία οικογενειακή ζωή.

Και σας ρωτώ. Τι θα γίνει, παραδείγματος χάρι, εάν στη διάρκεια της κυοφορίας χωρίσει το ζευγάρι που έχει «παραγγείλει» το παιδί και ο ένας σύζυγος ή η σύζυγος δεν θέλουν να το πάρουν πια ή τι θα γίνει εάν αποβιώσει ο ένας σύζυγος ή και οι δύο; Τι θα κάνουν; Πού θα πάει αυτό το παιδί; Ποιος θα το παραλάβει; Μπορείς να υποχρεώσεις τους παππούδες ή τις γιαγιάδες; Και βέβαια όχι.

Ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα που έχει εμφανιστεί επανειλημμένως στις Ηνωμένες Πολιτείες, είναι ότι κυοφόρες γυναίκες συνδέονται συναισθηματικά και ψυχολογικά με το έμβρυο και πολλές φορές αρνούνται να παραδώσουν το παιδί. Υπάρχουν πολλές τέτοιες περιπτώσεις, οι οποίες κρίνονται από τα αμερικανικά δικαστήρια, όπου ισχύει αυτό η παρένθετη κυοφόρος γυναίκα.

Επίσης, ένα άλλο σοβαρό θέμα, είναι ότι σήμερα, με την αναδιατύπωση του Υπουργείου, ορίζεται ότι αυτή η συμφωνία μεταξύ ζεύγους και κυοφόρου γυναίκας, θα πρέπει να είναι άνευ ανταλλάγματος.

Κατ' αρχήν, δεν προβλέπεται καμία κύρωση. Τι θα γίνει αν υπάρχει αντάλλαγμα; Διότι όλοι γνωρίζουμε από τη διεθνή πρακτική ότι οι κυοφόρες γυναίκες στη συντριπτική τους πλειοψηφία παίρνουν ανταλλάγματα και μάλιστα μεγάλα και κάνουν και εκβιασμούς όταν γεννηθεί το παιδί. Απαιτούν να τους δοθούν επιπλέον χρήματα, προκειμένου να παραδώσουν το παιδί.

Συνεπώς, πολύ φοβόμαστε ότι αν γίνει δεκτή η κυοφόρος γυναίκα, δηλαδή η δανεική μητέρα, θα δημιουργήσουμε μια σωρεία γυναικών, οι οποίες θα μετατραπούν σε τεκνοποιητικές μηχανές και δυστυχώς θα γίνονται αντικείμενα εγκληματικής εκμετάλλευσης.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριε Λυκουρέζο, σας παρακαλώ πολύ, πρέπει να ολοκληρώσετε.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε. Επιτρέψτε μου, σας παρακαλώ, δυο λεπτά ακόμη.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Είναι σημαντικά αυτά που λέτε, αλλά ο χρόνος είναι αμείλικτος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Κατόπιν αυτού, θα ήθελα να πω ότι η Νέα Δημοκρατία θα ψηφίσει επί της αρχής το νομοσχέδιο, διατυπώνοντας την αντίρρησή της όσον αφορά την κυοφόρο γυναίκα, δηλαδή την παρένθετη μητρότητα, δανεική μητέρα, και την μεταθανάτια γονιμοποίηση με κρυσσυντηρημένο σπέρμα.

Τέλος, νομίζω ότι αυτό το νομοσχέδιο θα είναι ατελές και αναποτελεσματικό εάν ταυτόχρονα δεν υπάρξει ένα νομοθέτημα που να ορίζει κάποιες κυρώσεις, αστικές και ποινικές, σε περιπτώσεις παραβίασεως των διατάξεων του.

Επίσης, κύριε Υπουργέ, θα πρέπει να επιταχυνθεί το νομοσχέδιο που ετοιμάζει το Υπουργείο Υγείας και το οποίο θα προσδιορίζει τους κανόνες λειτουργίας των τραπεζών σπέρματος και των κέντρων εξωσωματικής γονιμοποίησης και ταυτόχρονα θα προβλέπει την ασφαλιστική κάλυψη των μεθόδων ανθρώπινης αναπαραγωγής.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Το λόγο έχει ο κ. Κοσιώνης.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΣΙΩΝΗΣ (Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κύριοι συνάδελφοι, θα μιλήσω μόνο επί της αρχής και με ένα τρόπο, θα έλεγε κανείς, πραγματιστικό, όχι γιατί θέλω να αποφύγω τη φιλοσοφική διάσταση του προβλήματος –είναι πολύ ενδιαφέρουσα- αλλά κλέβει από το χρόνο, αλλά και γιατί δεν έχω πολύ μεγάλες διαφοροποιήσεις από την φιλοσοφική διάσταση που διατύπωσαν οι δύο συνάδελφοι που μίλησαν πιο πριν.

Εισαγωγικά και με βάση την κοινοβουλευτική εμπειρία που έχω, θα ήθελα να πω ότι πρόκειται για ένα από τα δυσκολότερα νομοσχέδια που έχουν περάσει από τη Βουλή, γιατί είναι σύνθετο, πολύπλευρο και θέτει κρίσιμα ηθικά, κοινωνικά, νομικά, πολιτικά και σε ένα βαθμό και ιδεολογικά προβλήματα. Αυτό όμως ακριβώς το καθιστά και τρομερά ενδιαφέρον.

Μάλιστα, στη συζήτηση που έχει γίνει μέχρι τώρα και έτσι όπως συζητήσαμε με τους συναδέλφους στην επιτροπή, προκύπτουν καινούργια δεδομένα τα οποία θα βλέπει κανείς από τη δική του πλευρά. Αυτό το θέμα αλλιώς θα το κρίνει ο δικηγόρος, αλλιώς ο γιατρός που έχει ασκήσει επάγγελμα επί χρόνια ολόκληρα, και αλλιώς κάποιος που δεν είναι ούτε γιατρός ούτε δικηγόρος.

Άρα, έπρεπε να έρθει ένα τέτοιο νομοθέτημα στη Βουλή. Ποιος είναι ο λόγος; Ο βασικός λόγος είναι η αλματώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας και στον τομέα της βιογενετικής, που είχε επιτρέψει τη διάδοση μεθόδων τεχνικής αναπαραγωγής στον άνθρωπο. Αυτό κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει.

Άρα, η παρέμβαση του νομοθέτη είναι αναγκαία στη δημιουργία ενός θεσμικού πλαισίου που θα δημιουργεί ασφάλεια δικαίου –το τονίζω αυτό και θα καταλάβετε γιατί το λέω, αγαπητοί συνάδελφοι- σε ένα τόσο ευαίσθητο τομέα, με τόσο σύνθετες βιοτικές σχέσεις.

Το ερώτημα, όμως, είναι: Γίνεται με τον καλύτερο τρόπο; Υπάρχουν πολλές παράμετροι. Θα αναφέρω αρκετές από αυτές για να αιτιολογήσω και την τελική στάση, τη δική μου και του κόμματός μου.

Δεχθήκαμε ότι το νομοσχέδιο αυτό ήρθε αργοπορημένα. Αλήθεια είναι. Όμως, άμα κοιτάξει κανείς την ιστορία της ανθρωπότητας προς τα πίσω και την εξέλιξη της επιστήμης, θα δει ότι αυτό το πράγμα δεν είναι πάντοτε μπορετό. Καμιά φορά οι ανακαλύψεις της επιστήμης γίνονται με μεμονωμένο ή κρηκτικό τρόπο, που δεν προλαβαίνει ο νομοθέτης να παρέμβει. Εδώ, όμως, έχει μια ιδιαίτερη σημασία και θα φανεί ότι δεν είναι τελείως άσχετο. Είναι ο ρόλος τον οποίο παίζει η επιστημονική κοινότητα, είτε η ελληνική είτε η πανευρωπαϊκή είτε η παγκόσμια. Γιατί δεν είναι μόνο η ανακάλυψη της έρευνας, είναι το προϊόν και η εφαρμογή στην κοινωνία. Εκεί πρέπει να επεμβαίνει και το κράτος. Όσες φορές αυτό έχει γίνει με μεμονωμένο τρόπο, μόνο από την επιστήμη, εκεί που εμπλέκεται και ο εμπορικός κόσμος, τα εμπορικά και οικονομικά συμφέροντα, έχει οδηγήσει σε πάρα πολύ δύσκολα πράγματα.

Θα μπορούσε κανείς να αναφέρει πολλά παραδείγματα. Εγώ θα αναφερθώ σε ένα παράδειγμα, το οποίο το ξέρουν όσοι έχουν άσπρα μαλλιά. Ανακαλύπτεται «τυχαία», όπως ελέγχθη εκείνη την περίοδο, η πενικιλίνη από τον Φλέμινγκ. Ήταν η εποχή που θέριζε η φυματίωση. Ξέρετε ποιος μπορούσε να αγοράσει πενικιλίνη για να σώσει τη ζωή του και τη ζωή των παιδιών του; Εκείνος που διέθετε λίρα χρυσή, γιατί η συναλλαγή γινόταν με λίρα χρυσή. Επί δεκαετίες, παρά την πενικιλίνη, εξακολουθούσαν να πεθαίνουν άνθρωποι, γιατί δεν υπήρξε καμιά νομοθετική ρύθμιση σχετικά με το ποιος και πόσο την πουλάει και ποια εταιρεία την κατασκεύαζε. Το λέω για να καταλάβει κανείς ότι γι' αυτά τα πράγματα η ευθύνη της επιστημονικής κοινότητας είναι μεγάλη. Μπορεί να είναι θετική. Μπορεί, όμως, να είναι και αρνητική.

Σε αυτό έρχεται να προστεθεί και ένα πράγμα, που επίσης έχει ιδιαίτερη σημασία. Ελέγχθη και από τον εισηγητή της Πλειοψηφίας. Το είπαμε και στην επιτροπή. Τώρα πάμε να κάνουμε επιμέρους ρυθμίσεις διευκόλυνσης ατόμων ή οικογενειών που αδυνατούν να αποκτήσουν παιδιά. Μπορούμε να μην το κάνουμε; Αλίμονο μας! Πρέπει να το κάνουμε. Αυτό, όμως, δεν είναι το κυρίαρχο πρόβλημα.

Το κυρίαρχο πρόβλημα είναι αυτό που αναλύθηκε –δεν θέλω να μπω σε λεπτομέρειες– η ελαττωμένη γονιμότητα, από την οποία προκύπτει υπογεννητικότητα και γήρανση του πληθυσμού.

Κύριοι συνάδελφοι, ας μην ξεχνάμε ότι από τα δύο «Κόμματα της Εξουσίας», όπως λέγονται, η γήρανση του πληθυσμού έχει αναγορευθεί σε εθνικό θέμα. Η γήρανση του πληθυσμού εν μέρει, βέβαια, υπάρχει. Όμως, κυρίως αναφέρεται για να δικαιολογήσει την κατάντια των ταμείων. Υπάρχει, όμως.

Το βασικό, λοιπόν, πρόβλημα είναι η ελαττωμένη γονιμότητα. Ε, πώς έγινε; Έτσι ξαφνικά οι Έλληνες ή οι Ευρωπαίοι έγιναν λιγότερο καρπεροί; Ή μήπως φταίνε κάποια συγκεκριμένα πράγματα; Γιατί μπορούμε να λέμε ότι υπάρχει, όμως δεν μπορούμε να λέμε ότι δεν υπάρχουν και ενδεχόμενες λύσεις γι' αυτό το πράγμα. Η Βουλή δεν πρέπει να είναι μονάχα για τα εύκολα. Πρέπει να είναι και για τα δύσκολα.

Εκείνο που πρέπει να ξέρουμε είναι ότι αυτό το πρόβλημα θα πάρει μετά από λίγο γιγαντιαίες διαστάσεις. Κάνουμε τίποτα, για να το προλάβουμε; Πού οφείλεται; Έχει πάρα πολύ συγκεκριμένους λόγους;

Είναι η επίδραση του περιβάλλοντος, είναι η κατάργηση του ελεύθερου χρόνου, είναι οικονομικά, κοινωνικά προβλήματα, είναι η ανασφάλεια πουιώθει ο άνθρωπος για να κάνει παιδιά και τον επηρεάζουν και στη σεξουαλική του ζωή, όπως είπε και ο εισηγητής της Πλειοψηφίας. Άρα, δεν μπορεί να μη λέμε τίποτα γι' αυτό. Και το λέω αυτό γιατί έχουμε μια αντιστοιχία.

Όταν έκανα μία ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων στη Βουλή για την εξάπλωση των ναρκωτικών είπαν όλοι «πολύ ωραίο αυτό που λέτε, κύριε Κοσιώνη, αλλά δίνουμε μεθαδόνη». Δεν είναι λύση. Δεν υπάρχει σύγκριση ανάμεσα στο ένα και στο άλλο. Όμως δεν μπορούμε να μη λέμε κάτι για τη λύση αυτού

του προβλήματος.

Αν πιστεύουμε ότι η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού και όχι του επιθυμητού, δεν θα κάνουμε τίποτα. Είναι ένα κοινωνικό πρόβλημα το οποίο σιγά-σιγά γιγαντώνεται και πρέπει κάτι να πούμε και να πάρουμε κάποια μέτρα.

Το ότι υπάρχει συνταγματική κατοχύρωση, για να υπάρξει αυτό το νομοθέτημα, είναι σίγουρο, δεν θέλω να το επαναλάβω.

Λέχθηκε κατά κόρο –και δεν το λέω με την έννοια της μομφής– και από άλλους συναδέλφους και στην επιτροπή και από ανθρώπους της βιοηθικής, ότι είναι θέμα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σαφώς και είναι και πρέπει να το κάνουμε. Όμως, μήπως είναι επιμέρους αυτή η ρύθμιση; Πρέπει να λέμε με σαφήνεια, αν δίνονται οι ίδιες δυνατότητες πρόσβασης σε αυτούς που θέλουν να αποκτήσουν παιδί. Είναι και αυτό ανθρώπινο δικαίωμα. Είναι; Έχουν τα ίδια δικαιώματα; Δεν έχουν, αγαπητοί συνάδελφοι. Και λέω ότι θα μπορούσε να υπάρχει ρύθμιση οικονομική και νομική. Όλοι δεχόμαστε ότι υπάρχει εμπορευματοποίηση. Ξέρουμε μάλιστα και τα κόστη, τα οποία είναι ανατριχιαστικά. Ο νόμος θα το αλλάξει; Κατά τη γνώμη μου δεν λέει τίποτα γι' αυτό. Δεν είναι να νομοθετήσεις μόνο, πρέπει να προβλέπεις και αυτό που είπα πιο πριν, που για μας έχει μια ιδιαίτερη σημασία.

Αυτό το νομοσχέδιο έπρεπε να είναι νομοσχέδιο των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Υγείας και Πρόνοιας και των Κοινωνικών Ασφαλίσεων και θα πω συγκεκριμένα για ποιο λόγο.

Από την πλευρά του Υπουργείου Δικαιοσύνης γίνονται αυτά, που τα περισσότερα θεωρούμε ότι είναι σωστά και θα ψηφίσουμε πολλά από τα άρθρα, ανεξάρτητα από τη θέση που έχουμε από πολιτικής και ιδεολογικής άποψης σε σχέση με τη φιλοσοφία του νομοσχεδίου.

Εάν δεν υπάρχει η συμβολή του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, πώς θα πάει μπροστά αυτό το νομοθέτημα; Ζούμε σε μια εποχή, για να μην πω σε κοινωνικό σύστημα και παρεξηγηθώ από τους συναδέλφους, που οι επιτηδείοι οργιάζουν από χρόνια πάνω σε αυτό το λεπτότατο αντικείμενο. Γίνεται οικονομική συναλλαγή. Πώς γίνεται οικονομική συναλλαγή; Το ξέρουν όλοι, μόνο που δεν μιλάμε πάρα πολύ γι' αυτό, που έχει σχέση με την ανθρώπινη αναπαραγωγή. Αυτό μπορεί να διασφαλιστεί μόνο τότε, όταν όλα αυτά που αναφέρονται στο νομοσχέδιο γίνονται σε δημόσια κέντρα αναπαραγωγής και μάλιστα με κατάλληλο πλαίσιο που να δημιουργεί δεσμεύσεις και σ' αυτούς που θέλουν να αποκτήσουν παιδί και στο γιατρό αλλά κυρίως στο ιατρικό κέντρο. Το ερώτημα είναι πόσα τέτοια κρατικά κέντρα διαθέτουμε; Εγώ διαβάζω, παρακολουθώ, δεν ξέρω, αλλά μπορεί κάποιος από το κυβερνητικό κόμμα να μας απαντήσει σ' αυτό το ερώτημα. Έχουμε ιδιωτικά; Πάμπολλα. Και ξέρουμε ότι οργιάζουν τα ιδιωτικά –και δεν θέλω να κατηγορήσω κανέναν, όποιος μπορεί να κερδίζει χρήματα ας το κάνει– και έχουν σαν στόχο το κέρδος. Και πάλι εκεί, μέσα στα πλαίσια της ανταγωνιστικότητας, της ιδιωτικής πρωτοβουλίας που λέει η Κυβέρνηση κλπ., θα μπορούσε να υπάρχει ένα νομοθετικό πλαίσιο, ακόμη και στα ιδιωτικά. Εμείς δεν το αποδεχόμαστε αυτό για άλλους λόγους, αλλά δεν σημαίνει ότι αν ερχόταν μία ρύθμιση που έκανε κάποιους περιορισμούς δεν θα την αποδεχόμασταν.

Η συμβολή του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Πώς θα καλύπτονται τα έξοδα μιας τέτοιας οικογένειας, ενός τέτοιου ζεύγους ή μιας μεμονωμένης γυναίκας που θέλει να αποκτήσει παιδί με αυτόν τον τρόπο; Είναι για τους λίγους ή είναι για όλα τα ζευγάρια ή τα άτομα που αντιμετωπίζουν τέτοιο πρόβλημα;

Τώρα θα πει κανείς: «Τι λες για τα ταμεία, κύριε Κοσιώνη; Τα ταμεία βρίσκονται στην κατάσταση που βρίσκονται». Τα έχουν φτάσει σε αυτήν την κατάσταση. Μπορούν να βελτιωθούν, αλλά όταν λέμε ότι το θέμα της υπογεννητικότητας και της γήρανσης του πληθυσμού είναι εθνικό θέμα, τότε πρέπει να ρίξουμε το βάρος και σε αυτόν τον τομέα με ανάλογες ρυθμίσεις και οικονομικού χαρακτήρα, που θα μπορούσε να κάνει η Κυβέρνηση προς την κατεύθυνση των ταμείων, ώστε να αναλαμβάνουν το κόστος.

Ξέρετε ότι υπάρχει και ένα άλλο λεπτό σημείο. Δηλαδή από τη στιγμή που επεμβαίνει το ταμείο, θα έχει τη δυνατότητα

ελέγχου του αν τα πράγματα γίνονται σωστά. Δηλαδή και αυτό είναι μία ασφαλιστική δικλίδα. Φυσικά δεν γίνεται καμία συζήτηση, διότι πιθανόν θα έρθει αργότερα κάτι άλλο. Αυτά, με την εξέλιξη που βλέπουμε στο δημόσιο τομέα της υγείας, μας κάνουν πάρα πολύ επιφυλακτικούς να τα δεχθούμε, έστω και με τη διαβεβαίωση ότι κάποτε άλλοτε θα έρθει ένα άλλο νομοσχέδιο που θα προβλέπει αυτά τα πράγματα.

Τέλος, υπάρχουν και δύο μικρά θέματα, τα οποία φαίνονται να είναι διαφορετικής σημασίας. Είναι κεφαλαιώδους σημασίας. Αυτό τονίστηκε και νωρίτερα. Είμαστε κατηγορηματικά αντίθετοι με οποιαδήποτε μορφή κλωνοποίησης, όχι μόνο για εκλογή φύλου αλλά και άλλων χαρακτηριστικών. Αυτό πρέπει να τονίζεται με απόλυτη ειλικρίνεια μέσα στο νομοσχέδιο.

Τελειώνω με κάτι που είπα στην εισαγωγή ότι θα μπορούσε ίσως και η γνώμη μας να είναι πιο εμπλουτισμένη. Αυτό ήταν λάθος της επιτροπής, όταν ζητήσαμε κάποιοι συνάδελφοι ακρόαση Προέδρου. Υπάρχουν πάρα πολλοί κοινωνικοί φορείς, σύλλογοι γυναικών και άλλοι που θα μπορούσαν να έχουν και αυτοί μία άποψη. Να μην υπάρχει μόνο η άποψη του επιστήμονα ή μόνο του ειδικού επιστήμονα, που και αυτή είναι χρήσιμη.

Από όλα αυτά που είπα, αγαπητοί συνάδελφοι, πιστεύω να καταλαβαίνετε

–ότι με τις σοβαρότατες επιφυλάξεις που έχουμε– οι θέσεις μας επί της αρχής θα είναι «παρών».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» «180 Χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση», σαράντα έξι μαθητές και τρεις συνοδοί– καθηγητές από το Γυμνάσιο Νέας Λαμψάκου Ευβοίας.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Ο κ. Κουβέλης έχει το λόγο για δεκαπέντε λεπτά.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, εγώ θεωρώ σημαντικό το νομοθέτημα το οποίο συζητούμε. Το θεωρώ σημαντικό γιατί έρχεται στην κατάλληλη στιγμή. Έρχεται εγκαίρως, διότι τη χώρα μας δεν την έχουν απασχολήσει μέχρι στιγμής προβλήματα αναφορικά με την τεχνητή γονιμοποίηση, που έχουν απασχολήσει άλλες χώρες.

Αν εξαιρέσει κανείς δύο δικαστικές υποθέσεις –μία, αν θυμάμαι καλά, του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου και μία του Πολυμελούς Πρωτοδικείου και Εφετείου, εν συνεχεία, Αθηνών– δεν έχουμε άλλες υποθέσεις που να δημιουργήσαν προβλήματα, προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί σε άλλες χώρες. Κατά τούτο είναι σημαντικό το γεγονός ότι έρχεται εγκαίρως αυτή η νομοθετική ρύθμιση και όπως μάλιστα προτείνεται από το Υπουργείο και τον Υπουργό Δικαιοσύνης.

Η τεχνητή γονιμοποίηση –επιτρέψτε μου και εμένα τη γενική αναφορά– θεωρώ ότι είναι ευλογία, με την έννοια ότι έχει αντιμετωπίσει πάρα πολλά προβλήματα, έχει δώσει τη δυνατότητα σε γυναίκες και άνδρες να αισθάνονται μητέρες και πατέρες αντιστοίχως. Η τεχνητή γονιμοποίηση αποτελεί –κατά τη γνώμη μου είναι δευτερεύον το ζήτημα– και ικανή απάντηση στο δημογραφικό μας ζήτημα, όπως λίγο πριν εξετάθη και από πάρα πολλούς συναδέλφους.

Έλεγα στη Διαρκή Επιτροπή, κύριοι συνάδελφοι, και θεωρώ χρήσιμη την επανάληψη, ότι θα κληθεί η Βουλή να νομοθετήσει εκ νέου, διότι η εξέλιξη της επιστήμης είναι ραγδαία και έντονη. Άρα, δεν είναι δυνατόν ο νομοθέτης –εμείς δηλαδή– να μπορεί να προβλέψει τις εξελίξεις και τα μεγέθη που θα γεννήσουν οι εξελίξεις αυτές αναφορικά με το ανθρώπινο γένος και ειδικότερα με τα ζητήματα του DNA και της επιστήμης της γενετικής.

Στο σημείο αυτό, κύριε Υπουργέ, θεωρώ εξαιρετικά θετικό το γεγονός ότι το νομοσχέδιο, με έναν εξαιρετικά πανηγυρικό τρόπο, λέει ένα πολύ σημαντικό ζήτημα:

«Η ανθρώπινη αναπαραγωγή με τη μέθοδο της κλωνοποίησης απαγορεύεται». Και αυτή η ρύθμιση, κύριοι συνάδελφοι, είναι κεφαλαιώδης από κοινωνιολογική, από φιλοσοφική, από πολιτική άποψη. Και αυτός ο πανηγυρικός τρόπος με τον οποίο το νομοσχέδιο αποκλείει την κλωνοποίηση νομίζω ότι είναι ένα

στοιχείο εξαιρετικά χρήσιμο, που πρέπει να το αναδείξουμε και βεβαίως, με βάση αυτήν την απαγόρευση, να προχωρήσουμε, θα έλεγα, χωρίς άλλη καθυστέρηση στην εξειδίκευση της απαγόρευσης αυτής, κύριε Υπουργέ, και ειδικότερα με τη δεύτερη ρύθμιση που διαλαμβάνεται στο πρώτο άρθρο για την απαγόρευση της επιλογής του φύλου του τέκνου, εκτός αν πρόκειται αυτή η επιλογή να οδηγήσει στην αποφυγή σοβαρής κληρονομικής νόσου που συνδέεται με το φύλο. Εδώ νομίζω ότι θα συμφωνήσετε, κύριε Υπουργέ και κύριοι συνάδελφοι, ότι είναι αναγκαία η νομοθετική εξειδίκευση, προκειμένου να διαπιστώνεται κάθε φορά με έναν ασφαλή επιστημονικά τρόπο ποια είναι η σοβαρή κληρονομική νόσος η οποία πρέπει να αποφεύγεται, έτσι ώστε εν συνεχεία να επιτρέπεται η επιλογή του φύλου.

Σε ό,τι αφορά τα άλλα ζητήματα τα οποία θέτει το σχέδιο νόμου, οι αναφορές μου θα είναι ενδεικτικές. Συμφωνώ να έχει τη δυνατότητα να γίνει μητέρα η άγαμη γυναίκα, κύριοι συνάδελφοι. Είναι ένα δικαίωμά της. Είναι ένα δικαίωμα που, ανεξάρτητα από ζητήματα που γεννά στην άσκηση του, πρέπει να αναγνωριστεί ότι δικαιούται και η γυναίκα η οποία επιλέγει το μοναχικό βίο να γίνεται μητέρα. Και σε ό,τι έχει σχέση με το παιδί που θα γεννηθεί από την τεχνητή γονιμοποίηση, αυτή που ασκεί το δικαίωμα στη μητρότητα με αυτόν τον τρόπο, αυτή καλείται να αντιμετωπίσει και όλα τα άλλα προβλήματα.

Βεβαίως, υπάρχουν αγαθά τα οποία σταθμίζονται. Ένα παιδί χωρίς πατέρα, αλλά μία μητέρα χωρίς σύζυγο, με ένα παιδί. Κι εδώ η στάθμιση των αγαθών είναι εκείνο που πρέπει να απασχολήσει εμάς, το Νομοθετικό Σώμα. Στη ζυγαριά λοιπόν της στάθμισης αυτών των δύο αγαθών ο έχων την τιμή να σας ομιλεί θεωρεί ότι βαραίνει το δικαίωμα της άγαμης γυναίκας να γίνεται μητέρα. Και κατά τούτο είναι ορθή η νομοθετική ρύθμιση η οποία προωθείται με το συγκεκριμένο σχέδιο νόμου.

Υπάρχουν ζητήματα, κύριε Υπουργέ, αναφορικά με τη μεταθανάτια γονιμοποίηση. Κι εδώ ο προβληματισμός είναι έντονος και θα ήταν εξαιρετικά αυτάρεσκος εκείνος ο οποίος θα υποστήριζε ότι κατέχει το μυστικό για να απαντήσει σε όλα εκείνα τα ερωτήματα τα οποία τίθενται και ετέθησαν σήμερα και από τους συναδέλφους. Αλλά και πάλι η πλάστιγγα έχω την γνώμη ότι πρέπει να γείρει υπέρ της επιλογής του δικαιώματος, όπως προβλέπεται από το σχέδιο νόμου, για τη δυνατότητα της μεταθανάτιας γονιμοποίησης και όπως αυτή εξειδικεύεται με το συζητούμενο νομοσχέδιο.

Κύριοι συνάδελφοι, στη Διαρκή Επιτροπή είχα διατυπώσει ερωτήματα, επιφυλάξεις, όσο και αντιρρήσεις σε σχέση με την ενδιάμεση μητέρα, την παρένθετη μητέρα, όπως χαρακτηριστικά ακούγεται. Τείνω προς την άποψη ότι πρέπει να θεσμοθετήσουμε αυτήν τη δυνατότητα της παρένθετης μητέρας, της ενδιάμεσης μήτρας. Εκείνο όμως που ταυτόχρονα πρέπει να εξασφαλίσουμε είναι ότι η σταθερή αναφορά του νόμου, η αταλάντευτη αναφορά του νόμου θα πρέπει να είναι το παιδί, αυτό που θα γεννηθεί από την ενδιάμεση μήτρα. Και αν θέλουμε να έχουμε ως αταλάντευτη αναφορά την προστασία του παιδιού που θα προκύψει από την ενδιάμεση μητέρα, από την παρένθετη μήτρα, πρέπει με έναν εξαιρετικά αποφασιστικό όσο και σαφή τρόπο να ορίσουμε ότι μητέρα αυτού του παιδιού είναι εκείνη που χορηγεί την άδεια για να γεννηθεί με το συγκεκριμένο τρόπο αυτό το παιδί. Διαφορετικά θα αφήσουμε να αιωρούνται ζητήματα, περιπλοκές, που σε τελευταία ανάλυση δεν θα ταλαιπωρούν τις μητέρες, τις τρεις μητέρες, όπως ακούστηκε, που θα διεκδικούν το παιδί, αλλά ζητήματα που θα ταλαιπωρούν, αφού θα το εντάσσουν στη διεκδικυστίδα των τριών μητέρων, το ίδιο το παιδί.

Γι' αυτό, κύριε Υπουργέ, ζήτησα –το επαναλαμβάνω– στο άρθρο 1464 το τεκμήριο της μητρότητας να είναι αμάχητο και όχι μαχητό όπως το ίδιο το άρθρο το οποίο εισήγαγε θέλει. Το ίδιο το άρθρο, κύριοι συνάδελφοι, αναφορικά με τη ρύθμιση της ενδιάμεσης μήτρας, της παρένθετης μητέρας, αναγνωρίζει, συνομολογεί ότι θα υπάρξουν προβλήματα μητρότητας, ότι θα υπάρξουν ζητήματα που θα έχουν σχέση με το ποια είναι η μητέρα του παιδιού που γεννήθηκε με τη διαδικασία της ενδιάμεσης μήτρας.

Εάν, κύριε Υπουργέ, δεν δεχτείτε την πρότασή μου –δικαίω-

μά σας είναι- εγώ τη συγκεκριμένη ρύθμιση θα την καταψηφίσω όχι γιατί αρνούμαι τη δυνατότητα ίσως και την αναγκαιότητα να έχουμε παιδιά γεννημένα από ενδιάμεση μήτρα, αλλά γιατί δεν θέλω αυτά τα παιδιά να αποτελέσουν το αντικείμενο δικαστικών διενέξεων αλλά και περιπετειών που θα φθείρουν βάνουσα, θα προσβάλλουν βάνουσα την προσωπικότητα αυτού του παιδιού που θα έχει γεννηθεί με το συγκεκριμένο τρόπο.

Κύριοι συνάδελφοι, ετέθη το ζήτημα και θέλω να το επισημάνω και εγώ με τη σειρά μου: Η τεχνητή γονιμοποίηση πράγματι είναι ευλογία, είναι κατάκτηση της επιστήμης, λύει προβλήματα, απαντά σε ζητήματα. Αλλά η τεχνητή γονιμοποίηση δεν μπορεί να είναι το αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης. Γνωρίζω κύριε Υπουργέ, ότι δεν είναι στην αρμοδιότητα του Υπουργείου σας να ρυθμίσει ζητήματα εποπτείας και ελέγχου της διαδικασίας της τεχνητής γονιμοποίησης και όπως αυτή αναπτύσσεται από τα ποικιλώνυμα αρμόδια ιατρικά κέντρα. Αλλά είμαι βέβαιος ότι θα συμφωνήσετε και εσείς και όλοι οι συνάδελφοι ότι αυτή η εποπτεία και αυτός ο έλεγχος είναι εξαιρετικά αναγκαία στοιχεία, με την παραδοχή, κύριοι συνάδελφοι, ότι πάρα πολλές προσερχόμενες γυναίκες, προσερχόμενα ζευγάρια σε πολλά -δεν γενικεύω- ιατρικά κέντρα για την τεχνική γονιμοποίηση γίνονται αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης και ενώ μπορούν να αποκτήσουν παιδί με την πρώτη προσπάθεια, αυτή η προσπάθεια επαναλαμβάνεται δύο και τρεις και τέσσερις και πέντε φορές, διότι -ουδείς ανυποψίαστος το 2002- η πολλαπλή προσπάθεια για την τεχνητή γονιμοποίηση οδηγεί στην πολλαπλή καταβολή μιας εξαιρετικά σημαντικής δαπάνης από τους ενδιαφερομένους να γίνουν γονείς.

Και βεβαίως στο βαθμό που συνδέεται το ζήτημα της τεχνητής γονιμοποίησης, κύριοι συνάδελφοι, και με το δημογραφικό -και βεβαίως σαφώς συνδέεται- είναι αναγκαίο να υπάρξει και η ασφαλιστική κάλυψη αυτών των ανθρώπων που θέλουν να γίνουν γονείς και δεν μπορούν με το φυσιολογικό τρόπο και προσέρχονται στη διαδικασία της τεχνητής γονιμοποίησης.

Κατά συνέπεια την ώρα που συζητάμε αυτήν την κατ' αρχήν ορθή νομοθετική ρύθμιση, την ίδια ώρα οφείλουμε να αναδεικνύουμε και όλα εκείνα τα ζητήματα τα οποία έχουν σχέση με την εδώ και καιρό τεχνητή γονιμοποίηση που έχει ξεκινήσει και στη χώρα μας.

Κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν ερωτήματα. Παρακολουθώ το δημόσιο διάλογο ο οποίος αναπτύσσεται αυτές τις μέρες γύρω από το ζήτημα. Σήμερα για παράδειγμα διάβαζα ένα άρθρο ενός ιατρού ειδικού, του κ. Σπύρου Σαρρή στην εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» οποίος μεταξύ των άλλων ερωτημάτων διατυπώνει και το ερώτημα: Ως ποια ηλικία μπορούμε να επιδιώκουμε αυτές τις κυήσεις; Ποιες θα είναι οι επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο από μία τέτοια ανεξέλεγκτη παραγωγή παιδιών; Είναι ερωτήματα με βασιμότητα, είναι ερωτήματα που έχουν έντονη την κοινωνική τους διάσταση, είναι ερωτήματα τα οποία βεβαίως αναφέρονται και στο φιλοσοφικό πυρήνα της ζωής. Αλλά αυτά τα ερωτήματα νομίζω ότι αν τα παρενθέσουμε στη σημερινή μας συζήτηση δεν θα έχουμε τη χρήσιμη νομοθέτηση την οποία εισηγείται το σχέδιο νόμου.

Μ' αυτές τις επιφυλάξεις -ειδικότερα, κύριε Υπουργέ, σε ό,τι αφορά την παρενθετή μήτρα- εγώ θα ψηφίσω επί της αρχής το σχέδιο νόμου, επιφυλασσόμενος βεβαίως επί μερικών ζητήματα -που αναφέρονται σε ειδικότερα θέματα- να τα αντιμετωπίσω μαζί μ' εσάς και μ' όλους τους συναδέλφους στη συζήτηση επί των άρθρων.

Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς, κύριε Κουβέλη.

Η κ. Σπυράκη έχει το λόγο για οκτώ λεπτά.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΣΠΥΡΑΚΗ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Εγώ θα ήθελα να εκφράσω τη στήριξή μου στο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, που συζητάμε σήμερα, και θα ήθελα να εκθέσω τους λόγους για τους οποίους το στηρίζω.

Ένας πρώτος λόγος είναι ότι το νομοσχέδιο αυτό είναι σύμφωνο με τον Ευρωπαϊκό Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ο οποίος προβλέπει ότι στα πλαίσια της ιατρικής και της βιολογίας θα πρέπει να τηρούνται ιδιαίτερα, πρώτον, η ελεύθερη

συναίνεση του ενδιαφερόμενου με την πλήρη ενημέρωσή του και σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται από το νόμο, δεύτερον, η απαγόρευση των μεθόδων ευγονικής ιδιαίτερα εκείνων που έχουν ως σκοπό την επιλογή των ατόμων, τρίτον, η απαγόρευση να καταστεί το ανθρώπινο σώμα και τα μέλη του αυτά καθαυτά πηγή κέρδους και τέταρτον, να απαγορεύεται η αναπαραγωγική κλωνοποίηση των ανθρωπίνων όντων.

Επίσης στηρίζω το νομοσχέδιο, διότι ακολουθεί βασικές αρχές στις οποίες περιλαμβάνεται το απαραβίαστο της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η αυτονομία της απόφασης, που απαιτείται και ύπαρξη ελεύθερης και ενήμερης συναίνεσης, αποδίδεται ένας σεβασμός στον ιδιωτικό βίο κι επίσης υπάρχει ο εμπιστευτικός χαρακτήρας των προσωπικών δεδομένων.

Ένας δεύτερος λόγος, ο οποίος επίσης ετέθη από άλλους που μίλησαν πριν από εμένα, από τους εισηγητές, είναι ότι αυτό το νομοσχέδιο -με την προσθήκη του κεφαλαίου στον Αστικό Κώδικα που τον εμπλουτίζει και τον ανανεώνει- ξεκαθαρίζει και βάζει μέσα σ' ένα νομικό πλαίσιο μια σειρά διαδικασιών, οι οποίες γίνονται αλλά δεν ομολογούνται, διότι υπάρχει ο φόβος του κοινωνικού στίγματος και σε διότι προκαλούν το κοινό αίσθημα. Όμως αυτές οι ίδιες διαδικασίες προκαλούν, επειδή κυρίως γίνονται μ' αυτόν τον ανομολόγητο τρόπο κι αποτελούν ένα στοιχείο τριβής μέσα σ' ένα οικογενειακό και σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Τα θύματα και του κοινωνικού στίγματος και της κοινωνικής υποκρισίας αλλά και των οικογενειακών συγκρούσεων δεν είναι άλλα παρά τα παιδιά. Και είναι εμφανές σ' όλα τα άρθρα του νομοσχεδίου ότι ο στόχος του είναι να προστατεύσει αυτό το παιδί, το οποίο είναι θύμα, διότι αφ' ενός δεν έχει ποτέ ερωτηθεί στην κρίσιμη στιγμή για να εκφράσει τη θέλησή του και αφ' ετέρου ζει μέσα σ' ένα περιβάλλον, όπου συνεχώς αμφισβητείται μια συναισθηματική γονική κάλυψη και -αν θέλετε- την προέλευσή του. Αυτό θα πρέπει να ξεκαθαρίζεται.

Αυτό το συμφέρον του παιδιού μέσα στο νομοσχέδιο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι περιορίζεται η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή σε μια ηλικία ικανότητας αναπαραγωγής, έτσι ώστε οι γονείς που θα αναθρέψουν το παιδί να είναι ώριμοι και να είναι σε μια όχι πολύ μεγάλη ηλικία, με σύγχρονες αντιλήψεις, ώστε να βρίσκονται σε μια συναισθηματική αλλά και γνωσιακή επαφή με το παιδί.

Ακόμη, το νομοσχέδιο δίνει τη δυνατότητα επιλογής φύλου, για να αποφευχθεί σοβαρή κληρονομική νόσος. Κι αυτό είναι σεβασμός προς το παιδί, αφού θα αποφέρει κληρονομικό νόσημα. Επίσης, δεν υπάρχει διάκριση ανάμεσα στην ομόλογη και στην ετερόλογη γονιμοποίηση κι αναγνωρίζεται στο μόνιμο σύντροφο ένας ρόλος πατέρα, εφόσον ο μόνιμος σύντροφος συναινέσει σ' αυτό.

Επιπροσθέτως υπάρχει η ανωνυμία του τρίτου ή των τρίτων δωτών που αναδεικνύει τη σύνδεση του παιδιού με τους κοινωνικούς γονείς, μ' αυτό που πολύ σωστά αναφέρθηκε και στην εισήγηση αλλά και από εισηγητές κι εκφράζει τη σύγχρονη αρχή της κοινωνικοσυναισθηματικής συγγένειας. Άλλωστε είναι ευρεία η αντίληψη που επικρατεί στο λαό μας που λέει ότι γονείς είναι αυτοί που μεγαλώνουν τα παιδιά και όχι αυτοί που τα γεννούν.

Τέλος, αναδεικνύεται και σεβασμός σ' αυτούς που θέλουν -κι όχι μόνο σ' αυτούς που μπορούν- να αποκτήσουν παιδί. Το ίδιο εκδηλώνεται με τη ρύθμιση ότι ως μητέρα του τέκνου τεκμαίρεται εκείνη που το επιθυμεί -επιθυμία κατοχυρωμένη με δικαστική άδεια- κι όχι εκείνη που σε περιπτώσεις μερικής υποκατάστασης παρέχει το βιολογικό υλικό -δηλαδή το ωάριο- ή το κυοφορεί.

Υπάρχουν, βέβαια, αρκετά θέματα τα οποία ετέθησαν σαν προβληματισμοί από τους εισηγητές και με τα οποία, συμφωνώ. Όλοι μίλησαν, για παράδειγμα, για την ανάγκη ρυθμίσεων από πλευράς Υπουργείου Υγείας. Προσωπικά έστειλα ένα μικρό υπόμνημα και συζήτησα με τον Υπουργό Υγείας για την ανάγκη αυτών των ρυθμίσεων, παρ' ότι θα ήθελα να πω -για να καθησυχάσω τους συναδέλφους- ότι υπάρχει υπουργική απόφαση από το Υπουργείο Υγείας σχετικά με την τεχνητή γονιμοποίηση

αλλά και για τις τράπεζες σπέρματος, η οποία βέβαια χρειάζεται κάποια ανανέωση.

Αυτή η απόφαση χρειάζεται, κυρίως, ανανέωση στο βαθμό που θα δώσει κατευθυντήριες οδηγίες. Μέσα σ' αυτές θα είναι και ο τρόπος που θα ενημερώνεται ο πολίτης για το τι σημαίνει τεχνητή γονιμοποίηση, όταν επισκεφτεί αυτά τα κέντρα. Θα ενημερώνεται, δηλαδή, και γι' αυτά τα ειδικά άρθρα, τα οποία καλούμαστε να ψηφίσουμε σήμερα.

Δεν είμαι μέλος της επιτροπής, αλλά ήμουν παρούσα σε μία από τις συνεδριάσεις της, όπου εκεί έθεσα στον Υπουργό το θέμα της ανάγκης ύπαρξης μέσα σ' αυτό το νομοσχέδιο η πρόβλεψη για εθνικό αρχείο, διότι -είτε το θέλουμε είτε όχι- να μην το Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν έχει αρμοδιότητες σε θέματα υγείας, αλλά στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο δεν μπορεί κανείς να δει την προστασία της δημόσιας υγείας ξεχωριστά.

Η πρότασή μου για την ανάγκη ύπαρξης μέσα και σ' αυτό το νομοσχέδιο εθνικού αρχείου βασίζεται μεν στην εμπειρία που έχουμε από την Ευρωπαϊκή Ένωση -όλοι οι νόμοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση προβλέπουν την ύπαρξη αρχείου- αλλά και στο γεγονός ότι πιστεύω πως όταν τίθενται θέματα μέσα στα δικαστήρια -τα οποία βέβαια χρειάζονται να πάρουν πληροφορίες σεβόμενα τα προσωπικά δεδομένα- δεν νομίζω ότι μπορεί κανείς να στηριχθεί στα αρχεία των επί μέρους κέντρων. Αυτό συμβαίνει διότι πολλά απ' αυτά κλείνουν και αυτά τα αρχεία μπορεί να χαθούν, αλλά και επειδή πολλά απ' αυτά μπορεί να αλλάξουν ιδιοκτήτη, με αποτέλεσμα πάλι να χαθούν τα αρχεία.

Δεν θα υπάρχει τόσο υπεύθυνο πιστοποιητικό όσο εκείνο το οποίο θα προέλθει από ένα εθνικό αρχείο. Αυτό, επίσης, το οφείλουμε και στις γενιές που θα προκύψουν από την τεχνητή γονιμοποίηση, όταν θέλουν να ανιχνεύσουν το που οφείλεται μία πιθανή τους ασθένεια.

Επομένως το ζητούμενο είναι ένα εθνικό αρχείο, για το οποίο πιστεύω ότι έπρεπε να προβλεφθεί. Υπάρχει ακόμα χρόνος, βέβαια, να προβλεφθεί μέσα σ' αυτό το νομοσχέδιο.

Παράλληλα, σύμφωνα μ' αυτά που ετέθησαν και από τους εισηγητές, νομίζω ότι χρειάζεται να είμαστε αρκετά συγκεκριμένοι στην ορολογία. Πραγματικά, τι ορίζουμε ως γονιμοποιημένο ωάριο και ποια είναι η χρονική διάρκεια της αναπαραγωγικής ηλικίας; Επίσης υπάρχουν δύο θέματα, τα οποία, παρ'ότι φαίνονται, δεν είναι ξεκάθαρα, όπως είναι η εμπορία του γονιμοποιημένου ωαρίου -όχι μόνο η εκμετάλλευση των ατόμων που πάνε για την τεχνητή γονιμοποίηση- η οποία δεν απαγορεύεται σαφώς στο νομοσχέδιο και θα παρακαλούσα τον κύριο Υπουργό, αν μπορούσε, να το προσθέσει.

Επίσης, προκειμένου να μπούμε στο θέμα της απαγόρευσης της θεραπευτικής κλωνοποίησης, που πολύ σωστά τέθηκε, νομίζω ότι πρέπει να γίνει μνεία για την απαγόρευση τροποποίησης των ανθρωπίνων γαμετοκυττάρων.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας της κυρίας Βουλευτού)

Αυτό το πρόβλημα της ορολογίας φαίνεται και εδώ, όταν για παράδειγμα ο κύριος Λυκουρτζός είπε για το επεξεργασμένο σπέρμα στη σπερματέγχυση. Αυτό, αν το δει κανείς ιατρικά, είναι μία λανθασμένη ορολογία, όπως εγώ θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω λανθασμένες νομικές ορολογίες. Αν μιλάμε για επεξεργασμένο σπέρμα, σημαίνει ότι έχουμε «μπει στα χωράφια» της ευγονικής, ενώ στην ουσία πρόκειται για ενισχυμένο σπέρμα.

Επομένως υπάρχουν κάποιες ορολογίες, οι οποίες, όπως σ' όλες τις νομοθεσίες των ευρωπαϊκών κρατών, ερμηνεύονται σε ένα άρθρο. Πιστεύω, κύριε Υπουργέ, ότι θα βοηθούσε πάρα πολύ όλους μας, αν σε ένα αρχικό άρθρο του νομοσχεδίου γίνετο μνεία σ' αυτούς τους όρους.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η κ. Μπενάκη έχει το λόγο για οκτώ λεπτά.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ – ΦΑΡΟΥΔΑ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Τότε θα μιλήσω από τη θέση μου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Καλώς. Εξάλλου έτσι λέει ο Κανονισμός.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ – ΦΑΡΟΥΔΑ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

λής): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να αναφέρω μερικούς γενικούς προβληματισμούς τώρα που συζητάμε επί της αρχής. Επιφυλάσσομαι, βέβαια, σε ορισμένα άρθρα να κάνω κάποιες παρατηρήσεις που κινούνται περίπου στη γραμμή που μόλις τώρα άκουσα ότι εισηγείται και η κ. Σπυράκη.

Συζητούμε ένα νομοσχέδιο που δημιουργεί μεγάλους προβληματισμούς και ερωτηματικά γύρω από τη σκοπιμότητα της επέμβασης του νομοθέτη στη σφαίρα της αναπαραγωγής.

Οι προβληματισμοί μου και οι επιφυλάξεις μου δεν έχουν να κάνουν με τις συγκεκριμένες ρυθμίσεις του νομοσχεδίου, το οποίο κινείται στη γραμμή που κινούνται και όλα τα νομοσχέδια του είδους του, τουλάχιστον στο πλαίσιο της Ευρώπης, αλλά έχει να κάνει με τη γενική σκοπιμότητα και αποστολή ενός τέτοιου νομοσχεδίου.

Τρία είναι τα βασικά ερωτήματα και οι προβληματισμοί μου: Μπορεί άραγε ο νομοθέτης να παρεμβαίνει σε μορφές ανθρωπίνης συμπεριφοράς, όπου προέχει κυρίως -αν δεν είναι και αποκλειστική- η ατομική συνείδηση και η προσωπική ελευθερία; Έχουμε ζήσει -εννοώ ως σκεπτόμενοι άνθρωποι, ως νομικοί και ως πολιτικοί- παρόμοιους προβληματισμούς σε σχέση με την έννοια του θανάτου, ασχολούμενοι με το πρόβλημα της ευθανασίας. Έχουμε ασχοληθεί με τις μεταμοσχεύσεις και πάλι προβληματιστήκαμε με το θέμα του θανάτου. Έχουμε προβληματιστεί για την έκταση προστασίας της ανθρωπίνης ζωής στο θέμα των αμβλώσεων. Ερχόμαστε τώρα να συζητήσουμε και να ψηφίσουμε ένα νομοσχέδιο, όπου διεισδύουμε σε θέματα υπαρξιακά και σε θέματα όπου η διείσδυση του δικαίου δημιουργεί πολύ προβληματικές καταστάσεις και για το ίδιο το δίκαιο και για την αυθεντία της έννομης τάξης. Γιατί είτε το θέλουμε, είτε όχι -και ας μην αυταπατώμεθα- η έκταση της εφαρμογής και κυρίως η επιρροή αυτού του νομοθετήματος θα είναι απολύτως περιορισμένη, αν δεν είναι μηδαμινή. Διότι ούτε θα περιστείλει την προσφυγή σ' αυτές τις τακτικές, οι οποίες απ' όσο ξέρουμε χρησιμοποιούνται ευρύτατα στην Ελλάδα, ούτε και θα τις προωθήσει.

Οι άνθρωποι που αποφασίζουν με την ατομική τους συνείδηση και με την έκταση της προσωπικής τους ελευθερίας, δηλαδή με την προσωπικότητά τους, θα αποφασίζουν και για το δικαίωμα αναπαραγωγής για τους εαυτούς τους και θα καταφεύγουν σ' αυτές τις μεθόδους. Όπως τώρα συνεχώς καταφεύγουν, χωρίς να υπάρχει κανένα πλαίσιο και αργότερα πάλι θα καταφεύγουν στο περιθώριο του νομοθετήματος αυτού.

Άρα, δημιουργείται το πρώτο ερωτηματικό που θέτω εγώ. Προς τι το νομοθέτημα και τι επιδιώκουμε;

Ένα δεύτερο σημείο, θέμα που προκαλεί μεγάλους προβληματισμούς γι' αυτό το νομοθέτημα και όλα τα συναφή είναι ότι έχει σχέση με την πρόοδο της επιστήμης και της έρευνας και την πρόοδο της τεχνολογίας.

Ερώτημα: Μπορεί να θέσει αποτελεσματικούς φραγμούς ο οιοσδήποτε νόμος στη ραγδαία εξέλιξη της επιστήμης, της έρευνας και της τεχνολογίας; Το έχουμε ζήσει στο παρελθόν και έχει πολυσυζητηθεί το θέμα των φραγμών και των περιορισμών της χρήσης της ατομικής ενέργειας.

Εδώ τίθεται ένας φραγμός που λέει ότι απαγορεύεται η κλωνοποίηση για λόγους αναπαραγωγικούς και επιτρέπεται, υποτίθεται, για λόγους πειραματικούς και ιατρικούς. Είμαστε βέβαιοι ότι με το ότι περιλάβαμε μία απαγόρευση της κλωνοποίησης για λόγους αναπαραγωγής, μεθαύριο δεν θα έχουμε και στο πλαίσιο της ελληνικής ιατρικής και νομικής πραγματικότητας έναν ελληνικό κλώνο; Νομίζω ότι και εδώ οι δυνατότητες του δικαίου είναι πολύ περιορισμένες και άρα και οι προβληματισμοί πολύ έντοντοι.

Το τρίτο που μένα ως νομικό -και μάλιστα του Ποινικού Δικαίου- με προβληματίζει βαθύτατα και μου δημιουργεί ερωτηματικά είναι αυτή η βαθμιαία πλέον, αλλά σταθερή σχετικοποίηση της αξίας και της σημασίας των εννόμων αγαθών που προστατεύονται από το δίκαιο, που πρέπει να θεωρούνται απρόσβλητα, όπως είναι εδώ το έννομο αγαθό της ζωής.

Μάθαμε στο Ποινικό Δίκαιο από το παρελθόν και μέχρι σήμερα, πρώτον, να διερωτώμεθα πότε δημιουργείται η ανθρωπινή ζωή. Αν δημιουργείται όταν βγει ένα μέρος του παιδιού από τη

μητρική κοιλία ή σε χρόνο προγενέστερο, όταν αρχίσουν οι ωδίνες του τοκετού. Δεχθήκαμε και διδάσκουμε μια θεωρία.

Προβληματιζόμαστε στο ποινικό δίκαιο αν το έμβρυο, που είναι εν δυνάμει ανθρώπινη ζωή, αξίζει να προστατεύεται και σε ποια έκταση πρέπει να προστατεύεται. Μέχρι πρότινος προστατευόταν απολύτως και η άμβλωση ήταν αξιόποινη, πλην μόνον των ιατρικών και των ευγονικών περιπτώσεων.

Μετά προχωρήσαμε σε μία άλλη σχετικοποίηση και είπαμε ότι «από τους τρεις μήνες της κύησης και έπειτα το έμβρυο προστατεύεται, γιατί αποτελεί ανθρώπινη ζωή». Μέχρι τους τρεις πρώτους μήνες δεν προστατεύεται, αποβάλλεται ελευθέρως και θανατώνεται.

Τώρα έχουμε φθάσει σε ένα σημείο να προβληματιζόμαστε αν υπάρχει αξία προστασίας ανθρώπινη ζωή και σε ακόμα προγενέστερο στάδιο, όπου δεν έχει αρχίσει η κυοφορία και υπάρχει στο σωλήνα γονιμοποιημένο πλέον ωάριο και αρχίζουμε να διερωτώμεθα: «Έχουμε αξία προστασίας ανθρώπινη ζωή και μέχρι ποίου χρονικού σημείου –εάν έχουμε– είναι μη προστατευόμενη αυτή η ζωή;». Είναι από του χρονικού σημείου που θα προσκολληθεί στα τοιχώματα της μήτρας ή ίσως κάποιο άλλο χρονικό σημείο που λένε οι γιατροί;

Κύριε Πρόεδρε, εδώ βρισκόμαστε μπροστά σε ένα καταπληκτικό φαινόμενο. Σχετικοποιούμε τα έννομα αγαθά και περιορίζουμε την προστασία τους. Διερωτώμαι ως νομικός και προβληματιζόμενος άνθρωπος: Υπάρχει κανένα έννομο αγαθό που προστατεύεται απολύτως χωρίς περιορισμούς; Φαίνεται ακόμα να προστατεύεται απολύτως το έννομο αγαθό της αξίας του ανθρώπου που προβλέπεται στο άρθρο 2. Ακόμα και εκεί νομίζω ότι υπάρχουν μεγάλοι περιορισμοί και αμφισβητήσεις, διότι το δικαίωμα στην αναπαραγωγή είναι μία έκφραση της αξίας του ανθρώπου. Έρχεται τώρα το νομοσχέδιο αυτό να προωθήσει ένα άλλο δικαίωμα του ανθρώπου, που λέγεται δικαίωμα στην αναπαραγωγή.

Τελική ερώτηση: Ποιο είναι το νόημα και ποια είναι η αποστολή αυτού του νομοθετήματος που ψηφίζουμε; Θα έδινε την απάντηση ότι και αυτού του νομοθετήματος η αποστολή είναι απολύτως σχετική. Κανέναν δεν πρόκειται να επηρεάσει η ύπαρξη του απ' αυτούς που καταφεύγουν σε αυτές τις μεθόδους αναπαραγωγής. Το μόνο που έρχεται να ρυθμίσει, είναι κάποιες επιπτώσεις αυτών των πρακτικών, επιπτώσεις στον περίγυρο. Δηλαδή έρχεται να ρυθμίσει το πώς δεν θα δημιουργηθούν κοινωνικά προβλήματα από το πώς λειτουργεί η έννοια της συγγενείας μέσα από το οικογενειακό δίκαιο, δηλαδή ποιοι είναι συγγενείς με ποιους, κάτι που χρειαζόμαστε για τις κοινωνικές σχέσεις. Βεβαίως έρχεται να ρυθμίσει τις επιπτώσεις που δημιουργούνται για το παιδί. Δηλαδή, η μόνη για εμένα αξιόπιστη δικαιολογία ενός τέτοιου νομοθετήματος είναι, κάπως να ξεδιαλύνει το λαβύρινθο μέσα στον οποίον τοποθετείται το παιδί που γεννιέται απ' αυτές τις μεθόδους, τις οποίες με κανένα νομοθέτημα και με καμία πρακτική δεν μπορούμε να τις σταματήσουμε.

Βεβαίως έχει και μία άλλη αποστολή αυτό το νομοθέτημα, που είναι να διακηρύξει κάποιες αρχές. Μία αρχή που διακηρύσσει είναι ότι απαγορεύεται η κλωνοποίηση για αναπαραγωγικούς λόγους. Επίσης δεν μπορούν οι συμβιώσεις ομοφυλόφιλων να πάρουν τη μορφή της οικογένειας.

Ίσως αυτές οι ελάχιστες δικαιολογίες που ανέφερα να εξηγούν την ψήφισή του. Προσωπικά ψηφίζω το νομοσχέδιο και υποδεικνύω και πάλι στον κύριο Υπουργό αυτό, που υπέδειξα και προηγουμένως, ότι μόνο του αυτό το νομοσχέδιο δεν έχει ούτε την περιορισμένη αποτελεσματικότητα, που ανέφερα προηγουμένως, αν δεν εξοπλιστεί με κυρώσεις. Οι κυρώσεις αυτές θα ισχύουν όχι βέβαια για αυτούς που προσφεύγουν, γιατί είπα ότι αυτοί δεν εμποδίζονται με τίποτα και θα προχωρούν με αυτόν τον τρόπο, αλλά κυρίως για όσους κινούνται στην περιφέρεια αυτών των τεχνικών, οι οποίοι πρέπει να ενεργούν μέσα στους κανόνες δικαίου.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Κοτσώνης έχει το λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΤΣΩΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, έχει περάσει

πάνω από ένα τέταρτο του αιώνα που αυτά, τα οποία σήμερα το Υπουργείο Δικαιοσύνης προσπαθεί να τακτοποιήσει μέσω του προτεινόμενου νόμου, εφαρμόζονται στην Ελλάδα. Εφαρμόζονται χωρίς κανόνες, χωρίς προδιαγραφές και η μέχρι τώρα επιτυχία τους έχει στηριχθεί στην ηθική και επιστημονική επάρκεια των συναδέλφων γιατρών, που ασχολούνται με το αντικείμενο.

Νομίζω, όμως, ότι το παρόν νομοσχέδιο τακτοποιεί πολλές εκκρεμότητες και αξίζουν συγχαρητήρια στον Υπουργό Δικαιοσύνης, ο οποίος πήρε την πρωτοβουλία να το φέρει εδώ στη Βουλή προς ψήφιση.

Βεβαίως και δε λύνει όλα τα προβλήματα. Θα έλεγα ότι θα πρέπει να το δούμε σαν ένα νομοσχέδιο, το οποίο θα βρίσκεται σε δυναμική εξέλιξη και εμείς θα είμαστε υποχρεωμένοι σε μια νομοθετική εργασία, υπό διαρκή εξέλιξη, γιατί ταυτόχρονα εξελίσσεται και η επιστήμη. Έρχονται νέα δεδομένα μπροστά στους επιστήμονες, στους ενδιαφερόμενους και σε ολόκληρη την κοινωνία.

Για εμένα εκείνο το οποίο προέχει είναι η ανάγκη που έχουν οι άνθρωποι να αποκτήσουν απογόνους. Θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό την απόκτηση τέκνων. Τα παιδιά βέβαια φέρνουν και τα προβλήματά τους. Αλλά και η ζωή φέρνει τα προβλήματά της. Δεν παύει τόσο η ζωή όσο και τα παιδιά να είναι εξίσου προσφιλή. Δυστυχώς πριν μερικές δεκαετίες οι απαντήσεις της επιστήμης ήταν πάρα πολύ περιορισμένες. Εδώ και είκοσι πέντε χρόνια μπορεί η επιστήμη και απαντά με αποτελεσματικότητα και δίνει το δικαίωμα σε ενήλικους άνδρες και γυναίκες να αποκτήσουν το δικό τους παιδί. Το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό.

Βέβαια δεν είμαι τόσο ενθουσιώδης όσο άλλοι συνάδελφοι που εκφράστηκαν για μια απάντηση στο δημογραφικό πρόβλημα. Δεν νομίζω ότι μπορεί η τεχνητή γονιμοποίηση να δώσει απάντηση σε ένα τόσο μεγάλο πρόβλημα. Οπωσδήποτε, όμως, δίνει απάντηση σε προσωπικά προβλήματα πολλών ζευγαριών αλλά και πολλών μοναχικών ανθρώπων. Έτσι, λοιπόν, στην ανάγκη απάντησης στη δυνατότητα να τεκνοποιήσει θα έπρεπε να αίρονται οι οποιεσδήποτε αντιρρήσεις πάνω στο νομοσχέδιο.

Όσον αφορά το θέμα της ταυτότητας της παρένθετης μητέρας που ετέθη από διαφόρους συναδέλφους, θα συμφωνήσω με εκείνο το οποίο ανεφέρθη προηγουμένως –προς αυτήν την κατεύθυνση πηγαίνει το νομοσχέδιο– ότι η οικογένεια για το παιδί είναι η οικογένεια μέσα στην οποία μεγαλώνει. Ότι οι γονείς που παίρνουν την απόφαση να υιοθετήσουν ένα παιδί έχουν τα κύρια δικαιώματα έναντι των φυσικών γονέων. Οι φυσικοί γονείς καθορίζουν τις προδιαγραφές του γενόμενου παιδιού, αλλά οι γονείς που το υιοθετούν και που αναλαμβάνουν να το μεγαλώσουν μέσα στους κόλπους της οικογένειάς τους, του διαμορφώνουν την προσωπικότητα. Βάζουν μέσα σε αυτό τον τέλειο ηλεκτρονικό υπολογιστή που είναι ο εγκέφαλος του παιδιού το πρόγραμμα και εκτός αυτού, πέραν της λογικής ανάπτυξης δημιουργείται και μια συναισθηματική σχέση ισχυρότατη.

Γι' αυτό ακριβώς και τον καιρό που υπηρέτησα την Πρόνοια και μέσα στις αρμοδιότητές μου είχα και τα θέματα της υιοθεσίας, αντιμετώπισα ένα μεγάλο αίτημα που ετέθη από διάφορα παιδιά υιοθετηθέντα κατά την περίοδο μετά την Κατοχή, ενήλικες ανθρώπους τώρα, οι οποίοι αναζητούσαν τις ρίζες τους και βέβαια ήμουν θετικός στο αίτημα οποιουδήποτε ήθελε να αναζητήσει τις ρίζες του και τους φυσικούς του γονείς. Αρνήθηκα, όμως, να ανοίξουν τα αρχεία που ζητούσαν ορισμένοι σύλλογοι και ορισμένοι δικηγόροι, για να βρεθούν οι φυσικοί γονείς όλων όσων εδόθησαν προς υιοθεσία. Διότι εάν γινόταν αυτό, τότε θα αναστατώναμε και θα ανατρέπαμε τις οικογενειακές σχέσεις και την ευτυχία πολλών οικογενειών που είχαν υιοθετήσει παιδιά πριν από τριάντα, σαράντα και πενήντα χρόνια. Όποιος θέλει να αναζητήσει τις ρίζες του έχει αυτό το δικαίωμα και θα πάει μόνος του να υποβάλει αίτηση για να αναζητήσει τις ρίζες του. Δεν θα γίνει ούτε εργολαβική εκμετάλλευση από επαγγελματίες δικηγόρους, ούτε άνοιγμα αρχείων με αποτέλεσμα την κοινωνική αναστάτωση.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει η Δ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ANNA ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ**)

Έτσι λοιπόν νομίζω ότι έχει μεγάλη σημασία η υιοθετούσα

οικογένεια, διότι πάνω από όλα εκφράζει τη θέλησή της να το πάρει στους κόλπους της και να αναπτύξει αυτό το παιδί. Και εκεί είναι η ταυτότητα για το νεογνό, η οικογένεια που το ήθελε και η οικογένεια που θέλει να το μεγαλώσει και πήρε τις πρωτοβουλίες. Εκεί είναι και η πραγματική μητέρα, εκείνη ακριβώς που πήρε την απόφαση και την πρωτοβουλία να προχωρήσει σε όλες τις διαδικασίες για παρένθετη μητέρα κλπ.

Τέλος, θα βάλω και εγώ ένα ερώτημα, όπως το έβαλε προηγουμένως και η κ. Μπενάκη, γιατί άκουσα την αγωνία αρκετών συναδέλφων όσον αφορά την κλωνοποίηση και την επίσπευση των διαδικασιών για την απαγόρευση της ανθρωπίνης κλωνοποίησης.

Θα σας πω και να νομοθετήσουμε και σύντομα για να μην έχουμε τέτοιες εξελίξεις στην Ελλάδα και οπουδήποτε αλλού. Αλλά τότε ο οποιοσδήποτε νόμος και η οποιαδήποτε αρχή και εξουσία κατάφερε να εμποδίσει την ανάπτυξη της επιστήμης καθ' οιοδήποτε τρόπο. Ακόμα και στο μεσαίωνα με το κυνήγι των μαγισσών όταν έκαιγαν ανθρώπους που ασχολούνταν με την έρευνα και την επιστήμη, εργαζόντουσαν και τότε μέσα σε καλύβια και σε υπόγεια και έβγαζαν τα επιστημονικά τους συμπεράσματα από τις έρευνες. Αλχημιστές τους έλεγαν τότε, αλλά ας χρησιμοποιήσουμε σήμερα το σύγχρονο όρο της επιστήμης. Πάντως ούτε η ιερά εξέταση δεν κατάφερε να σταματήσει την πρόοδο της επιστήμης. Ο μεσαίωνας ολόκληρος δεν σταμάτησε την επιστήμη, αλλά αντίθετα άρχισε η άνοξη της αναγέννησης και η πρόοδος των ανθρωπίνων ιδεών και της επιστήμης.

Θα πρέπει, λοιπόν, να λάβουμε σοβαρά υπόψη μας το γεγονός όταν νομοθετούμε και παίρνουμε αποφάσεις για απαγορεύσεις, αν αυτές τις απαγορεύσεις μπορούμε να τις επιβάλουμε. Αλλιώς αποδεχόμαστε πως θα ζήσουμε σε μια υποκριτική κατάσταση, όπου να μεν θα έχουμε πάρει αποφάσεις που θα απαγορεύουμε, αλλά πέρα από το βλέμμα μας θα συμβαίνουν αυτά που δεν θέλουμε να συμβούν.

Κλείνοντας θα ήθελα να πω ότι χρειάζεται πολύ μεγάλη σκέψη σε νομοθετήματα σαν αυτό το σημερινό που μας προτείνετε, κύριε Υπουργέ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Ο κ. Παυλόπουλος έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία διευκρίνισε ότι ψηφίζει επί της αρχής το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου. Έχει όμως πάμπολλες επιφυλάξεις σε επί μέρους ζητήματα και, ιδίως, σε δύο βασικά του σημεία. Από τη μια πλευρά είναι το ζήτημα της μετά θάνατον τεχνητής γονιμοποίησης και από την άλλη αυτό που σχετίζεται με την παρένθετη κυοφορούσα μητέρα.

Σπεύδω να διευκρινίσω πως το ότι η Νέα Δημοκρατία ψηφίζει το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου επί της αρχής στηρίζεται στο ότι από την αναρχία που υπάρχει σήμερα και από το γεγονός ότι οι διατάξεις που υφίστανται στο πλαίσιο του Αστικού Κώδικα δεν αρκούν για να καλύψουν σημαντικά κενά, καλύτερα ένα σχέδιο νόμου με τις ελλείψεις του, παρά το σημερινό χάος.

Περαιτέρω δε, εκτός από την επιφύλαξη την οποία εξέθεσα σε ό,τι αφορά το ζήτημα που έχει σχέση με τα δύο θέματα στα οποία και θα επανέλθω, θα ήθελα να τονίσω ότι, ούτως ή άλλως, σε τόσο μεγάλα και σημαντικά θέματα που η επιστήμη τρέχει με ραγδαίους ρυθμούς, η νομική πραγματικότητα και το Κοινοβούλιο έρχονται πάντα με μεγάλη καθυστέρηση.

Κύριε Υπουργέ, το ζήτημα, περισσότερο και από τις ρυθμίσεις που εισάγουμε εδώ, είναι ποιος παρακολουθεί την εφαρμογή αυτού του νόμου. Επαναλαμβάνω δηλαδή τη βασική ρήση ποιος θα ελέγξει αυτούς οι οποίοι είναι θεματοφύλακες της εφαρμογής αυτού του νόμου. Γιατί είναι βέβαιο ότι ήδη από αυτήν τη στιγμή που εισάγουμε τους σχετικούς κανόνες, ακόμα και αυτούς τους ατελείς κανόνες, η ίδια η επιστήμη μπορεί να βρει διεξόδους με τις οποίες θα παρακάμψει τους κανόνες αυτούς.

Τονίζω, λοιπόν, ότι το «ναι» της Νέας Δημοκρατίας είναι «ναι», για να καταπολεμήσουμε το σημερινό χάος. Ενέχει, όμως και πολλές επιφυλάξεις ειδικά ως προς τις δύο συγκεκριμένες ρυθμίσεις, τις οποίες ήδη ανέφερα.

Και μου κάνει εντύπωση ότι ενώ στην επιτροπή το συζητήσαμε τόσες φορές και ενώ είναι γνωστό ότι και πολλοί συνάδελφοι από το χώρο του κυβερνώντος κόμματος είχαν τις ίδιες απόψεις, το Υπουργείο δεν έστρεψε να μείνει σε ορισμένα ζητήματα τα οποία όχι μόνο θα τα βρούμε μπροστά μας, αλλά, όπως θα εκθέσω και τώρα, νομίζω ότι αυτές οι ρυθμίσεις θα κηρυχθούν αντισυνταγματικές.

Ξεκινάω όμως από τη βασική, την πρώτη θέση και παραδοχή από πλευράς της Νέας Δημοκρατίας. Ποια είναι η συνταγματική *sedes materiae* όλου αυτού του νομοσχεδίου; Και έχει σημασία αυτό γιατί η συνταγματική μήτρα πάνω στην οποία θα στηριχθεί το νομοσχέδιο αυτό είναι εκείνη η οποία θα αποτελέσει και τη βάση της ερμηνείας των διατάξεων του νομοσχεδίου, όπως επίσης και τη βάση με την οποία θα κριθεί η συνταγματικότητα ή η αντισυνταγματικότητά τους. Γι' αυτό ξεκινάω απ' αυτήν την παραδοχή και απ' αυτό το θέμα, το οποίο φωτίζει το γιατί, κατά την εκτίμησή μας, δύο θέματα, στα οποία θα επανέλθω, έχουν αντισυνταγματικές οι οποίες θα προκύψουν κατά την εφαρμογή του νόμου.

Λέγει το νομοσχέδιο ότι η θεσμική του μήτρα κατά το Σύνταγμα είναι το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος, δηλαδή η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι λάθος. Δεν είναι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Αν ήταν η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, τότε θα σήμαινε ότι, ουσιαστικά, το νομοσχέδιο αυτό ρυθμίζει το δικαίωμα στην αναπαραγωγή, στη διαιώνιση του είδους, χωρίς άλλους περιορισμούς. Και από τη στιγμή κατά την οποία ο άνθρωπος ελεύθερα αναπτύσσει την προσωπικότητά του κατά βάση, από και και πέρα ελάχιστοι περιορισμοί θα μπορούσαν να μπουν. Γιατί ο καθένας μπορεί, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους βεβαίως, να ρυθμίσει εκείνο το οποίο συνάδει προς την ανάπτυξη της δικής του προσωπικότητας.

Είναι λάθος λοιπόν. Και θα πρέπει να τοποθετήσουμε όλο το νομοσχέδιο και την ουσία του πάνω στη σωστή του συνταγματική βάση. Και ποια είναι αυτή; Τι αφορά αυτό το σχέδιο νόμου; Αφορά πρώτα απ' όλα την υποβοήθηση στην αναπαραγωγή. Άρα αφορά τη δημιουργία οικογένειας. Γιατί από τη στιγμή κατά την οποία έρχεται στον κόσμο ένα παιδί ήδη υπάρχει οικογένεια κατά το Σύνταγμα. Και, βεβαίως, από και και πέρα αφορά και την αξία του ανθρώπου, πρωτίστως δε την αξία του ανθρώπου.

Και έρχομαι στα δύο αυτά θέματα: Στο θέμα δηλαδή αυτής της συνταγματικής βάσης. Πρώτα - πρώτα πλέον κατά το Σύνταγμα οικογένεια δεν είναι μόνο η οικογένεια που προέκυψε, όπως όλοι ξέρουμε, από εκείνο το γάμο ο οποίος συνάδει προς τον ορισμό του Ερένιου Μοδεστίνου, σύμφωνα με τον οποίο «Γάμος εστί ανδρός και γυναικός συνάφεια και συμπλήρωσις του βίου παντός, θείου τε και ανθρωπίνου δικαίου κοινωνία». Δεν είναι αυτή η οικογένεια μονάχα η οποία προστατεύεται σήμερα από το Σύνταγμα αλλά είναι και η πυρηνική οικογένεια, η εν στενή έννοια οικογένεια, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει μόνο μια μητέρα και ένα παιδί. Το Σύνταγμα έχει πρόνοια και γι' αυτήν την οικογένεια. Άρα κατά το νομοσχέδιο αυτό, από τη στιγμή που γεννιέται ένα παιδί ήδη υπάρχει οικογένεια. Επομένως η συνταγματική βάση πρώτα πρώτα πάνω στην οποία στηρίζεται είναι η ίδια η οικογένεια. Και πρέπει ιδίως να ερμηνευτεί αυτό το σχέδιο νόμου με βάση το θεσμό της οικογένειας. Κεφαλαιώδης θεσμός για την ίδια την κοινωνία, για το ίδιο το έθνος.

Και, δεύτερον, είναι η ίδια η αξία του ανθρώπου. Όχι η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας αλλά πρωτίστως η αξία του ανθρώπου.

Κύριοι συνάδελφοι, πρέπει να ξέρουμε ότι ο συντακτικός νομοθέτης του 1975 έκανε μία πολύ σημαντική τομή στην Ελλάδα. Η σημαντική τομή έγκειται στο ότι στο άρθρο 2 παράγραφος 1 προστατεύεται όχι η αξιοπρέπεια αλλά η αξία. Και είναι πολύ ευρύτερη έννοια η αξία. Ενώ η αξιοπρέπεια συνδέεται με την προσωπικότητα, η αξία συνδέεται με το ον, με τον άνθρωπο ως άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου. Είναι ευρύτερη αυτή η έννοια. Άρα η *sedes materiae*, πάνω στην οποία στηρίζεται συνταγματικά αυτό το νομοσχέδιο, είναι η οικογένεια και

η αξία του ανθρώπου. Στο πλαίσιο δε αυτού του συνταγματικού αμαλγάματος μπορούν να εννοηθούν και οι άλλες συνταγματικές ελευθερίες, από την άσκηση των οποίων εξαρτάται η εφαρμογή του σχεδίου νόμου. Εκεί μπαίνει και η έννοια της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας.

Άρα η συνταγματική βάση του νομοσχεδίου είναι η προστασία της οικογένειας και της αξίας του ανθρώπου, μέσα δε στο πλαίσιο της αξίας του ανθρώπου και της προστασίας της οικογένειας μπορεί να εννοηθεί και η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Δεν είναι δηλαδή συνταγματική βάση πρωτογενώς η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Δευτερογενώς μόνο θεμελιώνει συνταγματικώς αυτό το νομοσχέδιο. Το λέω αυτό γιατί, με βάση αυτές τις αρχές της προστασίας της οικογένειας και της αξίας του ανθρώπου και τις άλλες συνταγματικές ελευθερίες που μπαίνουν σ' αυτό το πλαίσιο, μπορούμε να δούμε συγκεκριμένες ρυθμίσεις. Και θεωρώ ότι, με βάση αυτό το συνταγματικό αμάλγαμα του άρθρου 2 παράγραφος 1 περί προστασίας της αξίας του ανθρώπου και του άρθρου 21 για την προστασία της οικογένειας, οι δύο θεσμοί που θα εκθέσω τώρα και τους οποίους εισάγετε, κύριε Υπουργέ, είναι αντισυνταγματικοί.

Πρώτα πρώτα, η μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση. Έτσι όπως είναι, με τη δυνατότητα δηλαδή μεταθανάτιας γονιμοποίησης με το κρυοσυντηρημένο σπέρμα, μπορεί να νοηθεί σε καμιά περίπτωση συνταγματικώς επιτρεπτή -με βάση την αξία του ανθρώπου, αλλά και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας- ποια; Η δυνατότητα -επειδή κάποιος το άφησε έστω και με συμβολαιογραφική πράξη ή με άλλο έγγραφο- να γονιμοποιηθεί το ωάριο μετά το θάνατό του; Δεν πρέπει να είναι εν ζωή για να μπορεί να αποφασίσει ή να ανακαλέσει κάτι τέτοιο; Η δημιουργία ζωής μπορεί να είναι ζήτημα το οποίο είναι δυνατό να το βάλουμε σε μια συμβολαιογραφική πράξη;

Εγώ θεωρώ ότι η αξία του ανθρώπου και της οικογένειας προϋποθέτει ότι ο γνωστός δότης πρέπει να είναι εν ζωή τη στιγμή κατά την οποία χρησιμοποιείται το σπέρμα του. Είναι άλλο το θέμα εάν μιλάμε για συντηρημένο πλέον γονιμοποιημένο ωάριο. Αυτό ναι. Εάν λοιπόν μιλάμε για μετά θάνατον τεχνητή γονιμοποίηση, η οποία έγκαιτα όμως στο ότι χρησιμοποιείται πλέον γονιμοποιημένο ωάριο, ναι. Αλλά όμως η χρησιμοποίηση του απλού κρυοσυντηρημένου σπέρματος αντίκειται στη βασική διάταξη και του άρθρου 21 αλλά και του άρθρου 2 παράγραφος 1 του Συντάγματος, αλλά και της ελεύθερης πια ανάπτυξης της προσωπικότητας υπό το φως των διατάξεων που προανέφερα.

Τέλος, η παρένθετη κυοφόρος μητέρα. Εκεί υπάρχει θεμελιώδης αντίρρηση, παρά τις όποιες εγγυήσεις που έχει το νομοσχέδιο. Είναι γνωστό ότι στοιχεία της προσωπικότητας του εμβρύου διαμορφώνονται από την κυοφορούσα μητέρα, ανεξάρτητα από τους γονείς από τους οποίους προέρχεται το σπερματοζωάριο και το ωάριο. Αυτό είναι γνωστό.

Αντιλαμβάνεται λοιπόν κανείς τι είδους προσωπικότητα διαμορφώνουμε όταν, όπως είναι γνωστό και θα το δούμε και στην κατ' άρθρο συζήτηση, δημιουργούμε έναν άνθρωπο ο οποίος εκτός από τους δύο γονείς που γνωρίζουμε, έχει και την παρένθετη μητέρα; Μητέρα που, όπως είναι γνωστό, συνδέεται με το έμβρυο και δεν ξέρει κανείς απ' αυτόν το δεσμό ο οποίος προκύπτει τι τεράστια προβλήματα υπάρχουν, που ο νομοθέτης δεν μπορεί να τα λύσει; Μπορεί ο νομοθέτης να μπει στη συνέχεια και να ξεκαθαρίσει τι θα συμβεί στην περίπτωση που η σύνδεση αυτή προέρχεται από όρους οι οποίοι συνδέονται με τον άνθρωπο, τη φύση του, την υπόστασή του;

Όλα αυτά είναι πέρα και έξω από την ίδια τη λογική της ανθρώπινης υπόστασης, της αξίας του ανθρώπου. Γι' αυτό θεωρούμε ότι και αυτή η ρύθμιση θα κηρυχθεί αντισυνταγματική υπό τον όρο βεβαίως το τονίζω ότι η συνταγματική μήτρα του σχετικού σχεδίου νόμου θα είναι τα άρθρα 21 και 2 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

Είναι πολλά τα ζητήματα. Στην κατ' άρθρο συζήτηση θα τα δούμε αυτά τα θέματα. Τονίζω όμως ότι εδώ υπάρχουν αυτές οι επιφυλάξεις της Νέας Δημοκρατίας. Και είναι καιρός, μέχρι να ολοκληρωθεί η συζήτηση του σχεδίου νόμου και να φθάσουμε

σ' αυτά τα άρθρα, να τα ξαναδεί η Κυβέρνηση. Το τονίζουμε, δεν είναι αντιπολιτευτική η στάση μας. Είναι αγωνία πραγματική.

Τελειώνω με μία φράση, κυρία Πρόεδρε. Υπάρχουν και από τη διεθνή εμπειρία οι δυνατότητες να φθάσουμε εκεί που λέτε τώρα χωρίς φόβο και χωρίς κινδύνους, αλλά να το ξαναδούμε. Δεν χρειάζεται να πάμε εκεί τώρα, όταν ξέρουμε ότι ελάχιστες νομοθεσίες το έχουν χρησιμοποιήσει, πλην όμως και αυτές κάνουν πίσω ήδη αυτήν τη στιγμή που μιλάμε.

Ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. Γείτονας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής):

Κύριοι συνάδελφοι, οι ραγδαίες εξελίξεις στην ιατρική και τη βιολογία με κέντρο τη γενετική μας βάζουν σίγουρα σε νέους δύσβατους δρόμους. Καθιερωμένες αντιλήψεις και δοξασίες κλονίζονται, θεσμοί και κανόνες στους οποίους βασίστηκε από αιώνες η ζωή μας, η κοινωνική συμβίωση, απειλούνται. Νέοι κίνδυνοι για την ταυτότητα, την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα του ανθρώπου αναδύονται. Γι' αυτό είναι, πιστεύω, δικαιολογημένο ότι άτομα και κοινωνίες αισθάνονται δέος, ανησυχία και αβεβαιότητα μπροστά στις εξελίξεις.

Τα θέματα της βιοηθικής -τέτοιο θέμα συζητάμε και σήμερα- η συζήτησή τους, είναι παγκοσμίως στην ημερήσια διάταξη. Όλα τα κράτη προσπαθούν να ενισχύσουν το θεσμικό τους οπλοστάσιο και εμείς κατά την τελευταία Αναθεώρηση του Συντάγματος ασχοληθήκαμε μ' αυτό το θέμα και θυμίζω το άρθρο 5, παράγραφος 5 που ορίζει ότι: «Ο καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει σχετικά με την προστασία κάθε ανθρώπου έναντι των βιοηθικών παρεμβάσεων».

Το συζητούμενο νομοσχέδιο έρχεται ως μια θετική απάντηση και εδώ θέλω να προσέξετε, κύριε Υπουργέ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Σας προσέχω όλη την ώρα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής): Τη συνέχιση της προσοχής σας σ' αυτά που θα πω παρακαλώ, επικαλούμαι.

Επιχειρεί λοιπόν να καλύψει ένα νομοθετικό κενό σε σχέση με το ζήτημα της υποβοηθούμενης ανθρώπινης αναπαραγωγής που αν θέλετε, υπάρχει και ως συνταγματική υποχρέωση με την έννοια του δικαιώματος για απογόνους, που όμως είναι και ηθική υποχρέωση καθώς επιθυμητή και αναγκαία στη χώρα μας για πολλούς λόγους. Εδώ θέλω την προσοχή σας, κύριοι συνάδελφοι, γιατί τέτοιες ρυθμίσεις έχουν σοβαρότατες συνέπειες τόσο στο χώρο του δικαίου όσο και στο χώρο της ηθικής και των διαπροσωπικών σχέσεων. Συνεπώς δεν μπορεί η θεώρηση να είναι ούτε στενά νομική ούτε μονοδιάστατα ιατρική, αλλά θα έλεγα, δεν έχω καλύτερη λέξη, σφαιρική που θα συνεξετάζει όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής και φύσης που αναφέρεται ακόμα και σε υπαρξιακά ζητήματα όπως ειπώθηκε από πολλούς συναδέλφους.

Πρέπει, λοιπόν, από την αρχή να δημιουργήσουμε δικλίδες ασφαλείας καθώς και εγγυήσεις για τους μέλλοντες γονείς, μέσα από όλη αυτήν τη διαδικασία αλλά κυρίως για τα παιδιά που θα γεννηθούν με αυτές τις νέες αναπαραγωγικές μεθόδους.

Από τη θετική νομοθετική πρωτοβουλία, ειπώθηκε από όλους τους συναδέλφους γεννήθηκαν «καυτά» ερωτήματα, ζητήματα που πρέπει να αποσαφηνίσουμε και πιστεύω πως αυτό θα γίνει και στη συζήτηση των άρθρων. Θέλω όμως να πω από την αρχή γιατί διαφάνηκε μια τέτοια τάση -διάβασα και τα Πρακτικά της Επιτροπής- ότι στη συζήτηση τέτοιων θεμάτων δεν χωρούν ταμπέλες περί προοδευτικών παρωχημένων ή πουριτανικών αντιλήψεων. Κάτω από αυτό το πρίσμα ο γνώμονας θα πρέπει να είναι κυρίως συμφέρον του παιδιού που θα γεννηθεί. Οι εγγυήσεις δηλαδή του ασφαλούς περιβάλλοντος που υποχρεούμαστε να δημιουργήσουμε προς όφελός του. Τα συγκεκριμένα ερωτήματα που προκύπτουν από τις ρυθμίσεις έχουν αναδειχθεί και δεν χρειάζεται να τα επαναλάβω. Άλλωστε θα συζη-

τήσουμε και στα άρθρα. Απλώς κάνω μνεία επιγραμματικά μερικών όπως: πώς ζευγάρια που δεν είναι έτοιμα να δηλώσουν τη δέσμευσή τους ακόμα και με ένα πολιτικό γάμο, δηλώνουν αξιόπιστα συμβολαιογραφικά ότι αναλαμβάνουν ισόβια δέσμευση για ένα παιδί. Ποιος λογαριάζει αυτό το παιδί; Ένα άλλο ερώτημα έχει σχέση με την ανιδιοτέλεια όλων αυτών που θα εμπλακούν στο σύστημα, για το πώς θα είναι αντικειμενικές οι πιστοποιήσεις από εδώ και από εκεί, και δεν θα έχουμε συναλλαγές που έχουμε ζήσει.

Και ένα άλλο ερώτημα που ακούστηκε και από τον τελευταίο ομιλητή έχει σχέση με θέματα μεταθανάτιας γονιμοποίησης. Αυτά θα τα πούμε στα άρθρα. Επειδή έχω λίγο χρόνο θα επικεντρωθώ σε ένα ζήτημα το οποίο το θεωρώ μείζον. Είναι εκείνο «της παρένθετης κυοφόρου γυναίκας». Η συγκεκριμένη διάταξη αποτελεί μία προωθημένη ιδέα, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία και ανταποκρίνεται σε σχετικές πρακτικές που υπάρχουν. Όμως, η θεσμοθέτηση από εμάς μιας τέτοιας πρακτικής πρέπει να μας προβληματίσει πολύ. Πέραν του ότι με τη ρύθμιση είναι δύσκολο να αντιμετωπιστεί μια περιπτώσιολογία -αναφέρθηκαν αρκετοί συνάδελφοι- που μπορεί να γεννήσει η πολυπλοκότητα της ίδιας της ζωής, όπως τι θα γίνει με το ζευγάρι αν πεθάνει, μετά την παραγγελία κλπ. ή ποια βούληση θα υπερισχύσει σε περίπτωση που υπάρχει πρόβλημα στον προγεννητικό έλεγχο ή τυχόν επιπλοκές της γυναίκας που δίνει τη μήτρα της. Αυτά είναι θέματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν. Για μένα υπάρχουν δύο επιπλέον θέματα και εδώ θέλω να επικαλεστώ την προσοχή σας και τον προβληματισμό σας. Μείζονα και τα δύο. Το θεωρώ από τη σκοπιά όχι των επιθυμούντων, αλλά της παρένθετης κυοφόρου γυναίκας και πρωτίστως από τη σκοπιά του παιδιού που θα γεννηθεί. Πώς αλήθεια δεν θεωρούμε ότι προσβάλλεται η συνταγματική επιταγή για το σεβασμό και την αξία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, δηλαδή εν προκειμένω της παρένθετης γυναίκας, όταν την κάνουμε απλά μηχανή που γεννά ή μήτρα που γεννά;

Υπάρχει και αυτή η διάταξη του Συντάγματος, για την αξιοπρέπεια του ανθρώπου Στην πράξη -και μην έχουμε καμία αμφιβολία- θα εμπορευματοποιηθεί το σώμα της γυναίκας.

Αλλά ας έρθω τώρα κυρίως στη σκοπιά του παιδιού που θα γεννηθεί. Αυτό το ξεχνούμε συνήθως. Η θεώρηση όλων των ρυθμίσεων και εδώ στην Ελλάδα και όπου έχουν γίνει έξω στις άλλες χώρες, είναι «γονεοκεντρική». Και αυτό ως ένα σημείο είναι λάθος. Μιλούμε για τις θεμιτές επιθυμίες ανθρώπων, ενηλίκων στην αναπαραγωγική ηλικία και με όλους τους περιορισμούς που βάζουν και οι δικές μας διατάξεις, να αποκτήσουν με κάθε επιστημονικά δυνατό τρόπο ένα παιδί. Θεμιτές, αν θέλετε. Και ηθική υποχρέωση έχουμε να τους βοηθήσουμε και συνταγματικά αν θέλετε κατοχυρώνεται. Όμως ουσιαστικά οδηγούμεθα σε ένα παιδί -θα πάρω την ακραία περίπτωση για να επιστήσω την προσοχή σας- «κατά παραγγελία». Παίρνω την ετερόλογη γονιμοποίηση όπου έχω το σπέρμα από μια τράπεζα, το ωάριο από άλλη τράπεζα, μια άγνωστη «παρένθετη» γυναίκα για τη μήτρα της, και ένα ζευγάρι που «παραγγέλλνει». Η περίπτωση αυτή της ετερόλογης θα έλεγα γονιμοποίησης είναι που θα πρέπει να μας απασχολήσει ιδιαίτερα. Και σε αυτήν κρατώ τις ενστάσεις μου. Τι γίνεται με το παιδί. Θα το έλεγα «εξαγονικό», αφού εμπλέκονται βιολογικά και συναισθηματικά έξι άνθρωποι. Γιατί η γυναίκα η «παρένθετη» μπορεί να είναι και παντρεμένη.

Με τρομάζει, κύριε Υπουργέ, η ιδέα ενός ουσιαστικά «έκθετου» παιδιού χωρίς κληρονομική ρίζα, συναισθηματικά μετέωρου και ψυχολογικά ανασφαλούς. Αλήθεια, σκέφτηκε κανείς τι προετοιμασία χρειάζεται για να ισορροπήσει το παιδί αυτό, όταν θα αντιληφθεί τη σύγχυση της ταυτότητάς του; Για να το καταλάβουμε καλύτερα, θα αντιπαραβάλω την προετοιμασία που χρειάζονται και γονείς και υιοθετημένα παιδιά για να μπορούν να ισορροπήσουν. Πάλι και στις υιοθεσίες, εάν δεν γίνει σωστός χειρισμός από έναν κύκλο επιστημόνων έχουμε και αντιμετωπίζουμε προβλήματα. Στην περίπτωση που αναφέρω -αυτή την ακραία περίπτωση και γι' αυτήν κυρίως έχω την ένσταση- ουσιαστικά κάνουμε μία μίξη, θα την έλεγα «αιμομιξία» της βιολογικής αλυσίδας με την κοινωνική αλυσίδα, που μπορεί να

συμβαδίζουν αλλά δεν μπορούν να αναμειγνύονται. Είναι παρακινδυνευμένο. «Τα πειράματα της σύγχρονης γενετικής δεν μπορεί χωρίς ανθρώπινο κόστος να μεταφέρονται ως πειραματισμοί στις κοινωνίες». Αυτό θα πρέπει να το προσέξουμε.

Λοιπόν, διατηρώ από όλο το νομοσχέδιο σοβαρή επιφύλαξη γι' αυτήν την ακραία περίπτωση της ρύθμισης για την παρένθετη κυοφόρο γυναίκα, στην περίπτωση ιδιαίτερα της ετερόλογης γονιμοποίησης. Και θα έλεγα ότι αυτό ίσως θα ήταν ένα θέμα το οποίο δεν μας επείγει. Εδώ, κύριε Υπουργέ, ειδικά γι' αυτήν τη ρύθμιση ίσως ισχύει ακριβώς το «σπεύδε βραδέως». Θα μπορούσαμε να κάνουμε έναν πιο ουσιαστικό διάλογο, διάλογο σε βάθος, με όλους εκείνους οι οποίοι εμπλέκονται με το θέμα, γυναικείους φορείς, κοινωνικούς φορείς, επιστημονικούς φορείς. Φορείς που έχουν ασχοληθεί ιδιαίτερα με τα θέματα της οικογένειας, του παιδιού και της γυναίκας.

Το νομοσχέδιο, επαναλαμβάνω, είναι μια θετική πρόκληση και το ψηφίζω. Διατηρώ όμως την επιφύλαξη μου γι' αυτήν τη ρύθμιση, για την οποία νομίζω βιαζόμαστε και δεν θα χρειαζόταν να βιαστούμε. Μπορούσαμε να δούμε αυτό το θέμα αργότερα, αλλιώς πιστεύω ότι μπορεί και δεν το εύχομαι να πληρώσουμε μεγάλο κόστος σε σχέση με την προσωπικότητα των παιδιών που θα γεννηθούν, αλλά σε σχέση με ανήθικες συναλλαγές. Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι από τα άνω δυτικά θεωρεία της Βουλής παρακολουθούν τη συνεδρίασή μας, αφού ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» με θέμα «180 Χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση», τριάντα οκτώ μαθητές και επτά καθηγητές από το Γυμνάσιο Βλαχοκερασιάς Αρκαδίας.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Επίσης έχω την τιμή να ανακοινώσω ότι:

1. Η Διарκή Εππιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης καταθέτει τις εκθέσεις της στις αιτήσεις άδειας διώξης των Βουλευτών κυρίων Αθανασίου Κατσιγιάννη, Νικόλαου Νικολόπουλου και Ιορδάνη Τζαμπή.

2. Η Διарκή Εππιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών «Απλουστεύσεις και βελτιώσεις στη φορολογία εισοδήματος και κεφαλαίου και άλλες διατάξεις».

3. Η Διарκή Εππιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών: «Κύρωση της Απόφασης των Αντιπροσώπων των Κυβερνήσεων των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου της 15.10.2001, σχετικά με τα προνόμια και τις ασυλίες που χορηγούνται στο Ινστιτούτο Μελετών για θέματα ασφαλείας και στο Δορυφορικό Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και στα όργανά τους και στα μέλη του προσωπικού τους».

Ο συνάδελφος κ. Πολύζος έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΟΛΥΖΟΣ: Κυρία Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, είναι γεγονός ότι το προς συζήτηση νομοσχέδιο αποτελεί τομή όχι μόνο στα νομικά αλλά και στα κοινωνικά δεδομένα της χώρας.

Ο κύριος Υπουργός πολύ σωστά πήρε αυτήν την πρωτοβουλία και έρχεται να καλύψει ένα σοβαρό νομικό κενό. Τα τελευταία χρόνια, τα άλματα της ιατρικής επιστήμης υπήρξαν εντυπωσιακά, με αποτέλεσμα η νομική ρύθμιση να δυσκολεύεται να ανταποκριθεί και να καλύψει τις νέες μορφές κοινωνικής και ιατρικής δραστηριοποίησης.

Εκτός όμως από την ιατρική πρόοδο, κρίνοντας αυτήν τη νομοθετική πρωτοβουλία δεν πρέπει να ξεχνάμε και δύο ακόμη παράγοντες. Ο πρώτος είναι η διακαής επιθυμία χιλιάδων ατέκνων ζευγαριών να αποκτήσουν απογόνους και να σφίξουν ένα δικό τους παιδί στην αγκαλιά τους. Αυτόν τον πόνο και αυτήν την ανάγκη νομίζω ότι την αντιμετωπίζει με επιτυχία το νομοσχέδιο, αφού δίνει και κατοχυρώνει επιτέλους νομοθετικά αυτό το δικαίωμα, αλλά και προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό τις απαραίτητες εγγυήσεις.

Το δεύτερο πράγμα που δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι το τρομερό δημογραφικό πρόβλημα που απειλεί τη χώρα μας και το οποίο σύμφωνα με τους ειδικούς επισείει κίνδυνο εξαφάνισης του έθνους. Δηλαδή αποτελεί ή έπρεπε να αποτελεί το υπ' αριθμό ένα εθνικό θέμα. Νομίζω ότι και ως προς το ζήτημα αυτό, το νομοσχέδιο απαντά κατά τρόπο που δίνει δυνατότητες για τη γέννηση περισσότερων παιδιών.

Κύριοι συνάδελφοι, το νομοσχέδιο κινείται, λοιπόν, σε θετική κατεύθυνση και οι περισσότερες διατάξεις εντοπίζουν τα προβλήματα και προχωρούν σε επιτυχείς ρυθμίσεις. Υπάρχουν βέβαια ορισμένα σημεία για τα οποία θέλω και εγώ να διατυπώσω επιγραμματικά ορισμένες επιφυλάξεις.

Πρώτον, θα ήταν ορθό να έχει προηγηθεί η νομοθετική ρύθμιση της ελεύθερης συμβίωσης και μετά να εισαχθούν οι σχετικές με την ιατρικές υποβοηθούμενη αναπαραγωγή εντός των πλαισίων μιας τέτοιας σχέσης.

Δεύτερον, νομίζω ότι δεν πρέπει να δώσουμε το δικαίωμα σε άγαμη γυναίκα να αποκτά ένα εξ' ορισμού ορφανό από πατέρα παιδί. Αν πάρα ταύτα γίνει κάτι τέτοιο, το σωστό θα ήταν να προηγείται δικαστική απόφαση, η οποία να διαπιστώνει αν υπάρχουν οι σχετικές δυνατότητες από την πλευρά της μέλλουσας μητέρας. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι δυστυχώς η Ελλάδα δεν είναι Σουηδία, όπου οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες.

Τρίτον, θεωρώ ότι ορθώς δίνεται η δυνατότητα χρήσης της παρένθετης μητέρας. Θα πρέπει όμως να οριστεί ότι παρένθετη μητέρα μπορεί να γίνει μόνο γυναίκα που έχει ήδη τεκνοποιήσει για λογαριασμό της, προκειμένου να αποφύγουμε κατά το δυνατόν φαινόμενα εμπορευματοποίησης, αλλά κυρίως για να μειώσουμε την ψυχική σύνδεση της παρένθετης μητέρας με το παιδί.

Τέταρτον, πρέπει να οριστεί ότι το γενετικό υλικό ενός συγκεκριμένου δότη, θα μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο μία φορά. Έτσι, θα αποφευχθούν δύο δυσάρεστα ενδεχόμενα. Αφ' ενός να υπάρχουν άγνωστα μεταξύ τους αδέρφια από τον ίδιο πατέρα ή μητέρα και αφ' ετέρου να υπάρξει εμπορευματοποίηση γενετικού υλικού ενός ατόμου που θα θεωρείται γενετικά προικισμένος για κάποιο συγκεκριμένο λόγο.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΥΣΑ (Αννα Μπενάκη-Ψαρούδα): Το λόγο έχει ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κύριοι συνάδελφοι, το σχέδιο νόμου για την ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή αντιμετωπίζει σημαντικά κοινωνικά προβλήματα της εποχής μας, για τα οποία μέχρι τώρα στη χώρα μας δεν υπήρχε, όπως ήδη ειπώθηκε, νομοθετική πρόβλεψη. Επειδή η έλλειψη κανόνων δημιουργεί πολυποίκιλα ζητήματα, συνθήκες εκμετάλλευσης με σοβαρές επιπτώσεις στην κοινωνία και όχι σπάνια την ανάπτυξη ενός κρυφού και ανεξέλεγκτου εμπορίου, καθίσταται αναγκαία η παρέμβαση του νομοθέτη για τη ρύθμιση των όρων της τεχνητής γονιμοποίησης και για την αντιμετώπιση θεμάτων που προκύπτουν στο χώρο της συγγένειας.

Η υποβοήθηση της ανθρώπινης αναπαραγωγής και η συνεχώς διευρυνόμενη εφαρμογή των σχετικών ιατρικών μεθόδων και στην Ελλάδα είναι αποτέλεσμα της αλματώδους ανάπτυξης της επιστήμης. Όλα αυτά, βέβαια, θέτουν κρίσιμα ηθικά, κοινωνικά και νομικά προβλήματα.

Ενόψει αυτής της πραγματικότητας η ελληνική πολιτεία δεν μπορούσε να μείνει αδιάφορη και μάλιστα τη στιγμή που η εικόνα, έτσι όπως κατά τις εκτιμήσεις εμφανίζεται στη χώρα μας, δείχνει πως σε σύνολο δύο εκατομμυρίων ατόμων που βρίσκονται σε αναπαραγωγική ηλικία περίπου το 20% των ζευγαριών αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα γονιμότητας. Όσο και αν αυτό εκπλήσσει, δεκαπέντε χιλιάδες ζευγάρια κάθε χρόνο προσέρχονται σε ιατρικά κέντρα ζητώντας την επιστημονική βοήθεια για τεχνητή γονιμοποίηση, ενώ είναι γνωστό ότι το 2-2,5% των γεννήσεων σήμερα γίνεται με μεθόδους τεχνητής γονιμοποίησης. Δηλαδή σε δέκα χρόνια έχουμε είκοσι με εικοσιπέντε χιλιάδες παιδιά που γεννήθηκαν -ή θα γεννηθούν την επόμενη

δεκαετία- με μεθόδους τεχνητής γονιμοποίησης.

Επομένως όταν στην ανθρώπινη αγωνία τόσων ζευγαριών η επιστήμη προσφέρει την ελπίδα να ξεπεράσουν προβλήματα υγείας για την απόκτηση ενός παιδιού, του «δικού τους» παιδιού, η πολιτεία οφείλει να απαντήσει με τη διαμόρφωση συγκεκριμένου νομοθετικού πλαισίου.

Με το σχέδιο νόμου που σήμερα συζητείται ρυθμίζεται στην ουσία ό,τι γίνεται στη χώρα μας εδώ και χρόνια και καλύπτεται το κενό που υπάρχει. Γιατί άκουσα κάποιους συναδέλφους να λένε να μην αναφέρουμε στο νομοσχέδιο τίποτα για την παρένθετη μητρότητα, να μην αναφερθούμε στην απόκτηση τέκνων από μοναχική γυναίκα. Όλα αυτά είναι υποκρισία, κατά την άποψή μου.

Είναι κρίμα που ο κ. Γείτονας δεν είναι εδώ, για να του εξηγήσω γιατί θεωρώ ότι αυτές οι απόψεις στην ουσία είναι υποκριτικές. Διότι αυτά συμβαίνουν στη χώρα μας, εδώ και χρόνια, εδώ και δεκαετίες. Πρέπει να ρυθμίσουμε τις νομικές σχέσεις που αφορούν, κυρίως, το παιδί. Διότι ο πιο αδύναμος κρίκος σε όλα αυτήν την αλυσίδα της ανθρωπίνης αναπαραγωγής είναι το παιδί που γεννήθηκε και που θα γεννηθεί με τη μέθοδο της τεχνητής γονιμοποίησης.

Ήδη πριν από πολλά χρόνια, όπως αναφέρθηκε, πολλές άλλες χώρες -εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης- το έχουν πράξει. Έχουν νομοθεσίες από τη δεκαετία 1980 μάλιστα. Οι νομοθεσίες αυτές αλλάζουν, εκσυγχρονίζονται και, βέβαια, είναι γεγονός ότι δεν κινούνται προς ενιαία κατεύθυνση. Άλλες είναι -θα έλεγα- πιο αυστηρές, πιο περιοριστικές, απαγορευόντας ή περιορίζοντας ορισμένες μεθόδους, ενώ άλλες είναι περισσότερες ευρείες και ελαστικές.

Οι διαφοροποιήσεις αυτές είναι ενδεικτικές των διλημάτων του νομοθέτη. Και αυτό είναι πολύ φυσικό, αφού οι νομικές ρυθμίσεις δεν μπορούν παρά να λαμβάνουν υπόψη τις ηθικές και κοινωνικές συνιστώσες των προβλημάτων που πρέπει να αντιμετωπίσουμε για ένα τόσο σημαντικό και περίπλοκο θέμα.

Πριν από καιρό είχαμε συγκροτήσει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης νομοπαρασκευαστική επιτροπή από καταξιωμένους και έγκριτους επιστήμονες, με επικεφαλής τον ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεώργιο Κουμάντο και με αντικείμενο τη μελέτη των επιπτώσεων της βιογενετικής στο Αστικό και κυρίως στο Οικογενειακό Δίκαιο.

Η επιτροπή αυτή συνεδρίασε επανειλημμένα επί πάρα πολλούς μήνες. Είχε συνεχή συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, βιολόγους, ιατρούς, γενετικούς επιστήμονες, των οποίων ζήτησε τη γνώμη, πριν καταλήξει στην κατάρτιση της πρότασης που μας κατέθεσε την περασμένη άνοιξη. Στις 23 Απριλίου 2002 το Υπουργείο Δικαιοσύνης έδωσε το νομοσχέδιο αυτό στη δημοσιότητα και περίμενα πέντε μήνες πριν το καταθέσω στη Βουλή στις 12 Σεπτεμβρίου 2002. Από τις 23 Απριλίου μέχρι τις 12 Σεπτεμβρίου που κατατέθηκε το νομοσχέδιο λάβαμε υπόψη όσες παρατηρήσεις και απόψεις κατατέθηκαν σχετικά. Διότι μια δεύτερη υποκρισία είναι ότι αυτό το νομοσχέδιο -έτσι ειπώθηκε από κάποιους- δεν έτυχε ευρέως διαλόγου. Επαναλαμβάνω ότι επί πέντε ολόκληρους μήνες αποτέλεσε αντικείμενο διαλόγου.

Στο διάστημα αυτό είναι αλήθεια ότι η Εκκλησία δεν μας είχε καταθέσει τις απόψεις της. Γι' αυτό ο ίδιος, πριν αρχίσει η συζήτηση στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής μετά την κατάθεσή του τον περασμένο Σεπτέμβριο, παρακάλεσα τον Αρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο να καταθέσει τις απόψεις της Εκκλησίας.

Μάλιστα, ζήτησα να έρθει και συνεργάτης του που ασχολείται με τα θέματα αυτά από την Επιτροπή της Βιοηθικής της Εκκλησίας, κάναμε μία αναλυτική συζήτηση και μου κατατέθηκαν γραπτά οι απόψεις της Εκκλησίας. Λάβαμε υπόψη ορισμένες από αυτές. Όπως για παράδειγμα η πρόταση να αντικαταστήσουμε τον όρο «γενετικό υλικό» που ήταν στο αρχικό κείμενο με τον όρο «γαμέτες», έγινε αποδεκτή, γιατί μάλλον επιστημονικά είναι περισσότερο κυριολεκτούσα. Επίσης και ορισμένες άλλες παρατηρήσεις όπως να υπάρχει δικαστική απόφαση στην περίπτωση της μεταθανάτιας γονιμοποίησης, εφόσον θα κρατούσαμε αυτήν τη ρύθμιση μέσα στο νομοσχέδιο κλπ.

Θέλω να τονίσω εδώ ότι οι επιστημονικές εφαρμογές ενίοτε

προκαλούν –και όχι πάντοτε αδικαιολόγητα- φόβους, όπως επίσης οι επιστημονικές εφαρμογές δημιουργούν –και όχι πάντοτε αδικαιολόγητα- προκαταλήψεις. Απάντηση ωστόσο στις φοβικές καταστάσεις, κατά την άποψή μου, είναι η γνώση, η εξοικείωση με τα επιτεύγματα της επιστήμης, η κριτική τους αξιολόγηση, αλλά κυρίως η δύναμη των κοινωνιών να αφομοιώσουν, όχι μόνο το παρελθόν, αλλά η δύναμη να μπορούν να αφομοιώσουν οι κοινωνίες και το μέλλον του πολιτισμού. Και εκτιμώ ότι ο νομοθέτης με την παρέμβασή του οφείλει να επιβεβαιώνει ότι η πρόοδος της βιολογίας και της ιατρικής πρέπει να χρησιμοποιείται με μεγάλη προσοχή, προς όφελος της παρούσης, αλλά και των μελλοντικών γενεών, ότι πρέπει να εκφράζει την ανάγκη σεβασμού στο ανθρώπινο όν, τόσο ως ατόμου όσο και ως μέλους του ανθρωπίνου είδους και να αναγνωρίζει ρητά τη σημασία της εξασφάλισης της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, γιατί η κατάρτιση της βιολογίας και της ιατρικής ενδέχεται να οδηγήσει σε πράξεις που θέτουν σε κίνδυνο και την αξία του ανθρώπου και την ανθρωπινή αξιοπρέπεια.

Το προς ψήφιση σχέδιο νόμου λαμβάνει υπόψη του όλα τα παραπάνω και βρίσκεται σε αρμονία με το ισχύον νομικό μας πλαίσιο, τις βασικές ηθικές αξίες της κοινωνίας μας και την ιατρική δεοντολογία, ενώ ανταποκρίνεται, πιστεύω, και στη σημερινή κοινωνική πραγματικότητα, έτσι ώστε οι ρυθμίσεις που προτείνονται να αντιμετωπίζουν με επιτυχία τα προβλήματα που ανακύπτουν.

Δεν πρέπει επίσης να μας διαφεύγει ότι πολύ εύκολα ματαιώνονται απαγορεύσεις σε ένα χώρο που οι εξελίξεις είναι τόσο ραγδαίες, όπως ο χώρος της ιατρικής, της βιολογίας, της γενετικής. Και μπορεί να ματαιώνονται απαγορεύσεις, για παράδειγμα, με ένα απλό ταξίδι σε μία άλλη χώρα με διαφορετικό νομοθετικό καθεστώς.

Η Γερμανία, όταν ρύθμισε στη δεκαετία του 1980, πολύ ωρίς, τα θέματα αυτά, δεν προέβλεψε την παρένθετη μητρότητα. Το αποτέλεσμά της είναι κατακλύζεται σήμερα η Γερμανία από διαφημίσεις από διάφορα ινστιτούτα σχετικά διαφόρων άλλων χωρών και των ΗΠΑ και των ευρωπαϊκών χωρών, που προσφέρουν τη δυνατότητα στις Γερμανίδες να πάνε σε αυτές τις χώρες και να χρησιμοποιήσουν την παρένθετη μητρότητα, τη δανεική μήτρα, για να αποκτήσουν το πολυπόθητο παιδί. Γι' αυτό το λόγο ο νόμος πρέπει να είναι και εύκαμπτος, για να μην καταλήξουν οι διατάξεις του κενό γράμμα.

Απέναντι στα διλήμματα που τίθενται και αντιμετωπίσαν και οι άλλες χώρες, ο Έλληνας νομοθέτης, πιστεύω, έχει δύο σταθερά ερείσματα. Το ένα είναι το Σύνταγμά μας και το άλλο η σύμβαση της Ευρώπης στο Οβιέδο του 1997 για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιοϊατρική, που ως γνωστό κυρώθηκε στην πατρίδα μας με το ν.2619/1998.

Σε συνταγματικό επίπεδο, το δικαίωμα της αναπαραγωγής βρίσκεται την κατοχύρωσή του κατά κύριο λόγο στο άρθρο 5 του Συντάγματος: «καθένας έχει το δικαίωμα με βάση την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του να αποκτήσει απογόνους, σύμφωνα με τις επιθυμίες του». Κατά συνέπεια, η προσφυγή στις ιατρικές μεθόδους, προκειμένου να αποκτηθούν τέκνα, εντάσσεται στο προστατευτικό πεδίο του Συντάγματος, αρκεί η άσκηση του δικαιώματος της αναπαραγωγής να μην προσκρούει σε δικαιώματα άλλων, να μην παραβιάζει το Σύνταγμα και να μην προβάλλει τα χρηστά ήθη.

Δεν θα αρνηθώ ότι και άλλες διατάξεις του Συντάγματος, αυτές που προστατεύουν την οικογένεια κλπ., όπως και το άρθρο 2 για την ανθρωπινή προσωπικότητα, έχουν το δικό τους ρόλο. Ωστόσο δεν αποδέχομαι τις απόψεις του κ. Παυλόπουλου, ο οποίος θεωρώ ότι προχώρησε υπερβολικά σήμερα στην εκτίμηση ότι θα κριθεί κίονας αντισυνταγματικό το νομοσχέδιο. Μάλλον είναι μία βιαστική εκτίμηση του κ. Παυλόπουλου.

Σε ό,τι αφορά τη σύμβαση του Οβιέδο, το ενδιαφέρον, η δέσμευση για τον Έλληνα νομοθέτη δημιουργείται ως προς την απαγόρευση επιλογής φύλου, με εξαίρεση την επιλογή που επιβάλλεται από ιατρικούς λόγους, την απαγόρευση επίσης της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης και το επιτρεπτό ερευνών σε γονιμοποιημένα ωάρια.

Η κ. Μπενάκη είπε «βάζουμε μία απαγόρευση», απαγορεύεται

η αναπαραγωγική κλωνοποίηση. Τι σημασία μπορεί να έχει αυτό;

Κυρία Μπενάκη, έχει τη σημασία που έχει κάθε νομοθεσία. Και η ρητή διάταξη, σε εθνικό μας νομοθέτημα, ότι απαγορεύουμε στον ελλαδικό χώρο την αναπαραγωγική κλωνοποίηση, έχει τη δική της ξεχωριστή σημασία. Ο νομοθέτης σαφώς δεν μπορεί να περιορίσει, να αποκλείσει αν θέλετε, τις περαιτέρω εξελίξεις της επιστήμης. Αλλά έχει υποχρέωση να θέτει συγκεκριμένους κανόνες και όρους. Και η ρητή απαγόρευση της κλωνοποίησης, της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης, είναι απόλυτα αναγκαία, γι' αυτό και την συμπεριλάβαμε στο πρώτο άρθρο. Βέβαια η σύμβαση του Οβιέδο αφορά και το επιτρεπτό ερευνών σε γονιμοποιημένα ωάρια.

Σύμφωνα με τα παραπάνω το σχέδιο νόμου πρώτα απ' όλα –το τονίζω- απαγορεύει ρητά την αναπαραγωγική κλωνοποίηση, καθώς και την επιλογή φύλου, εκτός αν η επιλογή αυτή επιβάλλεται από ιατρικούς λόγους, αν πρόκειται δηλαδή να αποφευχθεί σοβαρή κληρονομική νόσος που συνδέεται με το φύλο. Με ευθύνη και επιστημονική τεκμηρίωση το νομοσχέδιο υιοθετεί ανεπιφύλακτα την τεχνητή σπερματέγχυση και την απλή εξωσωματική γονιμοποίηση είτε ομόλογη είτε ετερόλογη μόνο για να αντιμετωπίζεται η αδυναμία απόκτησης τέκνων με φυσικό τρόπο, από γονείς που είναι σε ηλικία ικανότητας αναπαραγωγής ή για να αποφεύγεται η μετάδοση στο τέκνο σοβαρής ασθένειας.

Δεν επιτρέπουμε και δεν ρυθμίζουμε την τεχνητή γονιμοποίηση για λόγους συνδεδεμένους με την ύπαρξη ομοφυλικής σχέσης, γιατί και αυτό το έχω ακούσει τους προηγούμενες μήνες. Θα μου επιτρέψετε να πω ότι όσοι ισχυρίζονται κάτι τέτοιο, δεν είχαν κάνει τον κόπο να διαβάσουν –όχι να μελετήσουν- την αρχική διατύπωση που υπήρχε ευθύς εξαρχής στο σχετικό άρθρο του προσχεδίου, που είχαμε δώσει από την περασμένη άνοιξη στην δημοσιότητα.

Είναι, όπως ανέφερα ήδη, δεκαπέντε χιλιάδες τα ζευγάρια κάθε χρόνο που ζητούν αυτή τη νομιμοποίηση, γιατί μπαίνουν στην πολύ επώδυνη διαδικασία της τεχνητής γονιμοποίησης. Μάλιστα μπαίνουν σε αυτή τη διαδικασία όχι για λόγους αισθητικής των γυναικών, αλλά γιατί υπάρχει βεβαιωμένο ιατρικό πρόβλημα. Αυτό θα πρέπει να το έχουμε υπόψη μας.

Και όσοι συνάδελφοι –θα έλεγα ίσως δικαιολογημένα από πλευράς προβληματισμού- βιαστικά καταλήγουν σε ορισμένα συμπεράσματα «να απαγορεύσουμε αυτό, να απαγορεύσουμε το άλλο», τη στιγμή που στην πράξη όπως είπα εδώ και πολλά χρόνια και στη χώρα μας συμβαίνουν αυτά- θα πρέπει να έχουν υπόψη τους και να έχουμε όλοι μας υπόψη ότι αυτά τα ζευγάρια ή αυτός που προσφεύγει –ακόμα και η μοναχική γυναίκα- στην βοήθεια της επιστήμης, το κάνουν γιατί αναγκάζονται.

Αναγκάζονται γιατί θέλουν να προσφέρουν φροντίδα και αγάπη, να δώσουν δηλαδή νόημα στη ζωή τους. Αναγκάζονται να υποστούν, θα έλεγα, αυτή τη διαδικασία και μάλιστα συνήθως περισσότερες από μία φορές, χωρίς δυστυχώς μάλιστα τη βεβαιότητα του αποτελέσματος πάντα, με μεγάλο οικονομικό κόστος, αλλά κυρίως με κόστος ψυχικό. Γιατί ποιος θα αμφισβητήσει ότι χρειάζεται ιδιαίτερο κουράγιο, ψυχική δύναμη, θέληση για να μπουν σε αυτήν τη διαδικασία, κυρίως από την πλευρά των γυναικών που πρέπει να έχουν μεγάλη επιμονή και υπομονή;

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, δεν είναι μία επιλογή της στιγμής. Είναι απόφαση ζωής που δεν γίνεται για το κέφι είτε του ζευγαριού είτε της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει παιδί. Πώς μπορούμε, λοιπόν, να αρνηθούμε εμείς, ως πολιτεία, έμπρακτα την ευαισθησία και την κατανόηση σε όλους αυτούς τους πολίτες, όταν η επιστήμη και η σύγχρονη τεχνολογία έρχονται αρωγοί τους;

Ρυθμίζει επίσης το σχέδιο νόμου την τύχη των κρουσυντηρημένων γαμετών και των κρουσυντηρημένων γονιμοποιημένων ωαρίων που δεν θα χρειαστούν στο ζευγάρι για να τεκνοποιηθεί. Εδώ άκουσα και τις απόψεις της Εκκλησίας και πράγματι πλησιάσαμε πολύ, θα έλεγα, σε σχέση με τις προτεραιότητες που πρέπει να υπάρχουν ως προς τη χρησιμοποίηση αυτών των γονιμοποιημένων ωαρίων.

Τα πρόσωπα δηλαδή που προσφεύγουν σε υποβοηθούμενη αναπαραγωγή αποφασίζουν, πριν την έναρξη της σχετικής διαδικασίας, με κοινή έγγραφη δήλωσή τους ότι μπορούν να διατεθούν αυτά κατά προτεραιότητα σε άλλα πρόσωπα που θα επιλέξει ο ιατρός ή το ιατρικό κέντρο και έπεται η χρησιμοποίησή τους για ερευνητικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς. Ως τελευταία επιλογή αναφέρεται η καταστροφή τους.

Ειδική πρόβλεψη υπάρχει επίσης στο νομοσχέδιο για τα μη κρυοσυντηρημένα γονιμοποιημένα ωάρια, που πρέπει να καταστρέφονται μετά δεκατέσσερις μέρες από τη γονιμοποίηση.

Η μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση, είναι βεβαίως μία οριακή περίπτωση, πολύ οριακή και σπάνια, που όμως, κύριε Γείτονα, συμβαίνει στην πράξη. Από εκεί αρχίζουν και δημιουργούνται προβλήματα και όλα αυτά τα προβλήματα που αναφέρθηκαν εδώ επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα του να έχεις σαφές νομοθετικό πλαίσιο, γιατί διαφορετικά τα προβλήματα δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Στην οριακή αυτή περίπτωση που, όπως είπα, συμβαίνει στην πράξη και την κυοφορία γονιμοποιημένου ωαρίου, το σχέδιο νόμου την επιτρέπει με δικαστική άδεια, -έχει ως απαραίτητη προϋπόθεση τη δικαστική άδεια- υπάγοντας τις δυνατότητες αυτές σε πολύ αυστηρές προϋποθέσεις. Πρέπει δηλαδή ο σύζυγος ή ο μόνιμος σύντροφος της γυναίκας να έπασχε από ασθένεια που συνδέεται με πιθανό κίνδυνο στειρότητας ή να υπήρχε κίνδυνος θανάτου του και να είχε συναινήσει ο σύζυγος ή ο μόνιμος σύντροφος της γυναίκας με συμβολαιογραφικό έγγραφο προς τούτο. Τίθενται επίσης οι χρονικοί περιορισμοί των έξι μηνών από το θάνατο του συζύγου και της μη παρέλευσης διέτης. Αποφέρει ο κ. Παυλόπουλος ότι ο αποβιώσας δεν έχει τη δυνατότητα ανάκλησης της βουλήσεως. Μα, στην περίπτωση της διαθήκης -ορθώς του επισημάνθηκε- έχει τη δυνατότητα ανάκλησης εκ των υστέρων της βουλήσεώς του; Και στη μία και στην άλλη περίπτωση εκ των υστέρων δεν υπάρχει η δυνατότητα ανάκλησης της βουλήσεως. Αλλά και σε αυτές τις περιπτώσεις το ζευγάρι, όταν υπάρχουν αυτοί οι συγκεκριμένοι λόγοι, λόγοι δηλαδή ασθένειας ή κινδύνου θανάτου, πολύ υπεύθυνα παίρνει την απόφαση να προχωρήσει στην κρυοσυντήρηση των γαμετών ή του ωαρίου, όπως είπαμε. Τυχόν ανυπαρξία νομοθετικής ρύθμισης και για τη μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση, όσο σπάνιες κι αν είναι αυτές οι περιπτώσεις, θα οδηγούσε κι εδώ στη γέννηση παιδιών δεύτερης κατηγορίας, τα οποία δεν θα είχαν τη δυνατότητα να θεμελιώσουν την πατρότητα του συζύγου της μητέρας τους, με συνέπεια να στερούνται συναφών δικαιωμάτων τους.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ)

Ειδικά για την περίπτωση τώρα κατά την οποία μεσολαβεί άλλη γυναίκα, διαφορετική από εκείνη που θέλει να αποκτήσει τέκνο, και αφού ιατρικά βεβαιώνεται ότι είναι αδύνατο να κυοφορήσει η γυναίκα που το επιθυμεί, το σχέδιο νόμου απαιτεί προηγούμενη δικαστική άδεια. Απαιτείται επιπροσθέτως έγγραφη συμφωνία των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν το τέκνο και της γυναίκας που θα το κυοφορήσει, καθώς και του συζύγου της, αν είναι έγγαμη. Έχουμε δηλαδή εδώ την περίπτωση της παρένθετης μητρότητας ή της δανεικής μήτρας.

Στο κοινωνικό σας περιβάλλον, στο φιλικό σας περιβάλλον δεν έχετε περιπτώσεις -στην πράξη έχει συμβεί αυτό- όπου η αδερφή κυοφόρησε για λογαριασμό της αδερφής ή η μητέρα για λογαριασμό της κόρης, που δεν μπορεί για ιατρικούς λόγους μέσα στο γάμο να κυοφορήσει ή της πολύ στενής φίλης επίσης που προσεφέρθη να μπει σ' αυτήν την πολύ επώδυνη και δύσκολη διαδικασία για λογαριασμό της φίλης της; Υπάρχουν αυτά τα παραδείγματα και συμβαίνουν κι εκτιμώ ότι θα συμβαίνουν όλο και περισσότερο ίσως, σε σύγκριση με το παρελθόν. Τι κάνουμε; Κλείνουμε τα μάτια; Αλίμονο αν κλείσουμε τα μάτια. Τότε θα είναι, επαναλαμβάνω, αρρύθμιστες οι σχέσεις και κυρίως θα είναι απροσπάτετο το παιδί ή τα παιδιά που γεννιούνται με τη μέθοδο αυτή.

Ωστόσο, ακούγοντας και τον προβληματισμό που είχε αναπτυχθεί στην επιτροπή, διένειμα σήμερα τις γνωστές αναδιατυπώσεις. Προσθέτουμε στο άρθρο 1458 ότι «η μεταφορά γονι-

μοποιημένων ωαρίων στο σώμα άλλης γυναίκας και η κυοφορία από αυτήν επιτρέπεται με δικαστική άδεια, που παρέχεται πριν από τη μεταφορά, εφόσον υπάρχει έγγραφη και χωρίς αντάλλαγμα συμφωνία των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο και της γυναίκας που θα κυοφορήσει, καθώς και του συζύγου της, αν αυτή είναι έγγαμη». Μπαίνει το «και χωρίς αντάλλαγμα».

Η εμπορευματοποίηση δεν είναι ο κανόνας. Συνήθως ο κανόνας είναι η προσφορά της βοήθειας από το φιλικό και κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον σ' αυτήν τη διαδικασία.

Επίσης πιο κάτω προσθέτουμε ότι «η δικαστική άδεια παρέχεται ύστερα από αίτηση της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτή είναι ιατρικώς αδύνατον να κυοφορήσει και ότι η γυναίκα που προσφέρεται να κυοφορήσει, «η αδελφή, η φίλη, η μητέρα, η συγγενής κλπ» είναι, ενόψει της κατάστασης της υγείας της, κατάλληλη για κυοφορία». Θέτουμε δηλαδή πολύ σαφείς κανόνες που αφορούν και την υγεία, τη σωματική και ψυχική, της γυναίκας που προσφέρει τη μήτρα της, για να μπορέσει να αποκτήσει η άλλη γυναίκα το παιδί.

Διατυπώθηκαν ερωτήματα και στην επιτροπή. Δόθηκαν οι απαντήσεις, θα τις επαναλάβω. Τι γίνεται στην περίπτωση αυτή της παρένθετης μητρότητας, η οποία είναι πρακτική σε όλες τις χώρες, -δηλαδή στην πράξη συμβαίνει αυτό, η δανεική μήτρα αν οι γενετικοί γονείς για παράδειγμα πεθάνουν ή από κάποια άλλη αιτία, διαζύγιο κλπ. οι μεν γενετικοί γονείς επιθυμούν τη διακοπή της κύησης η δε κυοφορούσα μητέρα μπορεί να την αρνείται; Σύμφωνα με το νομοσχέδιο εφόσον δοθεί η δικαστική άδεια -και πάντα πρέπει να προϋπάρχει η δικαστική άδεια όπως είπαμε- μητέρα θα είναι η μητέρα που τη ζήτησε και πατέρας ο σύζυγός της ή ο σύντροφός της. Άρα υπάρχουν νομικοί γονείς. Αν πεθάνουν ή αν υπάρξει διαζύγιο, η κατάσταση είναι όμοια με εκείνη της φυσικής κυοφορίας. Παραδείγματος χάρι και στη φυσική κυοφορία η έγκυος γυναίκα που βρίσκεται προς το τέλος της κύησης σκοτώνεται σε δυστύχημα, αλλά οι γιατροί σώζουν το έμβρυο ή εκδίδεται διαζύγιο ενώ η γυναίκα είναι έγκυος.

Εκείνο φυσικά που αποκλείεται είναι η επιβολή -νομικά άλλωστε θα ήταν αδύνατον- διακοπής της κύησης στην κυοφόρο. Η σχετική απόφαση και εφόσον πληρούνται οι όροι του νόμου ανήκει αποκλειστικά σε αυτήν.

Επίσης υπήρξε και ο προβληματισμός ότι στην περίπτωση αυτή της παρένθετης μητρότητας δημιουργούνται και άλλα νομικά, κοινωνικά, ψυχολογικά κλπ. ιδιαίτερα δυσεπίλυτα προβλήματα. Πράγματι αλλά δεν έχουμε μόνο σε αυτήν την περίπτωση τέτοιου είδους προβλήματα. Παρόμοια προβλήματα θα θυμίσω ότι δημιουργεί και η υιοθεσία και ψυχολογικά και κοινωνικά και άλλα. Και προσέξτε, κύριε Γείτονα, στην περίπτωση της απόκτησης με την παρένθετη μητέρα, δηλαδή με τη δανεική μήτρα που κυοφόρησε το γονιμοποιημένο ωάριο της παραγγέλουσας μητέρας είτε του παραγγέλλοντος πατέρα, σε αυτήν την περίπτωση είναι ίσως λιγότερα τα προβλήματα αφού κατ' αρχήν τουλάχιστον το ωάριο και πιθανά και το σπερματοζωάριο -το ωάριο παρέχεται από την παραγγέλουσα και το σπερματοζωάριο από τον παραγγέλοντα πατέρα- προέρχεται από τους, θα λέγαμε, φυσικούς γονείς ενώ στην υιοθεσία δεν υπάρχει ούτε καν αυτή η βιολογική συγγένεια και σχέση, την οποία έχουμε σε αυτήν την περίπτωση. Άρα υπάρχει ένας περισσότερο ισχυρός βιολογικός ρυθμός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ (Α' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Γι' αυτό ξεχώρισα την ετερόλογη και αναφέρθηκα ειδικά σ' αυτή. Αυτήν αρνούμαι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Να αποκλείσουμε την ετερόλογη.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΗΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Λέω ότι και στην υιοθεσία έχουμε προβλήματα, ενώ στις περιπτώσεις που παρέχει η παραγγέλουσα το ωάριο και ο παραγγέλων πατέρας το σπερματοζωάριο εκεί έχουμε και στενότερο βιολογικό δεσμό. Στην άλλη περίπτωση θα είναι περισσότερο όμοια η κατάσταση με την υιοθεσία, όπου δεν υπάρχει ο βιολογικός δεσμός.

Όλα αυτά, όμως, συμβαίνουν στην πράξη. Είναι λάθος να κλείνουμε τα μάτια σε αυτές τις περιπτώσεις και να αφήνουμε τα θέματα αυτά αρρύθμιστα λέγοντας ότι αν δεν τα ρυθμίσει ο νομοθέτης η ιατρική επιστήμη στην Ελλάδα δεν θα προχωρά προς τις κατευθύνσεις αυτές. Χιλιάδες παιδιά γεννώνται και θα γεννώνται με τις μεθόδους αυτές. Και πρέπει να κατοχυρώσουμε πάνω απ' όλα νομικά αυτά τα παιδιά.

Επίσης έχουμε προβλέψει ότι θα πρέπει τόσο η αιτούσα στην παρένθετη μητρότητα όσο και η κυοφόρος γυναίκα να έχουν την κατοικία τους στην ελληνική επικράτεια. Και αυτό το κάνουμε για να αποτραπεί οποιαδήποτε περίπτωση ανάπτυξης του λεγόμενου «αναπαραγωγικού» τουρισμού –αναφέρθηκα σε παραδείγματα νωρίτερα άλλων χωρών που διαφημίζουν τον «αναπαραγωγικό» τους τουρισμό– καθώς και για να αποφευχθεί η διακίνηση γυναικών με σκοπό την εκμετάλλευσή τους.

Σχετικά με τη δυνατότητα, τώρα, των άγαμων γυναικών να προσφύγουν σε τεχνητή γονιμοποίηση, επειδή για ιατρικούς λόγους δεν μπορούν να αποκτήσουν παιδί. Το σχέδιο νόμου δεν την αποκλείει και σε αυτό εξακολουθώ να επιμένω ότι πρέπει να έχει το δικαίωμα, δηλαδή να είναι νόμιμη και στην περίπτωση αυτή η προσφυγή της άγαμης μοναχικής γυναίκας υπό προϋποθέσεις στη βοήθεια της επιστήμης. Και μάλιστα ρυθμίζουμε την πατρότητα του άνδρα που επιθυμεί το τέκνο χωρίς να είναι σύζυγος με το γεγονός ότι υπάρχει συμβολαιογραφική συναίνεσή του στην τεχνητή γονιμοποίηση. Δηλαδή εάν μία μοναχική γυναίκα για ιατρικούς λόγους δεν μπορεί να αποκτήσει παιδί, αλλά συμβιώνει –δεν είναι ύπανδρος, αλλά συμβιώνει– με κάποιον, τότε θα πρέπει να δοθεί η συμβολαιογραφική συναίνεση και αυτό στην τεχνητή γονιμοποίηση.

Σε περίπτωση που έχουμε αυτήν τη συμβίωση –αν δεν κάνω λάθος– ο κ. Λυκουρέζος πρότεινε να υπάρχει ένας ελάχιστος χρόνος αποδεικνυομένης συμβίωσης. Κύριε Λυκουρέζο, να σας πω την αλήθεια εγώ τη «μεζούρα» αυτή δεν μπορώ να την ανακαλύψω, δηλαδή να πούμε, να έχουν συμβιώσει τουλάχιστον δύο χρόνια. Θα προσέρχονται και θα διαπιστώνει το δικαστήριο ότι τους λείπουν τρεις εβδομάδες, θα τους λέει ξαναπηγαίνετε και συνεχίστε για τρεις εβδομάδες τη συμβίωσή σας και ξαναγυρίστε μετά για να διαπιστώσω μετά εάν έχετε συμπληρώσει τη διετία!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΚΟΥΡΕΖΟΣ: Υφίσταται αυτό στο εξωτερικό.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Και γιατί να είναι διετία και να μην είναι ένας χρόνος ή γιατί να είναι ένας χρόνος και να μην είναι τρία ή τέσσερα χρόνια; Αντιλαμβάνεστε ότι όλα αυτά...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΠΛΑΚΗΣ: Πώς θα αποδειχθεί στην πράξη ότι συμβιώνουν;

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Συμφωνώ απόλυτα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΠΛΑΚΗΣ: Θα συμβιώσουν μια μέρα και θα μπορούν να τεκνοποιήσουν; Είναι αυτονόητο ότι κάποιος χρονικός προσδιορισμός θα πρέπει να υφίσταται.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Επειδή στην πράξη δεν μπορούν να αποδειχθούν αυτά, θα είναι καλύτερα να μην μπούμε σε τέτοιους περιορισμούς, οι οποίοι δεν έχουν και κανένα πρακτικό αντίκρισμα σε τελευταία ανάλυση. Είναι ελεύθερη η απόφαση των ανθρώπων που συμβιώνουν να αποκτήσουν τέκνο. Και δεν πρέπει να στερήσουμε και το δικαίωμα από τη μοναχική γυναίκα χωρίς σημείωση που για ιατρικούς λόγους δεν μπορεί, γιατί η μητρότητα, όπως είπε και ο κ. Ασκητής, είναι μέσα στα γονίδια της γυναίκας και δεν είναι απλά η επιθυμία του να γίνει μητέρα. Στην ουσία με την απόκτηση του παιδιού δεν ολοκληρώνεται η ίδια εγωιστικά ως άτομο, αλλά δίνει τη χαρά της ζωής και της ανάπτυξης μέσα σε μία μονογονεϊκή οικογένεια, η οποία, θυμίζω, προστατεύεται ήδη και από το Σύνταγμα και το γενικότερο νομικό μας πολιτισμό, να μεγαλώσει ένα παιδί.

Δεν είναι πάντα δυστυχισμένα τα παιδιά που μεγαλώνουν μ' ένα γονέα. Έχουμε υπόψη μας ότι, όταν είναι πλείρια η αγάπη, που δίδεται απ' αυτόν το γονέα, μπορεί να υποκαταστήσει...

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ: Την οδηγεί στο γάμο.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): ...και μπορεί να την οδηγήσει και στο γάμο.

Επομένως επαναλαμβάνω ότι σ' αυτές τις δυο περιπτώσεις, δηλαδή της παρένθετης μητρότητας και της μοναχικής γυναίκας όπως και στη μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση, μια πλήρης νομοθετική απαγόρευση δεν θα ήταν το καλύτερο μέτρο. Αυτό το λέω, διότι δεν θα μπορούσε εκ των πραγμάτων να επιβληθεί στην πράξη, όπως συμβαίνει συχνά με τις απαγορεύσεις αυτού του είδους.

Εξάλλου κατά την άποψή μου είναι ιδιαίτερα υποκριτικό να δεχόμαστε σιωπηλά τη δυνατότητα –γιατί αυτό θα κάναμε, δηλαδή θα το δεχόμασταν σιωπηλά– σε όσους διαθέτουν τα οικονομικά μέσα να μεταβαίνουν στο εξωτερικό –να πηγαίνουν δηλαδή ταξίδι στις άλλες χώρες, που προβλέπουν διαφορετικά και δίνουν τη δυνατότητα κι αυτών των μεθόδων τεχνητής γονιμοποίησης– και σε όσους δεν διαθέτουν την οικονομική άνεση, να τους τη στερούμε. Ή μήπως μετά θα απαγορεύαμε την επιστροφή τους με τα παιδιά, που θα είχαν γεννηθεί μ' αυτές τις μεθόδους στην άλλη χώρα; Όχι, βέβαια!

Γι' αυτό, λοιπόν, ας είμαστε περισσότερο ειλικρινείς. Η επιστήμη έχει καλύψει αυτά τα χρόνια και χρειάζεται να θέσουμε συγκεκριμένους κανόνες και όρους, για να αντιμετωπίζονται τα πολυποίκιλα προβλήματα, που ήδη φθάνουν ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, και πάνω απ' όλα να κατοχυρώσουμε τον ασθενή κρίκο σ' αυτήν την αλυσίδα, που –το τονίζω– είναι το παιδί. Τα δικά του δικαιώματα πρέπει να ρυθμίζονται και να κατοχυρώνονται.

Εκτός αυτής της παραδοχής θα έλεγα ότι πράγματι πρέπει πάντα μπροστά στα μάτια μας να έχουμε απ' όλα τα εμπλεκόμενα μέρη τον πλέον ανυπεράσπιστο. Το παιδί είναι ανυπεράσπιστο. Πιστεύω ότι ο νομικός πολιτισμός σ' αυτήν τη χώρα δεν ανέχεται πλέον ένα παιδί υποβαθμισμένο από άποψης νομικής κατάστασης –όπως ακριβώς συνέβαινε παλαιότερα με εξώγαμα παιδιά, όπου είχαμε δυο κατηγορίες παιδιών από πλευράς κληρονομικού και οικογενειακού δικαίου κλπ– και δεν πρέπει να ανέχεται τη δημιουργία παιδιών βίγτα κατηγορίας.

Τέλος, το σχέδιο νόμου τάσσεται υπέρ της ανωνυμίας των τρίτων προσώπων που προσφέρουν τους γαμέτες ή τα γονιμοποιημένα ωάρια. Όμως παράλληλα προβλέπει τη διατήρηση, όπως ήδη αναφέρθηκε, σε απόρρητο αρχείο του ιατρικού ιστορικού του δότη απλά με κωδικό αριθμό, ώστε το τέκνο και μόνο αυτό να έχει πρόσβαση στο συγκεκριμένο ιστορικό, αν το επιβάλλουν λόγοι υγείας. Πρόσβαση στο ιστορικό για λόγους υγείας! Εδώ δεν είναι σωστό αυτό που ειπώθηκε: «Μα, δεν θα πρέπει το παιδί να έχει το δικαίωμα να γνωρίσει τον πατέρα του»; Δεν είναι ο πατέρας του! Είναι ο δότης υλικού, που μπορεί ο ίδιος να είναι δότης για πάρα πολλούς, εάν –για παράδειγμα– διδίδει το υλικό του σε μια τράπεζα σπέρματος.

Άλλο πράγμα, λοιπόν, είναι η περίπτωση υιοθεσίας, που το παιδί αναζητεί και δικαιούται να γνωρίσει τους φυσικούς γονείς κι άλλο αυτή η περίπτωση. Σ' αυτήν την περίπτωση ορθώς επιβάλλεται η ανωνυμία, για να μην δημιουργούνται τεράστια προβλήματα, διότι η οικογένεια –σ' αυτήν την περίπτωση– είναι η κοινωνικοσυναισθηματική οικογένεια, όπως είπαμε κι όπως πολύ σωστά περιέγραψε και η κ. Σπυράκη νωρίτερα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

Ολοκληρώνω, κύριε Πρόεδρε.

Το σχέδιο νόμου έρχεται ν' αντιμετωπίσει άμεσα και πραγματικά προβλήματα που σχετίζονται με τις αναπαραγωγικές τεχνικές. Όπως είπα, ήδη στα ελληνικά δικαστήρια φθάνουν τέτοιες περιπτώσεις. Το παρόν σχέδιο νόμου δεν στοχεύει στον ατομοκεντρικό και εγωιστικό χαρακτήρα του δικαιώματος της διαιώνισης, αλλά αντιμετωπίζει το θέμα στην κοινωνική του διάσταση.

Δεν μου επιτρέπει τώρα ο χρόνος να επεκταθώ περισσότερο. Στη δευτερολογία μου ίσως θα πω δυο λόγια και γι' αυτήν την καινοτομία της «βιονομίας», που με πολύ ενδιαφέρον άκουσα να την αναπτύσσει ο κ. Λυκουρέζος. Η βιονομία είναι κάτι λίαν αμφισβητούμενο. Θα έχουμε τη δυνατότητα στη συνέχεια της συζήτησης να αναφερθούμε σ' αυτό. Η βιονομία είναι μια και-

νούρια εφεύρεση. Δεν υπάρχει κατά την άποψή μου ξεχωριστός κλάδος βιολογίας στο δίκαιο, αλλά επαναλαμβάνω ότι τις απόψεις μου θα τις εκθέσω στη συνέχεια της συζήτησης.

Το παρόν σχέδιο νόμου δεν στοχεύει στον ατομοκεντρικό και εγωιστικό χαρακτήρα του δικαιώματος της διαιώνισης, αλλά αντιμετωπίζει το θέμα στην κοινωνική του διάσταση. Στοχεύει στην ενίσχυση και όχι στην αποδυνάμωση της οικογένειας, αφού κυρίαρχο θέμα του είναι η ρύθμιση της δυνατότητας να αποκτήσουν παιδιά γονείς σε ηλικία ικανότητας αναπαραγωγής που δεν δύνανται για φυσικούς λόγους.

Ολοκλήρωση μιας οικογένειας δεν σημαίνει μόνο ύπαρξη ενός ζεύγους. Σημαίνει και απόκτηση παιδιών και μεγάλωμα των παιδιών μέσα στην οικογένεια. Τότε έχουμε ολοκλήρωση της οικογένειας. Και το νομοσχέδιο με όσες ρυθμίσεις προβλέπει ενισχύει ακριβώς την οικογένεια. Το δικαίωμα στη δημιουργία οικογένειας είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και γι' αυτό το νομοσχέδιο ενισχύει αυτό το ανθρώπινο δικαίωμα, αφού η επιστήμη δίνει τη δυνατότητα να ξεπεραστούν ανυπέρβλητα προβλήματα του παρελθόντος.

Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, ουδείς αμφισβητεί ότι τα επισημονικά επιτεύγματα αναδεικνύουν πολλές φορές και προβλήματα ηθικής που δεν μπορούμε - και δεν πρέπει - να αγνοούμε. Γι' αυτό, η εφαρμογή αυτών των επιτευγμάτων απαιτεί προσέγγισή τους με σεβασμό απέναντι στον άνθρωπο και στις ανθρωπιστικές αξίες. Η αντιμετώπισή τους, επίσης, πρέπει να γίνει με τρόπο αποδεκτό από την κοινωνία.

Αυτή είναι η κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθεί -και στο συγκεκριμένο σχέδιο νόμου εκτιμώ ότι ακολουθεί- πιστά ο νομοθέτης.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Εισπράξατε το χειροκρότημα από τον κ. Ασκητή που μετράει σαν να είναι χειροκρότημα από τριακόσιους, γιατί είναι γνώστης του αντικειμένου.

Ο κ. Πολύδωρας έχει το λόγο.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρία και κύριοι συνάδελφοι, τελικά ο Μαρξ υπήρξε πολύ σημαντικός πολιτικός φιλόσοφος. Αξιοματικές σημασίας είναι η διατύπωση -βέβαια την έχει πάρει από τους αρχαίους Έλληνες- ότι οι παραγωγικές σχέσεις γεννούν με τη σειρά τους τις οικονομικές, τις κοινωνικές και τις ηθικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Αν στη βάση των παραγωγικών σχέσεων ή σ' αυτόν τον όρο παραθέσουμε δίπλα την έννοια της επιστήμης και της έρευνας, έχουμε οδό περίπου μονόδρομο, μονοσήμαντη δηλαδή υποδοχή των δεδομένων ως νομοθετικό σώμα.

Για τις νομικές επιστήμες αυτά έχουν λυθεί προ πολλού. Όταν, δηλαδή, κάνουμε τη διάκριση μεταξύ του ηθικού και του νομικού κανόνα, από το Ρωμαϊκό Δίκαιο μέχρι σήμερα, αποδεχόμεθα ότι οι δέκα εντολές είναι η σύμμεξη του ηθικού και του νομικού κανόνα, αλλά φεύγοντας από τις δέκα εντολές -από το Μωσαϊκό νόμο- και μεταγόμενος σε μία κοινωνία του θετικού δικαίου, μπορείς να έχεις μία απόσταση μεταξύ του ηθικού και του νομικού κανόνα.

Η ανάλυση ολοκληρώνεται -για τους διαθέτοντες νομική παιδεία- όταν περίπου έχει αποδεχθεί η επιστήμη ότι η απόσταση μεταξύ του ηθικού και του νομικού κανόνα δεν μπορεί να είναι μεγάλη.

Το δεχόμαστε ότι θα διαμορφωθεί πρώτα μία ηθική στην κοινωνία, η οποία θα πάρει και το νομικό της ένδυμα, το περίβλημά της και θα γίνει διάταξη. Αυτός είναι ο έγκυρος και καλός νόμος, αλλά ποτέ δεν ταυτίζουμε τον ηθικό με το νομικό κανόνα. Αποδεχόμαστε ακόμα ότι θα υπάρχει μία βραδύτητα στο νομικό κανόνα σε σχέση με τον ηθικό κανόνα.

Στο σημείο αυτό, ας αναφερθούμε στην ιστορία. Σας είπα αυτές τις δύο παραγράφους από τη σπουδή του νομικού κανόνα σε σχέση με τον ηθικό κανόνα και όλα αυτά να παράγονται ή να γεννώνται από τις παραγωγικές σχέσεις ή την επιστήμη και την εξέλιξη. Επιστήμη, έρευνα, εξέλιξη.

Το δεύτερο που θέλω να σας πω έχει να κάνει με την ίδια την έννοια της ιστορικής διάστασης αυτών των δύο όλων που συμ-

βαδίζουν ή διότανται μεταξύ τους. Για παράδειγμα, ο Βεζάλιος ήταν ο παράνομος του Μεσαίωνα. Αυτός ο πατέρας της ανατομικής ήταν καταζητούμενος όταν πήγαινε και αναζητούσε σκελετούς -ακόμα και πτώματα- από τα νεκροταφεία, για να κάνει τα πειράματα και τις ανακοινώσεις του πάνω στην ανατομία του ανθρώπινου σώματος.

Ιστορικά, έχουμε ακόμα και σήμερα κάποιες δοξασίες -περιβάλλονται και το θρησκευτικό τύπο- στον ηθικό νόμο και στον κανόνα των οποίων απαγορεύεται και η μετάγγιση αίματος, η εγχείριση ή -κατά μείζονα λόγο- η μεταμόσχευση.

Αυτό είναι το πλέγμα των εννοιών, οι οποίες επιχειρείται να προσλάβουν μία συγκεκριμένη πρακτική μορφή στο νομοσχέδιο μας.

Η επιστήμη προχωρεί, διαμορφώνει ανάγκες. Οι ανάγκες είναι ανθρώπινες, δηλαδή άνθρωποι τις αισθάνονται και θέλουν να τις ικανοποιήσουν και φυσικά καλώς εισάγεται το νομοσχέδιο. Παρακολουθούμε και τα ευρωπαϊκά γινόμενα και νομίζω ότι ανταποκρινόμαστε σε υπαρκτές ανθρώπινες ανάγκες. Δεν ξέρω αν είναι και κοινωνική ανάγκη. Η κοινωνική ανάγκη θα πάρει υπόσταση και στο ποσοτικό κριτήριο, να είναι χιλιάδων ανθρώπων και είναι εν τίνι μέτρω, γιατί έχουμε δεκαπέντε χιλιάδες ζευγάρια που μας απασχολούν στην ελληνική κοινωνία. Θα είναι απαίτηση ποσοτική για να γίνει κοινωνική ανάγκη και θα έχει και ηθική βαρύτητα, υπόσταση.

Τώρα μπορούμε να πούμε ότι είμαστε στο μεταίχμιο και μπορούμε να πούμε ότι καλώς κάνουμε τον εναρμονισμό, διότι θέλουμε να προλάβουμε, να μην επόμεθα της πραγματικότητας σε μεγάλο μήκος. Ας είμαστε κοντά. Προκειμένου να δούμε όλο αυτό το έκνομο, όχι παράνομο, το στο περιθώριο του νόμου συμβαίνουν να πολλαπλασιάζεται, καλώς η πολιτεία παρεμβαίνει με τη νομοθετική πρωτοβουλία και σε συνδυασμό με τα όσα έχουν προηγηθεί, πάλι στη νομοθετική διαδικασία της χώρας μας, με την κύρωση του 1998 της ευρωπαϊκής σύμβασης του Οβιέδο του 1997.

Είμαστε σε μια λογική τάξη. Έτσι, λοιπόν, το ψηφίζουμε επί της αρχής. Τα ζητήματα που γεννιούνται και τις επιφυλάξεις μας τα διατύπωσε ο κ. Λυκουρέζος, ο εισηγητής μας και ο κ. Παυλόπουλος. Θέλουμε να τα δούμε, γιατί μας ενδιαφέρει πάρα πολύ αυτό που εισήγαγα τελευταίως στη συζήτηση, το ζήτημα της κοινωνικής απαίτησης.

Ελέγχθη και από τον κ. Ασκητή η άποψη ότι δεν είμαστε εδώ για να υπηρετούμε τους εγωισμούς των διαφόρων ζευγαριών ή ατόμων ή προσώπων που θέλουν κατ' αυτόν τον τρόπο, τον υποβοηθητικό, την ανάπτυξή τους σε οικογένεια με την τεχνητή γονιμοποίηση. Ενώ δεν είμαστε εδώ για να εξυπηρετούμε τους εγωισμούς, είμαστε εδώ για να σημειώσουμε δύο πράγματα, ότι δεν ήμασταν τόσο πρόθυμοι και τόσο επιμελείς στο να παρέμβουμε στην ουσιαστική υπόθεση της υπογεννητικότητας. Δηλαδή, έχουμε αφήσει τον κορμό της υπογεννητικότητας από πλευράς αιτίων, συνθηκών και τελικού αποτελέσματος υπογεννητικότητας και γήρανσης ανεπεξέργαστο χρόνια τώρα, ενώ θα έπρεπε να έχουμε ενδιαφέρον για τη λογική απαίτηση, να έχουμε ενδιαφέρον για τη επιβίωση σε κοινωνικούς, εθνικούς όρους. Διότι ο πλανήτης δεν παθαίνει τίποτα από την έννοια της μερικής υπογεννητικότητας σ' ένα μέρος του πλανήτη. Έρχονται από άλλα μέρη του πλανήτη υπεργεννητικότητες, οι οποίες φτάνουν την πλανητική εξίσωση.

Οι ευθύνες όμως παραμένουν για το ότι αφήσαμε τη γήρανση και την υπογεννητικότητα και στον τόπο μας και στην Ευρώπη. Αλλά δευτερευόντως με ενδιαφέρει για την Ευρώπη όσο με ενδιαφέρει για τον τόπο μας. Και είναι ατυχές υποκατάστατο το λεχθέν ότι βοηθάμε τέλος πάντων στην αντιμετώπιση, αντίκρουση της υπογεννητικότητας με το να βοηθήσουμε αυτά τα ζευγάρια ή αυτούς τους μόνους γονείς.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ: Μα, το ένα δεν ακυρώνει το άλλο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Συμπληρώνει.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ: Ασφαλώς δεν ακυρώνει, αλλά θυμίζω με την ευκαιρία ότι είναι ένα υποκατάστατο που γίνεται ευτελές υποκατάστατο, όταν έχεις κάνει τη μεγάλη παράλειψη για τον κύριο όγκο του μετώπου, για το κύριο εύρος του μετώπου αιτίων, συνθηκών και λοιπών συντελεστών που παράγουν υπο-

γεννητικότητα.

Ζητώ και εγώ με τη σειρά μου να εκτιμήσετε και πάλι την παρένθετη κυοφορούσα μητέρα. Τα επιχειρήματά σας δεν μας έπεισαν. Είναι η *extremis* ρύθμιση.

Ενώ αποδεχόμαστε τη Λογική, είναι in *extremis* ρύθμιση, η οποία δημιουργεί περισσότερα προβλήματα κοινωνικά, νομικά και προπαντός ηθικά. Δεν ξέρω αν είναι έτοιμη η κοινωνία μας να τα δεχθεί, εάν επιμένετε σε αυτήν τη διατύπωση της άνευ όρων -εκτός από τη ρύθμιση της άδειας του δικαστηρίου- αποδοχής της αρχής της παρένθετης κυοφορούσας μητέρας.

Δύο πράγματα με απασχολούν και θα τα εκθέσω τώρα στην εισήγησή μου, γιατί επί των άρθρων θα συζητήσουμε αναλυτικότερα. Το ένα είναι για την έννοια της απαγόρευσης. Όταν διατυπώνεται η έννοια της απαγόρευσης χωρίς κυρώσεις, στα νομικά λέμε ότι έχουμε λευκό νόμο, που κάπου αλλού θα βρούμε διάταξη μετακυρώσεως, ενώ δεν υπάρχει κάτι τέτοιο στο νομικό σύστημα ή στο νομικό πλαίσιο επί των διατάξεων αυτών.

Θέλω να σημειώσω ότι αυτή η απαγόρευση χωρίς κυρώσεις είναι επικίνδυνη νομοθετικά, διότι εδώ πρέπει να συντάξουμε απαγορεύσεις με κυρώσεις και για την κλωνοποίηση και για τα συγκεκριμένα ζητήματα, που θα προκύψουν στα άρθρα. Είναι αναγκαίο να πάρει υπόσταση η διάταξη και να γίνει πλήρης κανόνας δικαίου. Δεν πρέπει να είναι ατελής κανόνας δικαίου μόνο με την ηθική επίκληση του απαγορεύεται.

Το δεύτερο, που θα ήθελα να θίξω και το οποίο νομίζω ότι δεν ελέγχθη από κανέναν, είναι η έννοια της εχεμύθειας. Πώς γίνονται αυτές οι δουλειές; Στα φόρα; Υπάρχουν μερικές ισχνές πρόνοιες στην υπόθεση της εχεμύθειας, αλλά νομίζω από την πείρα μας και από την κοινή λογική ότι θα πρέπει να διασφαλίσουμε συνθήκες εχεμύθειας της όλης διαδικασίας. Λείπει το κεφάλαιο της εχεμύθειας ως πνεύμα από το νομοθέτημά μας.

Θα αναφέρω ένα παράδειγμα. Η άδεια του δικαστηρίου για το απορριπτόμενο από εμάς σημείο της παρένθετης κυοφορούσας μητέρας γίνεται κατά την εκούσια διαδικασία και έχει τη δημοσιότητα της. Ειλικρινώς σας ζητώ να επιληφθείτε του κεφαλαίου της εχεμύθειας, διότι δεν είναι, όπως συμφωνήσαμε όλοι, μία υπόθεση των δύο, ή του ενός, γονέων. Είναι το νέο πρόσωπο που μπαίνει στη συζήτηση και στην υπόθεσή μας -έννοια της νομικής επεξεργασίας- που λέγεται έμβρυο και κατ'επέκταση παιδί. Δηλαδή σκεφθήκατε να έρθει το παιδί στην κοινωνία μας, πράγμα που σημαίνει στην τάξη του σχολείου, στο προαύλιο, στη γειτονιά κλπ, με την πατέντα -δεν ξέρω μπορεί να είναι κάτι βατό και συμβατό ή σωστό και ανεκτό- «παιδί του σωλήνα» και να είναι συμβατή στην τάξη ή στη γειτονιά; Εγώ θα ήθελα να είναι το παιδί των γονέων και με διασφάλιση.

Δεν ξέρω, αλλά εκθέτω αυτόν τον προβληματισμό υπό τη ρήτρα της εχεμύθειας, την οποία θα αναπτύξουμε σε όλες τις διατάξεις, γιατί νομίζω -και σας το λέω ως γνώμη- ότι δεν αντέχει. Αργότερα ίσως, αλλά τώρα και για το ορατό μέλλον η κοινωνία μας δεν μπορεί να δεχθεί το παιδί που έχει γίνει από γονιμοποίηση in vitro. Δεν ξέρω, οι ειδικότεροι ας μου το πουν.

Εγώ προτείνω, μετά πάσης σοβαρότητας, τη διασφάλιση της αρχής της εχεμύθειας, η οποία πρέπει να διέπει όλο το πλέγμα, όπου δηλαδή συναντήσουμε την περίπτωση των ρυθμίσεων στις οποίες προβαίνουμε.

Καταλήγω με μία παρατήρηση, που μπορεί να έχει την αξία της, και στη συζήτηση επί των άρθρων. Το διάλογο τον θέλω επίμονο και σε διάρκεια με τις γυναίκες και με τα ενδιαφερόμενα μέλη της κοινωνίας μας, αλλά θα σας πω ταπεινά ότι τον θέλω και με την Εκκλησία εκτενέστερα. Όχι ότι η Εκκλησία είναι ο αποκλειστικός θεματοφύλακας των ηθικών κρατούντων σε μία κοινωνία, αλλά είναι ο όγκος, ακόμα και αν το πάρουμε ποσοτικά, και είναι και ο πιο έγκυρος -κατ'επάγγελμα θα έλεγα- χειριστής των ηθικών πεδίων του κοινωνικού συνόλου. Για να είμαι εξηγημένος, δεν μιλάω μόνο για την Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος, αλλά υπάρχει παραδείγματος χάρι έγγραφο, που λάβατε και εσείς, από τον Επίσκοπο των Καθολικών εν Ελλάδι...

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΗΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Πρέπει να πούμε ότι η στάση της Καθολικής Εκκλησίας σε σχέση με τα θέματα αυτά είναι συντηρητικότερη.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ: Θα το έλεγα, κύριε Υπουργέ, στην κατακλείδα της ομιλίας μου. Μου παίρνετε τώρα τη σκέψη και μου την καταστρέφετε κιόλας.

Έλεγα, λοιπόν, για την υπόθεση του διαλόγου με την Εκκλησία. Θα συναντηθούμε παραδείγματος χάρι με τον Μουσουλμάνο ενός φέρεσθαι κοινωνικού και μεταφυσικού, υπό τον τίτλο της ευσέβειας, τη *piety* ή της *piusness*. Θα συναντηθούμε με όλες τις θρησκείες του κόσμου σε αυτήν τη σπουδή μελέτη της διαχείρισης του ηθικού κανόνα. Το πώς μετεξελίσσεται, το πώς παράγεται, το πώς συντηρείται. Είναι η συντηρητική διάσταση. Διάλογο εκτενή και να είμαστε σε ετοιμότητα διαλόγου. Ελεούμε με όλα τα δόγματα και με όλες τις δοξασίες, μαζί με τους κοινωνικά συντεταγμένους φορείς, όπως είπαμε. Και δεν τίθεται θέμα προοδευτικού και συντηρητικού, διότι παραδείγματος χάρι οι προεδρικές εκλογές στην Αμερική ελέγχονται κάθε φορά ή κρίνονται με το κριτήριο της αμβλύσεως. Μη νομίζετε δηλαδή ότι έχουμε εμείς το δικαίωμα να κρίνουμε, όπως μια πλανητική ματιά θα μας υποχρέωνε να μη βιαστούμε, ταξινομήσεις προοδευτικών και συντηρητικών επί τη βάση κάποιων δεδομένων που γίνονται κυρίαρχα στη γειτονία μας, Ευρώπη κλπ. Να τον φτιάξουμε όλον τον κόσμο, όλον τον πλανήτη, επίμονα κάθε φορά. Ταυτόχρονα, να βρούμε τη μεγαλύτερη δυνατότητα εγγύτητα στη δική μας κοινωνία, στο δικό μας τόπο, μεταξύ ηθικού κανόνα και νομικού κανόνα.

Με αυτές τις σκέψεις επιμένω να παρακολουθήσετε τις επιφυλάξεις που διατυπώσαμε, να δείτε την ειδικότερη παράγραφο όπου είχα την τιμή να αναπτύξω της εχεμύθειας και φυσικά έτσι χωρίς ακρότητες -να περιορίσουμε δηλαδή τις ακρότητες- ψηφίζουμε επί της αρχής το νομοσχέδιο.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θέατρα αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» για τα εκατόν ογδόντα χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση εξήντα τρεις μαθητές και δύο καθηγητές από το 21ο Γυμνάσιο Πατρών Αχαΐας.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Επίσης, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Σώμα τα εξής:

Οι Υπουργοί Μεταφορών και Επικοινωνιών και Εξωτερικών, κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής του Κράτους του Ισραήλ για συνεργασία στους τομείς των ταχυδρομείων και των τηλεπικοινωνιών.

Οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών, κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Σερβίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας του Μαυροβουνίου, για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας 2002-2006».

Οι Υπουργοί Οικονομίας και Οικονομικών και Εξωτερικών, κατέθεσαν σχέδιο νόμου: «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Συμβουλίου Υπουργών της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης, για πενταετές πρόγραμμα αναπτυξιακής συνεργασίας 2002-2006».

Παραπέμπονται στις αρμόδιες Διαρκείς Επιτροπές.

Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, κ. Ακριβάκης, έχει το λόγο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, επειδή υποθέτω ότι είμαι ο τελευταίος ομιλητής στη σημερινή συζήτηση, θεωρώ υποχρεωσή μου να πω ότι η συζήτηση σήμερα διεξήχθη σε υψηλότατο επίπεδο, όπως επίσης και οι συζητήσεις που έγιναν στη Διαρκή Επιτροπή ήταν υψηλού επιπέδου.

Θα έλεγα ότι στη μακρά σταδιοδρομία μου εδώ στην Αίθουσα αυτή, λίγες συνεδριάσεις ατυχώς του ελληνικού Κοινοβουλίου, μπορώ να συγκρίνω με τη σημερινή συνεδρίαση και τις συνεδριάσεις στις Διαρκείς Επιτροπές.

Πιστεύω ότι η σημερινή μέρα και οι ημέρες της επόμενης

εβδομάδας, όπου αυτό το νομοσχέδιο θα συζητηθεί κατ' άρθρο, θα είναι από τις ευτυχείς ημέρες του Κοινοβουλίου. Μακράν των οποιωνδήποτε κομματικών δεσμεύσεων και των γνωστών κομματικών περιχαράκσεων, όλοι ανεξαιρέτως οι συνάδελφοι προσπάθησαν ειλικρινά και με περισσή εγκράτεια να συμβάλουν στη βελτίωση του νομοσχεδίου.

Αν στη Διαρκή Επιτροπή υπήρχε κάποιος τρίτος ακροατής, που δε γνώριζε πρόσωπα και πράγματα, θα δυσκολευόταν να δει, όπως και σήμερα, ποιοι Βουλευτές ανήκουν στη Συμπολίτευση και ποιοι στην Αντιπολίτευση. Όλοι ήταν Βουλευτές του ελληνικού Κοινοβουλίου, που πάσχιζαν για να βελτιώσουν όσο το δυνατόν περισσότερο αυτό το σημαντικότερο νομοσχέδιο.

Οφείλω να δώσω συγχαρητήρια στους εισηγητές όλων των κομμάτων, αλλά και στον κ. Πολύδωρα, οι οποίοι είναι καταφανές ότι κατέβαλαν σοβαρές προσπάθειες για να υπάρχει μία αρτιότατη παρουσίαση του νομοσχεδίου και των θέσεων που εξέφρασαν. Βέβαια, εύσημα ανήκουν αναμφισβήτητα και στον κύριο Υπουργό και στους συνεργάτες του, όχι μόνο για την πρωτοβουλία που είχαν να φέρουν αυτό το προοδευτικό νομοσχέδιο στο ελληνικό Κοινοβούλιο, για να το καταστήσουμε νόμο του κράτους, αλλά και για την αρτιότητα του νομοσχεδίου.

Κύριε Πρόεδρε, ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Συμπολίτευσης, γνωστού όντος του ρόλου μου, που είναι να υποστηρίζω τα νομοσχέδια που φέρνει η Κυβέρνηση, απαντώντας κυρίως στις αιτιάσεις κατά του νομοσχεδίου των συναδέλφων της Αντιπολίτευσης, αισθάνομαι άσχημα διότι μπροστά σε αυτό το άκρως συναινετικό κλίμα, που επικράτησε και στη Διαρκή Επιτροπή και σήμερα, μένω χωρίς ρόλο. Δεν έχω πολλά να απαντήσω σε αιτιάσεις της Αντιπολίτευσης, και ιδιαίτερα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Τούτο γιατί, απ' ό,τι αντιληφθήκαμε όλοι, η Αξιωματική Αντιπολίτευση κάνει μία καλόπιστη κριτική κατά του νομοσχεδίου. Δεν μας έχει συνηθίσει σε τέτοιες καλόπιστες κριτικές το κόμμα της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, όμως τώρα οφείλω να παραδεχθώ ότι η κριτική που κάνει είναι καλόπιστη και επικεντρώνεται σε δύο θέματα.

ΒΥΡΩΝ ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ: Σας έχει συνηθίσει, αλλά είστε πλεονέκτης!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Το ένα θέμα αφορά την παρένθετη μητέρα ή τη δανεική μήτρα και το άλλο αφορά τη μεταθανάτια γονιμοποίηση. Σ' αυτά τα δύο θέματα επικεντρώνονται οι αντιρρήσεις και οι ενστάσεις της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης.

Κύριε Πρόεδρε, οφείλω, λοιπόν, να ομολογήσω ότι και οι δύο απόψεις, και αυτή που μέσω του νομοσχεδίου υποστηρίζεται από την Κυβέρνηση και αυτή της Νέας Δημοκρατίας σ' αυτά τα δύο θέματα, έχουν σοβαρά επιχειρήματα. Γι' αυτό, λοιπόν, και οι επιστήμονες, οι φορείς που ασχολήθηκαν μ' αυτά τα θέματα, εστιασίστησαν κατά τρόπο δεινό και συλλογικά όργανα που ασχολήθηκαν μ' αυτά τα δύο θέματα κατά καιρούς διηρέθησαν, όπως διηρημένη είναι και η νομοθεσία επί των θεμάτων αυτών στις διάφορες χώρες που έχουν αντιμετωπίσει το θέμα της τεχνητής γονιμοποίησης. Σ' άλλες χώρες αναγνωρίζεται η παρένθετη μητέρα και νομιμοποιείται, σε άλλες όχι. Το ίδιο συμβαίνει και με τη μεταθανάτια γονιμοποίηση.

Εγώ, εκφράζοντας την άποψή μου, θα έλεγα ότι ο δρόμος που ακολουθεί το νομοσχέδιο επί των δύο αυτών θεμάτων είναι ευτυχής. Είναι προφανές ότι το νομοσχέδιο επιλέγει μία μέση οδό σ' αυτά τα δύο θέματα, λόγω των δεσμεύσεων και λόγω των απαγορεύσεων που θεσπίζονται σ' αυτές τις δύο περιπτώσεις.

Και έτσι λέει ναι στα δυο θέματα αυτά και νομοθετεί, όχι όμως στις ακρότητες που μπορούν να δημιουργηθούν αν δεν υπάρξουν οι συγκεκριμένες δεσμεύσεις και απαγορεύσεις που προβλέπει το νομοσχέδιο.

Κύριε Πρόεδρε, σήμερα δημοσιεύτηκε σε μια έγκριτη εφημερίδα ένα άρθρο εντός έγκριτου επιστήμονα του κ. Σπυρίδωνα Σαρρή, το οποίο αξίζει όλοι μας μέχρι τέλος της συζήτησης αυτού του νομοσχεδίου να το διαβάσουμε. Και το λέω αυτό γιατί ο κ. Σαρρής είναι ο πατήρ της τεχνητής γονιμοποίησης στην Ελλάδα. Είναι αυτός που το 1987 με την ομάδα του έκανε την πρώτη εξωσωματική γονιμοποίηση και ασφαλώς έχει μεγάλη εμπειρία και επιστημονική και αντιμετωπίζει τα διάφορα

θέματα με τον καλύτερο τρόπο.

Αυτό το άρθρο, που δίνει τα εύσημα και στον Υπουργό και σε όλους που ασχολήθηκαν με το νομοσχέδιο και που το χαρακτηρίζει αρτιότατο κάνει κάποιες παρατηρήσεις τις οποίες θεωρώ αξιόλογες και σημαντικές. Απ' όλες αυτές τις παρατηρήσεις προέκρινε δύο οι οποίες αφορούν τον πυρήνα του νομοσχεδίου και όχι τον περίγυρο ή τις υποπεριπτώσεις που περιλαμβάνει το νομοσχέδιο. Αφορούν, λοιπόν, τον πυρήνα του νομοσχεδίου, τούτέστιν το άρθρο 1455.

Η διατύπωση του άρθρου αυτού είναι η εξής: «Ιατρική υποβοήθηση-τεχνητή γονιμοποίηση επιτρέπονται μόνο για να αντιμετωπίζεται η αδυναμία απόκτησης τέκνων με φυσικό τρόπο ή για να αποφεύγεται η μετάδοση στο τέκνο σοβαρής ασθένειας».

Ερώτηση ρητορική βέβαια. Ο έλεγχος που γίνεται για να διαπιστωθεί τι φταίει γιατί το ζευγάρι δεν μπορεί να τεκνοποιήσει, είναι βέβαιο ότι λίγες φορές είναι απόλυτα ξεκαθαρισμένος και καθαρός και τα αίτια της στειρότητας μπορούν να διαγνωστούν. Τις περισσότερες φορές είναι αδύνατο να βρεθούν τα αίτια της στειρότητας ενός ζευγαριού.

Θα έλεγα επίσης ότι πολλές φορές κάποια ζευγάρια που επί χρόνια πασχίζουν να αποκτήσουν παιδί και μετείχαν και στον τρόπο της εξωσωματικής γονιμοποίησης χωρίς να πετύχουν το στόχο, μετά από χρόνια καταφέρνουν να κάνουν παιδί με φυσική αναπαραγωγή.

Η επιστήμη ατυχώς, κύριε Υπουργέ, παρά τις μεγάλες προόδους που έχει κάνει στο θέμα αυτό δεν μπορεί να είναι βέβαιη. Και το ερώτημα που μπαίνει είναι πώς αποδεικνύεται ότι αυτή η συγκεκριμένη μέλλουσα μητέρα δεν μπορεί να κάνει παιδί με φυσικό τρόπο, και τι θα γίνει αν διαπιστωθεί ότι δεν μπορεί να κάνει παιδί, προστρέχει στην εξωσωματική γονιμοποίηση και μετά από πέντε χρόνια καταφέρνει να κάνει παιδί με φυσική αναπαραγωγή; Και ποια είναι η ευθύνη των γιατρών και των ιατρικών διαγνωστικών κέντρων;

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Σας την επιστρέφω διορθωμένη.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Υπάρχει τεράστιο πρόβλημα. Εκατοντάδες αγωγές στην Αμερική έγιναν γι' αυτό το πράγμα. Διότι της είπαν ότι δεν μπορεί να κάνει παιδί, έκανε τεχνητή γονιμοποίηση και την υπέβαλαν σε αυτήν την ταλαιπωρία.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Θα έχει δύο παιδιά και το πρώτο και το δεύτερο.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Δεν με καταλάβατε, κύριε Υπουργέ. Έχουν ευθύνη οι γιατροί, αυτοί οι οποίοι θα βεβαιώσουν ότι είναι αδύνατον να κάνει παιδί. Και θα της κάνουν τεχνητή γονιμοποίηση και μετά θα κάνει παιδί. Νομικός είστε και εσείς...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Μπορεί να είναι ψυχολογικό το θέμα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Αυτή είναι η άποψή μου.

Θα πω και κάτι άλλο, κύριε Υπουργέ. Με ποια διαδικασία θα αποδειχθεί ότι αυτό το ζευγάρι είναι στειρό; Έρχεται ένα ζευγάρι στο γιατρό και λέει «θέλω να κάνω τεχνητή γονιμοποίηση». Θα του πει ο γιατρός να κάνει κάποιες διάφορες εξετάσεις και τεστ. Δεν τα κάνει το ζευγάρι, διότι δεν θέλει να τα κάνει και δεν μπορεί κανείς να τα υποχρεώσει να τα κάνει. Θα αρνηθούμε σε αυτό το ζευγάρι να κάνει τεχνητή γονιμοποίηση; Να μην πάω σε ακραίες περιπτώσεις, που έχω ζησει και εγώ από την περιοχή μου. Μία βιασθείσα η οποία μπορεί να κάνει παιδί, αλλά δεν μπορούσε να έλθει σε επαφή-ήταν αδύνατον μετά το βιασμό να έλθει σε επαφή- με το σύντροφό της, δεν θα κάνει τεχνητή γονιμοποίηση; Της απαγορεύεται.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ: Θα κάνει ψυχοθεραπεία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Σημειώστε τα αυτά, κύριε Ασκητή, θα απαντήσετε στη δευτερολογία σας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Θα κάνει ψυχοθεραπεία και θα δούμε τι θα γίνει.

Θέλω, κύριε Πρόεδρε και κύριε Υπουργέ, να προτείνω, η διάταξη αυτή να δίδει, αν θέλετε, και κάποια δυνατότητα ελιγμών να αντιμετωπισθούν κάποιες περιπτώσεις ειδικές. Διότι είπατε και στην ομιλία σας ότι κανένας που μπορεί να κάνει παιδιά με

φυσικό τρόπο θα πάει να κάνει εξωσωματική γονιμοποίηση. Ποιος θα πάει. Εάν πάει μπορεί κάποιος να κάνει παιδιά, θα προστρέξει στην τεχνητή γονιμοποίηση; Όχι, βέβαια. Άρα, λοιπόν, γιατί να απαγορευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο.

Θα μπορούσε, λοιπόν, να διαμορφωθεί η διάταξη, η ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή επιτρέπεται όπου ιατρικώς κρίνεται ενδεδειγμένο. Δεν λέει αυτό η διάταξη, όπως είναι διατυπωμένη.

Και έρχομαι τώρα στο δεύτερο θέμα που το ανέφερε ακροθιγώς ο κ. Λυκουρέζος στην αφήγησή του. Για το θέμα της ηλικίας λέει η διάταξη: Η υποβοήθηση αυτή επιτρέπεται μέχρι την ηλικία ικανότητας αναπαραγωγής του υποβοηθούμενου προσώπου. Ποιος είναι ο χρόνος της ικανότητας της αναπαραγωγής;

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Σε κάθε άτομο ποικίλλει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Πολύ ωραία. Θα πείτε, λοιπόν, κύριε Υπουργέ, «φυσικής αναπαραγωγής».

Είναι γνωστό ότι οι άνδρες έχουν ικανότητα αναπαραγωγής μέχρι και εβδομήντα ετών.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΑΣΚΗΤΗΣ: Ογδόντα ετών.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΚΡΙΒΑΚΗΣ: Ογδόντα που λέει και ο κ. Ασκητής.

Οι γυναίκες έχουν δυνατότητα αναπαραγωγής μέχρι τα πενήντα πέντε. Η μέση ηλικία αναπαραγωγής των γυναικών είναι το πενήντα έτος, σαράντα πέντε έως πενήντα πέντε ετών. Από τριάντα πέντε ετών αρχίζει να μειούται σημαντικά η ικανότητα αναπαραγωγής και μετά τα σαράντα έξι θα, θα πρέπει να υπάρχουν ωάρια γονιμοποιημένα για να μπορέσουν να αναπαραγάγουν οι γυναίκες.

Εδώ όπως αναφέρετε στη διάταξη δεν ξεκαθαρίζετε αν μιλάμε για φυσική αναπαραγωγή ή γενικώς αναπαραγωγή. Η επιστήμη μπορεί να επιτύχει την αναπαραγωγή μιας γυναίκας και μέχρι τα εβδομήντα και τα ογδόντα χρόνια και προβάλλεται και πελατειακά. Οι γιατροί δεν είναι όλοι άγιοι. Όσο περνάει η ηλικία μιας γυναίκας, κύριε Υπουργέ, τόσο αυξάνεται το άγχος και η προσπάθειά της να αποκτήσει παιδί. Πολλές φορές φθάνουμε και σε ακρότητες. Μάλιστα ελάχιστες περιπτώσεις γυναικών και μολονότι διατρέχουν κίνδυνο αποδέχονται το ρίσκο που

πολλές φορές μπορεί να είναι και κίνδυνος ζωής, προκειμένου να μείνουν έγκυες.

Γι' αυτό ή θα πρέπει να μπει η λέξη: Η υποβοήθηση επιτρέπεται μέχρι την ηλικία ικανότητας φυσικής αναπαραγωγής για να κάνουμε συγκεκριμένο αυτό που επιδιώκει το νομοσχέδιο ή να τεθεί όριο όπως στην Ιταλία που είναι το πενήντα έτος.

Πάντως σε όλα τα πράγματα υπάρχει αντίλογος και όλα αυτά δεν μπαίνουν σε δικαστική κρίση. Πώς θα ελεγχθεί ο γιατρός εάν παρέβη ή όχι το νόμο;

Τέλος πάντων τελειώνω θα κάνουμε εκτενή συζήτηση στα άρθρα, αλλά εγώ θέλησα να κάνω κάποιες επισημάνσεις παίρνοντας αφορμή από το άρθρο του κ. Σαρρή γιατί αυτές του οι επισημάνσεις αφορούν τον πυρήνα του νομοσχεδίου. Είναι το άρθρο 1455. Μιλάγαμε τόσες ώρες εδώ για κάποιες περιπτώσεις, για τη μεταθανάτια γονιμοποίηση που δεν ξέρω πόσες περιπτώσεις θα είναι αυτές. Για όλα αυτά δεν ελέγχθη τίποτε. Βέβαια είμαι βέβαιος ότι ο κύριος Υπουργός θα τα μελετήσει.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, περαιώθηκε ο χρόνος της συζήτησης της πρώτης ημέρας επί της αρχής του νομοσχεδίου: «Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή».

Κύριοι συνάδελφοι, έχουν διανεμηθεί τα Πρακτικά της Πέμπτης 7 Νοεμβρίου 2002, της Δευτέρας 11 Νοεμβρίου 2002, της Τρίτης 12 Νοεμβρίου 2002 και ερωτάται το Σώμα εάν τα επικυρώνει.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Συνεπώς τα Πρακτικά της Πέμπτης 7 Νοεμβρίου 2002, της Δευτέρας 11 Νοεμβρίου 2002 και της Τρίτης 12 Νοεμβρίου 2002 επικυρώθηκαν.

Κύριοι συνάδελφοι, δέχεστε στο σημείο αυτό να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Σώματος και ώρα 15.30', λύεται η συνεδρίαση για αύριο ημέρα Παρασκευή 22 Νοεμβρίου 2002 και ώρα 10.30', με αντικείμενο εργασιών του Σώματος κοινοβουλευτικό έλεγχο: α) συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων και β) επερώτηση των Βουλευτών του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικώς με το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

